

Talousarvio 2019

**Taloussuunnitelma
2020 - 2021**

Kvalt 10.12.2018

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo.....	1
1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS VUOSIEN 2019 – 2021 KEHITYSNÄKYMIIN	2
2. TALOUSSUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT.....	3
2.1. Suhdannenäkymät.....	3
2.2. Kuntatalouden kehitysnäkymät	4
2.3. Maakunta- ja soteuudistus	7
2.4. Varsinais-Suomen työllisyyskehitys	7
2.5. Väestön kehitysnäkökulmat.....	8
3. SOMERON KAUPUNGIN STRATEGIA 2025	10
4. TALOUSARVIO JA TALOUSSUUNNITELMA.....	13
4.1. Talousarvion laadinnan lähtökohdat.....	13
4.2. Talousarvion sitovuus	14
4.3. Vuoden 2019 talousarvio	15
4.4. Tuloslaskelma ja rahoituslaskelma.....	19
4.5. Taloussuunnitelma 2019 – 2021	20
5. TYTÄRYHTEISÖT	25
6. KÄYTTÖTALouden PALVELUSUUNNITELMAT, MÄÄRÄRAHAT,	28
TULOARVIOT JA TAVOITTEET TEHTÄVÄALUEITTAIN	28
7. INVESTOINTIOSA.....	81
8. RAHOITUSOSA.....	86
 Liitteet:	
Tuloslaskelma (sisäiset ja ulkoiset)	87
Talousarvioasetelma	88

1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS VUOSIEN 2019 – 2021 KEHITYSNÄKYMIIN

Vuosi sitten kirjoitin vaikuttavan ilmeiseltä, ettei vuoden 2018 tilinpäätöksestä tule ylijäämäistä aikakaan ilman kertaluonteisia sote-kiinteistöihin liittyviä tulosvaikutteisia omistusjärjestelyjä. Näin vaikuttaa käyvänkin, samalla kun mainitut omistusjärjestelyt ovat siirtymässä valtakunnallisen sote- ja maakuntauudistushankkeen aikataulua seuraillen tulevaisuuteen.

Myös vuoden 2019 talousarvio nousee pinnan yläpuolelle vain samojen kertaluonteisten erien myötä. Verotulojen ennakoitaan kasvavan selvästi enemmän kuin valtionosuudet vähenevät, mutta vastapuolella painavat mm. uusien virka- ja työehtosopimusten sekä asukkaiden palvelutarvelisäysten tuomat kululisäykset.

Talousarvion vuosikate on positiivinen, joten ns. syömävelkaa ei sentään olla ottamassa. Talouden pudotus vuoden 2017 erinomaisesta tilinpäätöksestä vuoden 2019 talousarvioon on silti sietämättömän jyrkkä. Toimintavuoden aikana onkin käytettävä kaikki keinot, jotta arvioidut toimintakulut pystytään jälleen alittamaan. Suunnan oikaisu ei kuitenkaan onnistu ilman samanaikaista panostusta kehittämiseen, eikä toiminnan muutoksissa toisaalta voida sortua lyhytnäköisyyteen esimerkiksi hylkäämällä palvelutuotannon ennalta ehkäisevä linja. Talouden tasapainottamisen keinovalikoimaa onkin käytettävä luottaen ”Erinomane ja notkja Somero 2025” –strategian raameihin.

Toinen syksyllä 2018 paljon puhuttanut teema on Someron väestökehitys, joka jo vuosikymmeniä on ollut joitakin poikkeusvuosia lukuun ottamatta laskeva. Hiljattain tehdyn seutukaupunkiselvityksen mukaan Somero kylläkin oli kokoluokassaan niiden harvojen seutukaupunkien joukossa, jotka 2010-luvun muuttoliiketarkastelussa olivat plussan puolella. Väestömäärän kokonaiskehityksessä ratkaisevaa on kuitenkin luonnollinen väestömuutos, jossa kuolleisuudella on ylivoima syntyvyyteen nähden. Syntyvyyden aleneminen puolestaan on valtakunnallinen trendi, jonka vaikutusta on Someron ikäjakaumalähtökohdista käytännössä mahdotonta selittää.

Uusia vetovoimatoimia kehiteltäessä on hyvä tiedostaa, etteivät edes 2010-luvun valtavat, kaikilla keskeisillä sektoreilla tehdyt investoinnit palveluverkkoon ole riittäneet muuttamaan väestömuutoksen suuntaa (esim. pelkästään uimahalli, Katajakoti ja Kiiruun koulu yhteensä n. 35 miljoonaa euroa). Kaupungin palvelujen käyttökuluja ne kuitenkin ovat lisänneet. Monen tehdyn suurinvestoinnin kannattavuus jääkin epätodennäköiseksi, jos niitä mitataan vain niiden vaikutuksella kaupungin väestökehitykseen. Se on kuitenkin varmaa, että panostukset ovat lisänneet huomattavasti someolaisten elämänlaatua.

Lähihistorian valossa mahdollisuudet muuttaa väestökehityksen yleistä suuntaa ylelliselläkään palveluinfraan suunnatulla rahankäytöllä vaikuttavat epätodennäköisiltä. Siten on tarpeen miettiä tulevaisuutta myös käänteisestä näkökulmasta: mitä mahdollisuuksia epätoivottu väestön ja syntyvyyden väheneminen voi tuoda Someron kaupungille, ja miten näihin mahdollisuuksiin tulisi tarttua?

Someroakin koskeva seutukaupunkien vetovoimatutkimus valmistuu alkuvuonna 2019. Tämä antaa lisää taustatietoa kaupungin ohjaamiseksi kohti mahdollisimman valoisa tulevaisuutta. Vuosi 2019 tulee olemaan jälleen monessa mielessä mielenkiintoinen ja tärkeä, sillä kaupunki tekee sen aikana useita tulevaisuuden palvelurakennetta koskevia päätöksiä.

13.11.2018

Sami Suikkanen
kaupunginjohtaja

2. TALOUSSUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

2.1. Suhdannenäkymät

Vuodesta 2018 on tulossa nykyisen suhdannevaiheen paras vuosi. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen talouden kasvu hidastuu kuitenkin selvästi noin 1,5 prosentin vuosikasvuihin tulevana vuosina. Keskipitkällä aikavälillä vuosina 2021 – 2022 talouskasvun arvioidaan palaavan potentiaalisen tuotannon kasvuvauhtiin eli noin prosenttiin. Hyvä talous- ja työllisyyskehitys sekä hallitusohjelman sopeutustoimet tasapainottavat julkista taloutta lähivuosina. Julkisen talouden rahoitusasema kääntyy ylijäämäiseksi vuosikymmenen taitteessa ja velka suhteessa bruttokansantuotteeseen laskee.

Vuonna 2018 bruttokansantuotteen ennustetaan kasvavan 3 %. Yritysten odotukset ovat myönteiset, rakennusinvestointien suurkohteiden rakentaminen jatkuu yhä ja palvelualojen myyntiodotukset ovat kohentuneet.

Työllisten määrä on noussut korkealle tasolle. Työllisyysasteen trendi ylitti kesäkuussa 2018 vuoden 2008 suhdannehuipun lukemat ja on nyt 71,8 %. Vahvana jatkuva talouskasvu nostaa v. 2018 työllisten määrän 2,6 % edellisvuotta korkeammaksi. Työllisyyden kasvu jatkuu nopeana koko ennustejakson ajan ja työllisyysaste nousee 73 prosenttiin v. 2020. Työttömyys on laskenut nopeasti koko maassa ja kaikissa ikäryhmissä. Ennuste koko vuoden 2018 työttömyysasteeksi on 7,4 %. Suotuisa kehitys jatkuu ja työttömyys vähenee tasaisesti ennustejaksolla. Vuonna 2020 työttömyysasteen ennustetaan olevan 6,6 %.

Vuonna 2019 talouskasvu hidastuu 1,7 prosenttiin. Kovin investointivaihe on ohitettu. Merkittävin yksittäinen talouskasvua hidastava tekijä on rakennusinvestointien supistuminen. Yksityisten investointien kasvu jatkuu mittavien investointihankkeiden tukemana. Yksityisen kulutuksen kasvua tukee ansiotason nousun lisäksi työllisyyden koheneminen. Vuonna 2020 BKT kasvaa 1,6 %, yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu edelleen, vaikka palkkasumman kasvu jatkuu, kun ansiotason nousu kiihtyy. Ansiotason nousu kiihtyy 2,6 prosenttiin v. 2019 sopimuskorotusten seurauksena. Vuonna 2020 ansiotason nousua 3 prosenttiin kiihdyttää edelleen hyvä talouskasvu ja julkisen sektorin lomarahojen palautuminen.

Vuonna 2017 kuluttajahinnat nousivat keskimäärin 0,7 %. Ennuste vuoden 2018 inflaatioksi on 1,1 %. Inflaatiota nostavat lähinnä palvelu-, elintarvike- ja energiahintojen nousu. Tavaroiden hinnat ovat kuluvana vuonna jatkaneet laskuaan Suomessa ja niiden vaikutus inflaatioon jää negatiiviseksi. Ansiotason noustessa palveluiden hintojen odotetaan vähitellen nousevan. Inflaatiopaineiden odotetaan kokonaisuutena kasvavan hieman ennustejakson seuraavina vuosina. Vuosina 2019 ja 2020 kuluttajahintaindeksiin odotetaan nousevan 1,4 % ja 1,6 %.

Keskeisiä ennustelukuja

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	määrän muutos, prosenttia					
BKT markkinahintaan	0,1	2,5	2,8	3,0	1,7	1,6
Tavaroiden ja palveluiden tuonti	3,2	5,6	3,5	3,5	3,0	2,5
Tavaroiden ja palveluiden vienti	0,9	3,9	7,5	4,9	3,9	3,2
Yksityinen kulutus	1,7	2,0	1,3	2,1	1,6	1,4
Yksityiset investoinnit	2,2	8,7	4,6	4,6	2,9	2,4
Työllisyysaste, %	68,1	68,7	69,6	71,7	72,4	73,0
Työttömyysaste, %	9,4	8,8	8,6	7,4	6,9	6,6
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	-0,2	0,4	0,7	1,1	1,4	1,6
Ansiotasoindeksi, muutos, %	1,4	0,9	0,2	1,8	2,6	3,0
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	-0,0	-0,3	-0,3	-0,3	-0,0	0,2

Lähde: Valtiovarainministeriön taloudellinen katsaus syksy 2018, tiivistelmä

2.2. Kuntatalouden kehitysnäkymät

Tilastokeskuksen keräämien vuoden 2017 ennakkollisten tilinpäätöstietojen mukaan kuntien yhteenlasketut toimintakulut pienenevät edellisvuodesta 2 prosenttia ja toimintatuotot 5 prosenttia. Toimintakate vahvistui, koska toimintakulut vähenivät euromääräisesti tarkasteltuna toimintatuottoja enemmän.

Palveluiden ostoihin ohjautui suurin osa kuntien koko käyttötalouden kustannuksista. Palveluiden ostoissa oli kasvua edellisvuoteen nähden 2,9 %. Sitä vastoin kuntien henkilöstökulut, joihin sisällytetään palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut, vähenivät edellisvuodesta 7,1 %. Kunnat kirjasiivat viime vuoden aikana avustuksia 22,5 % vähemmän kuin edeltävänä vuonna johon osin perustoimeentulotuen siirtymisestä Kelan vastuulle. Suurin osa käyttötalouden yhteenlasketuista nettokustannuksista vuonna 2017 kohdistui sosiaali- ja terveystoimintaan, jonka nettokustannukset vähenivät 0,7 %. Toiseksi suurin osuus kaikista nettokäyttökustannuksista kohdistui opetus- ja kulttuuritoimintaan, jonka nettokustannukset pysyivät edeltävän vuoden tasolla.

Vuonna 2017 sosiaali- ja terveystoiminnan yhteenlasketut nettokustannukset olivat koko maan tasolla tarkasteltuna asukasta kohden 3 227 euroa. Erikoissairaanhoidon muodosti nettokustannuksista suurimman osan. Erikoissairaanhoidon nettokustannukset kasvoivat edellisestä vuodesta 2,1 % ja ne olivat koko maan tasolla 1 221 euroa/asukas. Perusterveydenhuollon nettokustannukset vähenivät 2,1 % edellisvuoteen verrattuna ja asukasta kohden ne olivat 590 euroa.

Verotuloista ja valtionosuuksista koostuva verorahoitus kasvoi yhteensä 157 miljoonaa euroa eli 0,5 prosenttia. Verorahoituksen kasvu ja toimintakatteen vahvistuminen nosti vuosikatteen 568 miljoonan euron kasvuun vuonna 2017. Ennakkotietojen perusteella vuosikate oli negatiivinen neljällä kunnalla, kun taas edellisenä vuonna negatiivisen vuosikatteen kuntia oli 15.

Yhteenlaskettujen tilinpäätöstietojen mukaan vuosikate kattoi poistoista kunnissa 149 prosenttia. Edellisvuonna vastaava luku oli 127,9 prosenttia.

Kuntien yhteenlaskettu lainakanta oli 0,2 prosenttia suurempi kuin edellisenä vuonna. Kuntien lainakanta asukasta kohden oli sama kuin edellisenä vuonna eli 2 933 euroa. Kuntien omavaraisuusaste eli oman pääoman suhde koko pääomaan oli 60,8 prosenttia. Suhdeluku nousi hieman edellisvuodesta, jolloin se oli 59,9 prosenttia.

Vuonna 2017 kuntien nettoinvestoinnit olivat n. 2,4 mrd. euroa, joka oli vain hieman edellisvuotta pienempi.

Kuntakonsernien lainakanta asukasta kohden oli 6 299 euroa, kun se edellisenä vuonna oli 6 148 euroa. Konsernien lainakanta oli 2,6 prosenttia suurempi kuin edellisenä vuonna. Konsernin lainat/asukas oli 6 296 euroa, kun se vuotta aikaisemmin oli 6 145 euroa.

Muutoksia työvoimakustannuksissa

KT:n pääsopijajärjestöjen neuvottelemat kunnalliset virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 1.2.2018 – 31.3.2020. Sopimuskorotuksia tehdään 2018 ja 2019. Kunta-alan sopimuskorotukset vuonna 2019 sisältävät 1.1.2019 paikallisen järjestelyerän. Järjestelyerän suuruus vaihtelee sopimusaloittain 0,9 – 1,2 %:iin. Joillakin aloilla osa järjestelyerästä on käytetty vuonna 2018. Lisäksi maksetaan 1.4.2019 kaikilla sopimusaloilla yhden prosentin yleiskorotus.

Vuonna 2019 virka- ja työehtosopimusten mukaiset sopimuskorotukset nostavat kuntasektorin palkkasummaa keskimäärin 2,4 % vuoteen 2018 verrattuna. Vuoden 2019 palkkamenojen kasvua

kiihdyttää sopimuskorotusten lisäksi myös kilpailukyky sopimuksen mukaisen lomarahaleikkauksen päätyminen.

Kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksuja (% maksun perusteena olevasta palkasta)

(Lähde: Kuntaliitto, kuntatalousohjelma 19.8.2018)

	2016	2017	2018	2019*	2020*	2021*
Sairausvakuutusmaksu	2,12	1,08	0,86	0,77	1,32	1,31
Työttömyysvakuutusmaksu	3,90	3,30	2,60	2,05	2,05	1,80
Eläkemaksu keskim. (Keva)**	23,21	21,95	21,60	21,20	20,80	20,40
- työnantajan palkkaperust. maksu	17,10	17,05	16,75	16,25		
- varhaiseläkemenoperust. maksu ***	0,90	0,90	1,00	1,0		
- eläkemenoperust. maksu	5,21	4,00	3,85	3,95		
- kuntien ja maakuntien tasausmaksu	-	-	-	-		
Valtion eläkejärjestelmän kuntasektorin maksu	18,35	16,99	16,88	16,90	16,50	16,50
Muut keskim.	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70
Työnantajan maksut yht. keskim.	29,44	26,53	25,29	24,29	24,44	23,82
Muutos, %	0,12	-2,91	-1,25	-1,00	+0,15	-0,62

*) ennuste

**) Vuodesta 2019 palkkaperusteinen eläkemaksu, joka muodostuu vain työansiopohjaisesta eläkemaksusta ja työkyvyttömyyseläkemaksusta

***) Varhemaksu poistuu 2019, ja sen tilalle tulee uusi jäsenyhteisökohtaisesti vaihteleva työkyvyttömyyseläkemaksu

Sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä nykyinen eläkemenoperusteinen maksu poistuisi kokonaan vuodesta 2020 alkaen. Kunnille ja maakunnille tulisi maksettavaksi uusi euromääräinen tasausmaksu, jota yhtiöt ja muut yhteisöt eivät maksaisi. Tasausmaksulla mahdollistetaan Kevan jäsenyhteisöjen eläkejärjestelmän kestävä ja tasainen rahoitus pitkällä aikavälillä. Tasausmaksun kokonaismäärästä päättäisi valtiovarainministeriö Kevan esityksestä. Maksun kokonaismäärästä ei vielä voida esittää tarkkaa arviota, sillä siihen vaikuttavat oleellisesti sote- ja maakuntauudistuksen vielä keskeneräiset suunnitelmat, epävarmuus valinnanvapauden vaikutuksista ja kuntien tehostamistoimista. Tasausmaksun kokonaismäärä kuitenkin jäänee hieman matalammaksi kuin vuoden 2019 eläkemenoperusteisen maksun kokonaismäärä.

Verotulot ja valtionosuudet

Kuntien yhteenlaskettu toimintakate vahvistui 1,2 prosenttia, mutta verorahoitus (verotulot ja valtionosuudet) kasvoi vain 0,5 %. Verotulot kasvoivat edellisvuodesta n. 440 milj. euroa eli 2 %, mutta valtionosuuksissa oli laskua n. 290 milj. euroa eli 3,3, %. Kuntien osuus yhteisöveron tuotosta kasvoi 22,6 % ja kiinteistövero 4,8 %, mutta tuloveron kertymä nousi vain 0,1 % edellisvuodesta. Valtionosuuksien laskua vuonna 2017 selittävät mm. perustoimeentulotuen laskennan ja maksatuksen siirto kunnilta Kelalle sekä kilpailukyky sopimuksen perusteella tehdyt valtionosuuden vähennykset.

Kuntatalouden tulot kasvavat vuonna 2019 menoja nopeammin, kun verotulojen kasvu piristyy. Kuntien saamien verotulojen kasvua kiihdyttävät mm. poikkeuksellisen matalat verotulokertymät vuonna 2018 ja kertaluonteinen verotulojen lisäys, joka johtuu siirtymisestä verovelvolliskohtaiseen verotuksen valmistumiseen. Tämän seurauksena jäännösverojen maksu aikaistuu, mikä kasvattaa vuoden 2019 verotuloja.

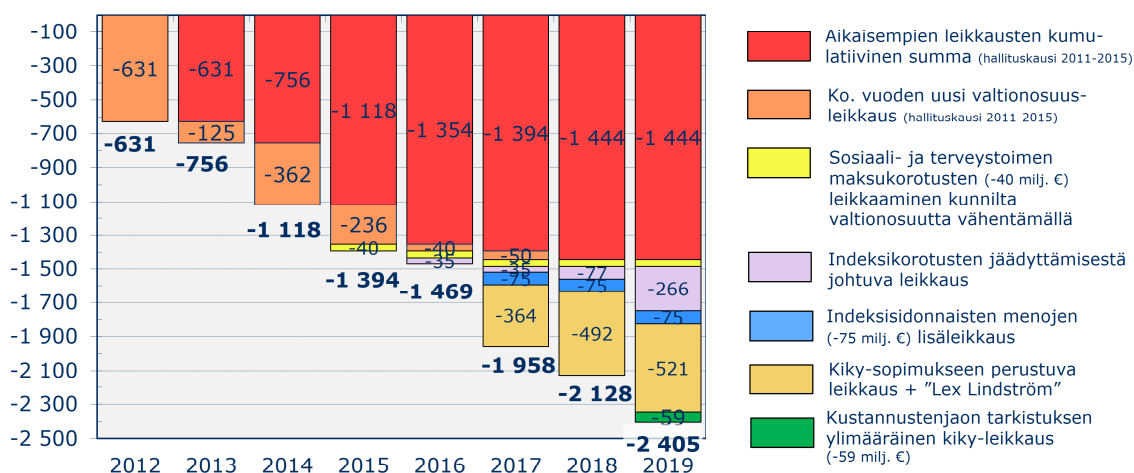
Hallitusohjelman mukaisesti vuonna 2019 ansiotuloveroperusteisiin tehdään indeksitarkistus. Korotuksia tehdään mm. työtulovähennykseen, perusvähennykseen ja eläkevähennykseen. Kuntien verotulomenetykset kompensoidaan täysimääräisesti. Elinkeinoverolain korkovähennysrajoitusta muutetaan ja sen arvioidaan lisäävän kuntien yhteisöveron tuottoa n. 3 milj. euroa. Toimenpiteellä ei kuitenkaan ole vaikutusta kuntien verotuottoon, sillä kuntien osuutta yhteisöveron jako-osuudesta alennetaan verotuoton lisäystä vastaavasti.

Kuntien peruspalveluiden valtionosuutta vähennetään noin 85 milj. euroa vuodesta 2018. Valtionosuuden muutokseen vaikuttavat mm. vuodelle 2019 tehtävä kuntien ja valtion välinen kustannus-

tenjaon tarkistus (-231 milj. euroa) ja valtionosuuden kautta kunnille maksettavat veromenetysten kompensatio (+224 milj. euroa). Kilpailukyky sopimuksen (kiky) takia kuntien valtionosuutta vähennetään vuonna 2019 yhteensä -497 milj. euroa (-91 €/as). Lisäksi hallitusohjelman mukaisten indeksijäädtysten takia kunnilta jää saamatta peruspalvelujen valtionosuutta 91 milj. euroa.

Kilpailukyky sopimuksen takia valtionosuutta vähennetään kahteen kertaan -59 miljoonan euron osalta vuonna 2019. Alueellisen erikoissairaanhoidon järjestämisen tehostamiseen liittyvä valtionosuusvähennys kohoaa -85 milj. euroon. Kunnan peruspalvelujen valtionosuutta vähennetään 30 milj. euroa kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän rahoitusta varten.

Vuosien 2012-2019 leikkausten vaikutus kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen, milj. €

Julkisen talouden suunnitelman 2019-2020 mukaan kustannustenjaon tarkistuksesta johtuvat kilpailukyky sopimuksen lomarahaleikkauksen ylimääräinen leikkaus koskien vuotta 2016 kompensoidaan kunnille vuonna 2020. Samassa yhteydessä kompensoidaan myös vuosien 2017 - 2019 ylimääräinen lomarahaleikkaus. Yhteensä kompensatio on siten 237 milj. euroa.

Hallitusohjelma sisältää useita toimenpiteitä, joiden tavoitteena on vähentää kuntien menoja. Kunnat voivat kuitenkin omilla päätöksillään vaikuttaa merkittävästi siihen, miten näiden toimien vaikutukset realisoituvat.

(Lähde: Kuntatalousohjelma vuodelle 2019)

Yleinen kiinteistövero prosentti sekä muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistövero prosentti tuli määrätä välillä 0,93 – 2,00 vuonna 2018. Vuodelle 2019 vakituisten asuinrakennusten kiinteistövero prosenttin vaihteluvälin ylärajaa korotettiin ja se on 0,41 – 1,00 %.

Kiinteistöverotuksen uudistamishanke on meneillään. Tavoitteena on luoda uusi hintavyöhykekartta maapohjien verotusarvojen määrittämistä varten kiinteistöverotuksessa koko maan kattavasti. Yhtenäisen hinnan alueet perustuvat markkinahintoihin eli toteutuneisiin kiinteistöjen ja kaupunkiseuduilla osin myös asuntojen kauppahintatietoihin. Tavoitteena on, että kiinteistöille voidaan laskea maapohjan verotusarvo uutta hintavyöhykekarttaa hyödyntämällä siten, että jokaiselle kiinteistölle saataisiin yksilöivällä kiinteistötunnuksella sijaintia vastaava arvo vuoden 2020 kiinteistöverotukseen.

2.3. Maakunta- ja soteuudistus

Maakunta- ja soteuudistuksessa perustetaan uudet maakunnat, uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon rakenne, palvelut ja rahoitus sekä siirretään maakunnille uusia tehtäviä. Uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2021 alkaen. Itsehallinnolliset maakunnat muodostetaan nykyisen maakuntajaon pohjalta. Jatkossa 18 maakuntaa järjestävät kaikki alueensa sosiaali- ja terveyspalvelut. Maakunnille siirtyy myös muita tehtäviä ELY-keskuksista, TE-toimistoista, aluehallintovirastoista, maakuntien liitoista ja muista kuntayhtymistä ja kunnista.

Uudistuksen tavoitteena on turvata asukkaille nykyistä yhdenvertaisempia palveluja, vähentää hyvinvointi- ja terveyseroja sekä hillitä kustannusten kasvua. Hallitusohjelman mukaiseen sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistukseen kuuluu myös valinnanvapauden laajentaminen ja monikanavaisen rahoituksen yksinkertaistaminen.

Someron kaupungin näkökulmasta uudistus saattaa parantaa kaupungin asemaa, koska sote-palvelut, joiden kustannuksiin kohdistuu suurin nousupaine, siirtyvät uudistuksen toteutuessa maakunnan vastattaviksi.

Toiminnallisesta näkökulmasta keskeistä on sote-tehtävien ja sitä hoitavan henkilöstön maakuntaan siirtymisen lisäksi mm. maaseutuhallinnon ja (nyt Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän tuottaman) ympäristöterveydenhuollon siirtyminen maakunnan järjestämäksi. Muutoksilla on suuria vaikutuksia myös em. toimintoihin nykyään kytkeytyvien hallinnon tukipalvelujen järjestämiseen tulevaisuudessa. Kaupunki on tehnyt tähän liittyvää pohjavalmistelua ja muutosten vaikutusarviointia yhteistyössä BDO Oy:n kanssa. Parin vuoden takaisten laskelmien mukaan kaupungin perusturva-toimen ulkopuolisilla toimialoilla on noin 3,5 miljoonan euron arvosta soteen liittyviä toimintoja.

2.4. Varsinais-Suomen työllisyyskehitys

ELY-keskuksen marraskuussa julkaiseman työllisyyskatsauksen mukaan lokakuun lopussa työttömien osuus työvoimasta oli Varsinais-Suomessa 8,4 % eli 1,6 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aiemmin. Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinotoimistossa oli lokakuun lopussa 19 100 työtöntä työnhakijaa. Viime vuoden lokakuusta määrä väheni 3 600 henkilöllä eli 16 prosentilla. Koko maassa työttömien määrä väheni lähes samaa tahtia (15,5 %). Salon seudulla työttömien määrä väheni ripeimmin (21 prosentilla), kun muissa Varsinais-Suomen seutukunnissa alenemistahti jäi 15 prosenttiin.

Lokakuun lopussa alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 2 300, mikä on 15 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Yli 50-vuotiaita oli työttömänä 7 200 eli 17 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Yli 55-vuotiaita oli työttömänä 5 000, eli 18 % vähemmän kuin vuosi sitten. Työttömyyden kasvu oli pitkään voimakkainta 25-34 –vuotiaiden ryhmässä, mutta maaliskuussa 2016 tapahtunut käänne laskusuuntaan tässä ryhmässä jatkuu edelleen vahvana. Työttömien määrä alenee tasaisesti noin 15 prosentin vauhtia alle 45-vuotiaiden ikäluokissa.

Ammattiryhmittäin tarkasteltuna työttömyys väheni vuotta aiemmasta kaikissa ammattiryhmissä. Työttömien määrä väheni voimakkaimmin asiantuntija- ja toimihenkilötehtävissä. Kehitys on edelleen myönteistä myös suorittavien tehtävien ammattiryhmissä. Kehitys alkaa olla palveluissa samaa luokkaa kuin teollisuudessakin. Rakennusalalla työttömyys on vähentynyt syksystä 2015 saakka. Tämä kaikki näkyy miesten työttömyyden alenemisena. Palvelualoilla piristynyt tilanne työmarkkinoilla on heijastunut myös naisten työttömyyteen, joka on kääntynyt vahvempaan laskuun.

Työttömien työnhakijoiden määrä väheni viime vuodesta kaikissa Varsinais-Suomen kunnissa. Nuorten työttömyys väheni vuotta aiemmasta 20 kunnassa. Pitkäaikaistyöttömien määrä väheni

22 varsinaissuomalaisessa kunnassa, kun taas vuotta aiemmasta määrä väheni jokaisessa kunnassa.

Somerolla työttömänä (ml. lomautetut) oli syyskuun lopussa 249 henkilöä. Vuotta aiemmin luku oli 293 henkilöä. Alle 25-vuotiaita työttömiä oli 29 (26) ja yli 50-vuotiaita 123 (134). Yli vuoden työttömänä oli 59 (110) henkilöä. Työttömyysaste oli 6,6 %, kun se vuotta aiemmin oli 7,6 %. Avoimia työpaikkoja oli Somerolla 24, vuotta aiemmin 20.

Lähde: Varsinais- Suomen työllisyyskatsaus

2.5. Väestön kehityssennusteet

Tilastokeskuksen 16.11.2018 julkaiseman väestöennusteen mukaan Suomessa olisi vuonna 2030 alle 15-vuotiaita henkilöitä 760 000, mikäli syntyvyys pysyisi nykyisellä tasolla. 2050-luvulla määrä putoaisi jo alle 700 000 nuoren. Viimeksi Suomessa on ollut alle 15-vuotiaita näin vähän 1870-luvun lopulla. Vuosi 2018 tulee olemaan kolmas vuosi peräkkäin, kun Suomessa kuolee ihmisiä enemmän kuin syntyy.

Työikäisen (15-64 –vuotiaiden) väestön määrä on vähentynyt Suomessa viimeisen kahdeksan vuoden aikana yli 100 000 henkilöllä. Ennusteen mukaan työikäisen väestön odotetaan vähenevän vuoteen 2030 mennessä 57 000 henkilöllä nykyisestä. Työikäisten osuus väestöstä pienenee nykyisestä 62 prosentista 60 prosenttiin vuoteen 2030 ja 58 prosenttiin vuoteen 2050 mennessä. Vuonna 2050 työikäisten määrä olisi runsaat 200 000 nykyistä pienempi.

Niin sanottu omavaraisennuste kuvaa tilannetta, jossa maahan- ja maastamuuttoja ei olisi lainkaan ja väestön määrään ja ikärakenteeseen vaikuttaisivat vain syntyvyys ja kuolleisuus. Omavaraisennusteessa työikäisen väestön määrä vähenisi nykyisestä vuoteen 2030 mennessä 217 000 henkilöllä ja vuoteen 2050 mennessä runsaalla 630 000 henkilöllä.

Väestöllinen huoltosuhde eli alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden ja tätä vanhempien henkilöiden suhde 100 työikäistä kohti oli vuoden 2017 lopussa 60. Ennusteen mukaan huoltosuhde nousee tulevina vuosikymmeninä, mutta aiempia ennusteita hitaammin. Syynä tähän on syntyvyyslasku ja tämän seurauksena nuorten huollettavien määrän pieneneminen. Huoltosuhde olisi 62 vuonna 2020, 66 vuonna 2030 ja 71 vuonna 2050.

Alueellisen väestöennusteen laadinta lykätään vuoden 2019 syksyyn. Näin ollen viimeisimmät kunnittaiset ennusteet pohjautuvat vuoden 2015 tietoihin.

Väestön kehitys Somerolla

Someron asukasluku 31.12.2017 oli 8 919 henkeä, joista miehiä 4435 ja naisia 4 484. Alle 15-vuotiaita oli 1 282 henkeä eli 14,4 % ja 65 vuotta täyttäneitä 2731 eli 30,6 %. Väestöstä suomenkielisiä oli 8 597, ruotsinkielisiä 49 ja muut kielet yhteensä 273. Ulkomaan kansalaisia oli 222 eli 2,5 %. Vieraskielisten osuus väestöstä oli 3,1 %.

Someron väkiluku oli vielä 80-luvulla yli 10 000 asukasta, mutta on sen jälkeen laskenut muutamaa vuotta lukuun ottamatta. Syntyvyys on selvästi kuolleisuutta pienempi ja aika usein myös lähtömuutto tulomuuttoa suurempi. Varsinkin alkusyksystä lähtömuutto on selvästi suurempaa opiskelijoiden muuttaessa opiskelupaikkakunnalle.

Someron työikäisen väestön määrän ennustetaan vähenevän vuoteen 2030 mennessä nykyisestä 55 prosentista 50 prosenttiin. Yli 65-vuotiaiden osuuden väestöstä arvioidaan nousevan 30 prosentista 38 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä

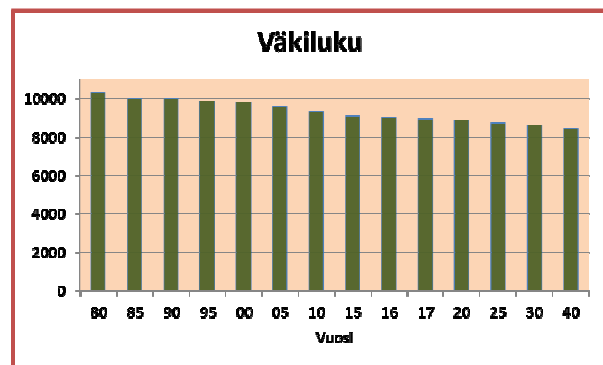
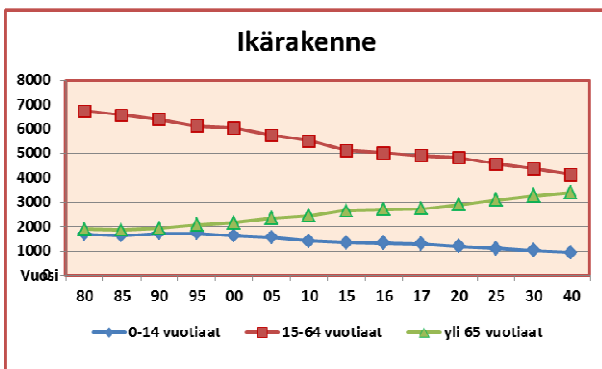
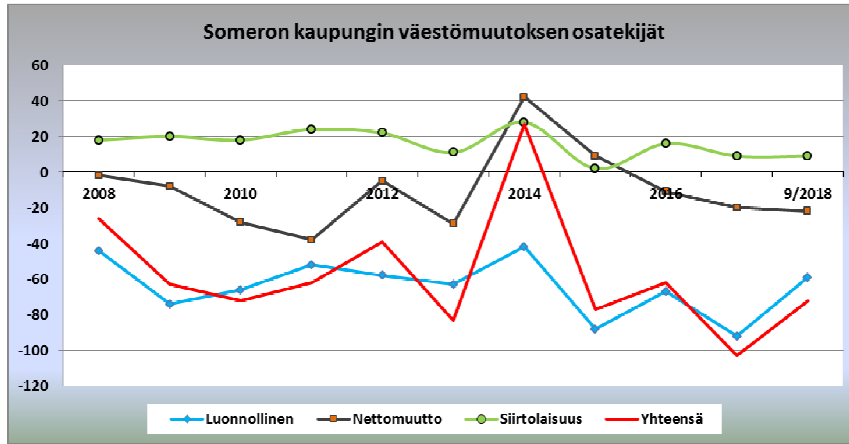
Vuosi	Synt.	Kuoll.	Tulo- muutto	Lähtö- muutto	Netto muutto	Väkil. muutos (sis.korj.)	Väkiluku 31.12.
1980	92	122	237	276	-39	-60	10 289
1985	115	165	276	250	+26	-18	10 015
1990	96	144	289	241	+48	18	10 002
1995	106	161	295	282	+13	-38	9 894
2000	96	112	358	362	-4	-10	9 789
2005	81	109	354	413	-59	-78	9 606
2010	70	136	296	324	-28	-72	9 330
2011	75	127	358	396	-38	-62	9 268
2012	76	134	327	332	-5	-39	9 229
2013	85	148	309	338	-29	-83	9 146
2014	72	114	323	281	+42	27	9 173
2015	62	150	348	337	+11	-80	9 093
2016	66	133	344	339	+5	-66	9 027
2017	64	156	315	335	-20	-5	8 919
2020 *	61	137	337	298	+39		8 896
2025 *	55	136	337	284	+53		8 732
2030 *	52	138	337	270	+67		8 621
2040 *	51	150	338	252	+86		8 454

Lähde: Tilastokeskus väestöennuste 2015

Ikäryhmä Vuosi	0 – 14 vuotiaat		15 – 64 vuotiaat		yli 65 -vuotiaat		Huolto- suhde
1980	1681	16,3 %	6723	65,4 %	1885	18,3 %	53,0
1985	1605	16,0 %	6558	65,5 %	1852	18,5 %	52,7
1990	1706	17,1 %	6381	63,8 %	1915	19,1 %	56,8
1995	1709	17,3 %	6117	61,8 %	2068	20,9 %	61,8
2000	1609	16,4 %	6035	61,7 %	2145	21,9 %	62,2
2005	1535	16,0 %	5747	59,8 %	2324	24,2 %	67,2
2010	1397	15,0 %	5508	59,0 %	2425	26,0 %	69,4
2013	1355	14,8 %	5255	57,5 %	2536	27,7 %	74,0
2014	1343	14,6 %	5209	56,8 %	2621	28,6 %	76,1
2015	1326	14,6 %	5119	56,3 %	2648	29,1 %	77,6
2016	1304	14,5 %	5023	55,6 %	2700	29,9 %	79,7
2017	1282	14,4 %	4906	55,0 %	2731	30,6 %	81,8
2020	1181	13,3 %	4825	54,2 %	2890	32,5 %	84,4
2025	1096	12,6 %	4551	52,1 %	3085	35,3 %	91,9
2030	1010	11,7 %	4354	50,5 %	3257	37,8 %	98,0
2040	934	11,0 %	4133	48,9 %	3387	40,1 %	104,5

Lähde: Tilastokeskus väestöennuste 2015

Väestöllinen huoltosuhde (alle 15 -vuotiaiden ja 65+ vuotta täyttäneiden määrän suhde 100 työikäistä kohti) oli vuonna 2017 Somerolla 81,8, kun se koko maassa oli 60,1. Väestöennusteen mukaan Somerolla 100 huollettavan raja ylittyisi jo 2032, jolloin huoltosuhde olisi 101,3. Koko maassa se olisi 70,1.

3. SOMERON KAUPUNGIN STRATEGIA 2025

Kuntalain mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
- 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
- 3) kunnan tehtäviä koskeissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
- 4) omistajapolitiikka;
- 5) henkilöstöpolitiikka;
- 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet;
- 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntastrategia perustuu arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa määritellään myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. Valtuusto hyväksyi Someron kaupungin uuden strategian huhtikuussa 2018.

ERINOMANE JA NOTKJA SOMERO 2025 - SOMERON KAUPUNGIN STRATEGIA

Toiminta-ajatus	Kaupungin tehtävänä on huolehtia väestönsä peruspalveluista ja hyvinvoinnin edistämisestä. Lisäksi sen tulee tarjota asukkailleen turvallinen ja viihtyisä ympäristö, hyvät olosuhteet asumiseen ja vapaa-ajantoimintoihin sekä luoda kilpailukykyiset edellytykset monipuoliselle yritystoiminnalle.		
Visio 2025	Somero on väestö- ja työpaikkamäärältään kasvava asukas- ja ympäristöstävällinen hyvinvoivien ihmisten yhteisö. Somero tunnetaan yhdessä tekemisen meiningistä, kulttuuristaan sekä kuntakokoonsa nähden monipuolisista liikunta- ja vapaa-ajanpalveluista.		
	Palvelutuotanto	Kuntalaisten osaamisen ja hyvinvoinnin edistäminen	Elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen
Kuntatason strategiset linjaukset	Palvelutuotannon kustannustehokkuuden ja laadun lisääminen asukaslähtöisesti toimialasynergialla sekä nykyaikaisilla tieto- ja viestintäteknologiaratkaisuilla.	Ennaltaehkäisevien toimintatapojen painottaminen kaupunkilaisten hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinikäisen oppimisen sekä työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi.	Elinkeinoelämän kehittymistä, viihtyisää asumista ja tehokasta palvelurakennetta tukeva yhdyskuntarakenne. Asukkaiden ja yritysten aktiivinen hankinta.
	Kriittiset kehittämiskohteet 2018 - 2022	Kriittiset kehittämiskohteet 2018 - 2022	Kriittiset kehittämiskohteet 2018 - 2022
Konserni- ja kehittämis-toiminnot	<ol style="list-style-type: none"> Tehokas kuntaorganisaatio: <ul style="list-style-type: none"> innostava ja kehitysmuotoinen työyhteisökulttuuri henkilöstön työhyvinvointi ja osaaminen strateginen johtaminen Ennakoivasti huollettu sekä energiatehokkuudeltaan, -omavaraisuudeltaan ja käyttöasteeltaan kehittynyt konsernin rakennuskanta (ns. kiinteistö- ja toimitilastrategiat sekä energiatehokkuussuunnitelmat) <ul style="list-style-type: none"> sote-kiinteistöt valmistuskeittiöt koulu- ja varhaiskasvatuskiinteistöt vuokra-asunnot Asukaslähtöinen ja yrittäjyydenmyönteinen asiakaspalvelumalli 	<ol style="list-style-type: none"> Kaupungin, asukkaiden, kylien, yhdistysten ja yritysten välistä yhteisöllisyyttä vahvistavat vuorovaikutus- ja vaikuttamismahdollisuudet Vahva yritys- ja yhdistysyhteistyö työllistämistoiminnan ohjelmaperusteisessa kehittämisessä ("Työllisyyden edistämisen toimenpideohjelma") Turvallinen väyläverkosto sekä houkuttelevat liikunta- virkistys- ja puistoalueet sekä lähiliikuntapaikat 	<ol style="list-style-type: none"> Tiivistävä taajamarakentaminen Pappilan, Jaatilan, Ihamäen ja Rankkula-Hyppäkiven alueilla ja yksityisten omistamilla asemakaavatonteilla Yritysvetovoima ja yritysilmapiiri <ul style="list-style-type: none"> KT 52:n varren yrityspuistojen (Ruunala ja Harju) vetovoimatekijöiden vahvistaminen elinkeinoelämän ja kaupungin yhteistoiminta Paimionjoen vesistön vetovoima- ja virkistysarvo
Peruspalvelutoiminnot	<ol style="list-style-type: none"> Sote- ja maakuntauudistusta ennakoiva hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintamalli Tehokas ja tiivis koulu- ja varhaiskasvatuspalveluverkko (perustana edelleen Pitkäjärvi - kaupunkikeskusta - Oinasjärvi -rakenne). Turvalliset, terveelliset ja ajanmukaiset oppimisympäristöt. Monituottajamalli mm. asumispalveluissa. 	<ol style="list-style-type: none"> Vaikuttavuuteen nähden oikea-aikaiset ja ennaltaehkäisevät elinkaarimallin mukaiset palvelut ja palveluohjaus: <ul style="list-style-type: none"> lapset, nuoret ja perheet työikäiset ikäihmiset Varhaiskasvatus ja koulut hyvinvointiympäristönä Yrittäjyys- ja ympäristökasvatus perusopetuksessa ja lukiossa sekä tieto- ja viestintäteknologiaosaamisen lapsuudesta vanhuuteen. 	<ol style="list-style-type: none"> Elinvoimaiset sote- ja maakuntauudistuksen vaatimuksiin vastaavat senioripalvelukeskittymät (Terveyskeskuksen alue ja Lamminniemi) "Kiiruun kampusalueen" (koulukeskus, kirjasto, Kulttuuri ry:n tilat, monitoimitalo, uimahalli ja urheilukenttä) tapahtuma- ja palvelumalli Yrittäjyyskasvatuksen, yritysneuvonnan ja ammatillisen täydennyskoulutuksen elinkaari palvelumalli.
Palvelujen järjestäminen	Kaupunki järjestää vastuulleen kuuluvat tai vastuulleen ottamansa palvelut tuottamalla niitä itse tai järjestämällä ne yhteistyössä sidosryhmiensä kanssa seuraavien peruslinjausten mukaisesti		

sen periaatteet	<ul style="list-style-type: none"> Peruspalvelutuotannon ydintoiminnoissa (esim. terveydenhuolto, vanhuspalvelut, sosiaalipalvelut, koulutus ja varhaiskasvatus) palvelut järjestetään siten, että valtaosa kunkin ydintoiminnon palvelutuotannosta on kaupungin omaa tai sen omistamien konserniyhtiöiden tuottamaa Kaupunki pyrkii järjestämään yhdistysten kanssa yhteistyössä liikunta- ja kulttuuripalvelut edellyttäen, että se säilyttää toteutusmallissa riittävät vaikutusmahdollisuudet palvelujen sisältöön sote- ja maakuntauudistuksen aiheuttamat terveyden ja hyvinvoinnin edistämiskaavat huomioiden.
Edunvalvontatavoitteet	<p>Someron kiinnittyminen osaksi maakunnan positiiviseen rakennemuutokseen (ml. Salon IoT Campuksen ja Luonnonvarakeskuksen mahdollisuudet) ja väylähankkeiden toteuttamiseen tähtäävä edunvalvonta:</p> <ul style="list-style-type: none"> Someron ja Helsingin välisen liikennöintiyhteyden kehittäminen Kantatien 52 yhteyden parantaminen VT 10:lle (Palikkalan oikaisu) Forssaan johtavan MT 282:n parantaminen.
Arvot	Avoimuus - kehitysmuutos - yhteisöllisyys - asukaslähtöisyys.
Kaupungin konserniohjaus ja omistajapolitiikka	
Tavoite	<p>Kaupunkikonserniin kuuluu tytäryhtiöitä, joiden tarkoituksena on</p> <ul style="list-style-type: none"> täydentää Someron kaupungin palveluja tuomalla toimintaan tehokkuutta ja joustavuutta lisätä Someron elinvoimaisuutta ja houkuttelevuutta asuinpaikkana tukea omalla toiminnallaan sekä strategiallaan kaupungin strategisten linjausten ja vision 2025 toteuttamista.
Tytäryhtiötavoitteet ja omistajapolitiittiset linjaukset	<p>Someron Lämpö Oy</p> <ul style="list-style-type: none"> Someron asukas- ja yritysvetovoiman lisääminen tuottamalla kotimaista ja ympäristöystävällistä lämpöenergiaa kilpailukykyiseen hintaan. Omistususuustavoite 100 % <p>Someron Vesihuolto Oy</p> <ul style="list-style-type: none"> Someron asukas- ja yritysvetovoiman lisääminen tuottamalla vesihuoltopalveluja ympäristöystävällisesti kilpailukykyiseen hintaan. Omistususuustavoite 100 % <p>Someron Talkkari Oy</p> <ul style="list-style-type: none"> Hyvälaatuisten kiinteistöhuoltopalvelujen tuottaminen kaupungille kilpailukykyiseen hintaan. Omistususuustavoite > 50 % (konsernin) <p>Koy Someroasunnot, Koy Someron Törmä ja As Oy Aurinkopuisto</p> <ul style="list-style-type: none"> Kysyntää ja tarvetta vastaavien vuokra-asuntojen tarjoaminen kaupunkilaisille ja kaupunkiin muuttaville (mm. esteettömyys). Omistususuustavoitteet Koy Somerasunnot 100 %, Koy Törmä ja As Oy Aurinkopuisto 0 % (huoneistojen myynti) <p>Koy Jukola</p> <ul style="list-style-type: none"> Kaupungin vetovoimaisuutta lisäävien liike- ja toimitilojen tarjoaminen. Omistususuustavoite 90 - 100 % <p>Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy ja Kiinteistö Oy Someron Lamminniemi</p> <ul style="list-style-type: none"> Asumis- päivätoiminta- ja kuntoutuspalvelujen tuottaminen somerolaisille ja lähialueen asukkaille myös sote-uudistuksen mukaisessa palvelutuotantomallissa. Omistususuustavoite 100 % (konserni), sote-uudistuksen jälkeen 0 % <p>Kiinteistö Oy Lamminniemen Satumaa</p> <ul style="list-style-type: none"> Senioreille suunnatun rivitalohankkeen toteuttaminen. Omistususuustavoite: 0 %.
Strategian toteutumista seurataan vuosittain osana tilinpäätökseen kuuluvaa toimintakertomusta.	

4. TALOUSARVIO JA TALOUSSUUNNITELMA

4.1. Talousarvion laadinnan lähtökohdat

Someron kaupungin tilinpäätös vuodelta 2017 oli vielä edellisvuottakin parempi. Vuosikate oli 5,1 milj. euroa, kun se vuotta aiemmin oli 3,1 milj. euroa. Poistot olivat 3 milj. euroa. Vuosikate siis riitti poistojen kattamiseen. Satunnaisia kuluja kirjattiin 0,2 milj. euroa, jonka jälkeen tilikauden ylijäämäksi jäi vielä 1,9 milj. euroa.

Vuoden 2018 talousarviossa (ilman lisämäärärahoja) vuosikate on 0,4 milj. euroa. Toimintakulut ovat n. 61 milj. euroa. Poistot ovat 3,1 milj. euroa, satunnaiset tuotot 3,7 milj. euroa ja satunnaiset kulut 1 milj. euroa. Tilikauden tulos poistojen jälkeen olisi n. 12 000 euroa alijäämäinen. Someron kaupungin taseessa ei ole katettavia alijäämiä. Kertyneitä ylijäämiä on 30,4 milj. euroa.

Verotuloja kertyi vuonna 2017 kaikkiaan 27,2 milj. euroa, josta tuloveroja 24 milj. euroa, kiinteistöveroja 1,8 milj. euroa ja yhteisöveroja 1,4 milj. euroa. Vuoden 2018 talousarvioon verotuloja on budjetoitu 27,2 milj. euroa, josta tuloveroja 24 milj. euroa. Lokakuun loppuun mennessä tuloveroja on kertynyt 22,5 milj. euroa eli 94 % talousarvioon budjetoidusta. Loppuvuoden maksuunpanotilityksessä takaisinperittävä määrä on 2,7 milj. euroa eli n. 1,1 milj. euroa viime vuotta suurempi. Mikäli loppuvuoden tilitykset olisivat viime vuoden tasolla, olisi mahdollista, että tuloveroarvio tulee toteutumaan. Kuntaliiton ennuste kuitenkin arvioi kertymäksi n. 0,5 milj. euroa budjetoitua vähemmän. Yhteisöveroja on budjetoitu 1,35 milj. euroa ja lokakuun loppuun mennessä veroja on kertynyt 1,1 milj. euroa. Yhteisöverotulojen toteutuma näyttäisi jäävän talousarvioon merkittävästi pienemmäksi. Kiinteistöveroja on maksuunpantu 1,8 milj. euroa. Tilitetty on lokakuun loppuun mennessä 1,7 milj. euroa.

Someron kaupungin tuloveroprosentti nostettiin vuodelle 2018 20,0 %:iin. Koko maan keskiarvo vuonna 2018 on 19,86 %. Kaupunginvaltuusto päätti 12.11.2018 vahvistaa vuoden 2019 tuloveroprosentiksi edelleen 20,0.

	Vaihteluväli	Kiinteistövero-% 2019	Keskiarvo 2018
Yleinen	0,93 – 2,00	0,93	1,06
Vakituinen asuinrakennus	0,41 – 1,00	0,41	0,49
Muu asuinrakennus	0,93 – 2,00	0,93	1,16

Valtionosuudet olivat tilinpäätöksessä 25,9 milj. euroa. Vuoden 2018 talousarviossa valtionosuudet ovat 25,2 milj. euroa. Vuoden 2015 alusta voimaan tulleen valtionosuusuudistuksen on laskettu vähentävän Someron kaupungin valtionosuuksia yhteensä n. 2,3 milj. euroa viiden vuoden siirtymäkauden aikana eli 248 euroa/asukas. Vähennyksen laskennallinen vaikutus tuloveroprosenttiin on n. 2 prosenttiyksikköä. Kahtena ensimmäisenä vuotena muutos rajoitetaan 50 euroon/asukas. Muutoin siirtymäajan vaikutus on seuraava:

1. vuosi: 50 euroa/asukas
2. vuosi: 50 euroa/asukas (ja kokonaismuutos 100 euroa/asukas)
3. vuosi: 80 euroa/asukas (ja kokonaismuutos 180 euroa/asukas)
4. vuosi: 80 euroa/asukas (ja kokonaismuutos 260 euroa/asukas)
5. vuosi: 120 euroa/asukas (ja kokonaismuutos 380 euroa/asukas)

Toteutuneet valtionosuudet:

2015	24 761 389 euroa	2 723 €/as	
2016	26 002 724 euroa	2 880 €/as	
2017	25 967 439 euroa	2 911 €/as	
2018*	25 272 707 euroa	2 852 €/as	(*arvio)
2019*	25 177 900 euroa	2 823 €/as	(*arvio)

Kaupunginhallitus antoi kesäkuussa raamin vuoden 2019 talousarvion ja vuosien 2020 – 2021 taloussuunnitelman laadintaa varten. Raamin pohjana oli tulojen osalta vuoden 2017 tilinpäätös ja menojen osalta vuoden 2018 talousarvio + 1 %. Palkkoihin on laskettu 2,3 %:n korotus. Raamiin tehtiin lisäksi joitakin tarkistuksia mm. kertaluonteisten erien osalta ja alkuvuoden tilanteen pohjalta. Raamissa tuloverot on arvioitu 25 milj. euroksi, joka on myös viimeisimmän Kuntaliiton veronusteen mukainen. Kaiken kaikkiaan verotuloja on arvioitu saatavan 28,2 milj. euroa. Valtion-osuuksiin merkittiin 25,2 milj. euroa, jossa on huomioitu Kuntaliiton ennakkolaskelmat.

4.2. Talousarvion sitovuus

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle talousarvio sekä taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on ensimmäinen vuosi vähintään kolmea vuotta koskevassa taloussuunnitelmassa. Valtuuston on hyväksyttävä talousarvio ja taloussuunnitelma samanaikaisesti. Samalla valtuusto hyväksyy myös eri tehtäväalueita koskevat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

a) Käyttötalousosa

Valtuusto hyväksyy budjetin tehtäväalueittain bruttoperiaatteen mukaan. Hyväksyttävät tulo- ja menomäärärahat on esitetty tuloslaskelmakaavan mukaisesti menoina ja tuloina. Palkkamenoista on vähennetty sairausvakuutuskorvaukset. Käyttötalouden määrärahat ovat valtuustoa sitovia tehtäväaluetasolla. Sitovia ovat vain ulkoiset meno- ja tulomäärärahat. Yksiköitä sitovat ne toiminnalliset tavoitteet, jotka on merkitty valtuustoon nähden sitoviksi.

b) Investointiosa

Valtuusto hyväksyy kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille suunniteltuvuodille jakotettuina. Hanke voi olla rakennuskohde tai laajemmin esim. teiden kestopäällystys. Investoinnit sitovat valtuustoa hankkeittain. Alle 10 000 euroa maksavat koneet, kalusto ja muut tavarahankinnat kirjataan vuosikuluiksi käyttötalouden osassa, ellei kyseessä ole kiinteistön ensikertainen kalustaminen.

c) Rahoitusosa

Sitovia määrärahoja ovat verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja -kulut.

Rahoituslaskelmassa valtuustoon nähden sitovia määrärahoja ovat antolainojen lisäykset ja vähennykset sekä pitkäaikaisten lainojen lisäykset ja vähennykset.

Talousarvion vahvistamisen jälkeen toimielinten tulee vahvistaa *käyttösuunnitelmat*. Suunnitelmasa tulee vahvistaa määrärahojen jako toimielimen alaisille vastuualueille ja kustannuspaikoille. Toimielin päättää määrärahoista tehtäväaluetta alemmalla tasolla. Toimielimen on hyväksyttävä vi-
ranhaltijan oikeus päättää käyttösuunnitelmasta.

Talousarvion toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin tehtävistä muutoksista päättää kaupunginvaltuusto.

Kuntalain mukaan *tilivelvollisia* ovat kaupunginhallituksen ja lautakuntien jäsenten lisäksi kaupunginjohtaja, toimialajohtajat sekä ne johtavassa asemassa olevat virkamiehet, jotka on määrätty kaupungin toimielinten esittelijöiksi tai vastaavat tehtäväalueella itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta. Vahvistaessaan talousarvion kaupunginvaltuusto hyväksyy tilivelvolliset. Tilivelvolliset on mainittu kunkin tehtäväalueen palvelusuunnitelman alussa.

Tuloslaskelmaosa on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulorahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Talousarvion rahoituslaskelmassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Välisummana esitetään toiminnan ja investointien rahavirta. Ylijäämäinen välisumma osoittaa, että investoinnit rahoitetaan kokonaisuudessaan tulorahoituksella, investointien rahoitusosuuksilla ja omaisuuden myynnillä. Negatiivinen välisumma osoittaa määrän, joka on rahoitettava pääomarahoituksella.

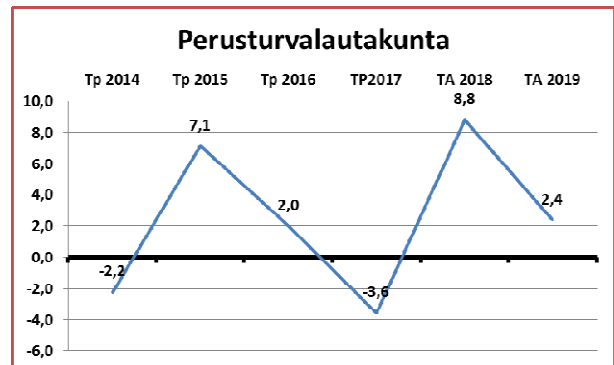
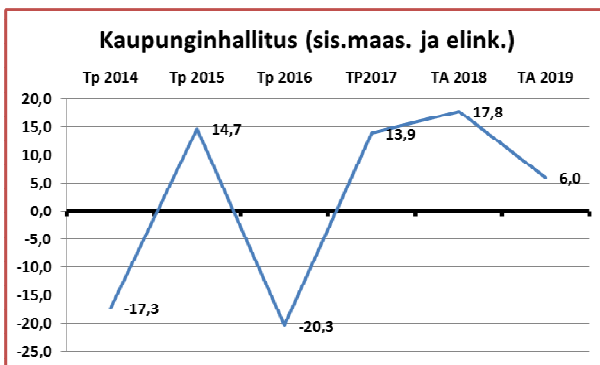
Talousarvion tuloihin ja menoihin sisältyvät myös sisäiseen laskutukseen perustuvat erät. Sisäiset tulot ja menot eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja. Suunnitelman mukaiset poistot ovat tuloslaskelmassa tilikauden tuloksen laskemiseksi tarvittava erä. Poistot eivät ole sitovia määrärahoja, koska ne eivät ole rahoitusvaikuttaisia.

4.3. Vuoden 2019 talousarvio

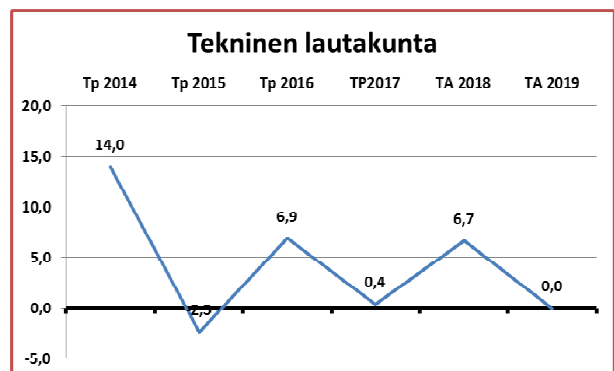
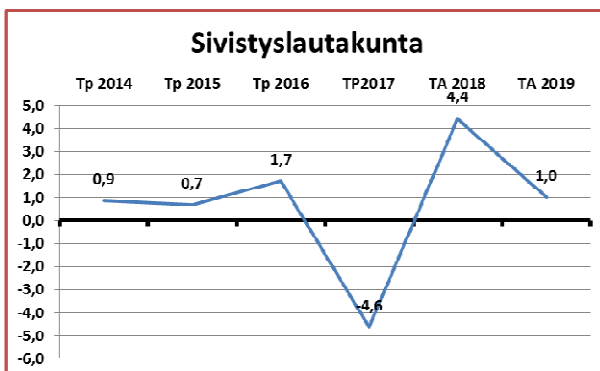
Vuoden 2019 talousarvion toimintamenojen raami oli 62 milj. euroa. Lautakuntien esityksissä menojen yhteissumma oli 63 milj. euroa. Ylitystä annettuun raamiin oli näin ollen 1,0 milj. euroa. Lautakuntien esityksissä oli kasvua vuoden 2018 talousarvioon verrattuna n. 2,1 milj. euroa eli 3,5 %. Vuoden 2017 tilinpäätökseen verrattuna kasvua oli 5,2 milj. euroa eli 9 %. Tulot olivat lautakuntien esityksissä n. 8,9 milj. euroa, jossa oli vain pientä laskua kuluvaan vuoteen talousarvioon verrattuna. Tulot olivat kuitenkin n. 0,7 milj. euroa annettua raamia pienemmät. Toimintatuottojen ja -kulujen erotus toimintakate oli lautakuntien esityksessä -54,1 milj. euroa. Lautakuntien esitysten jälkeen vuosikate jäi n. 0,7 milj. euroa miinukselle.

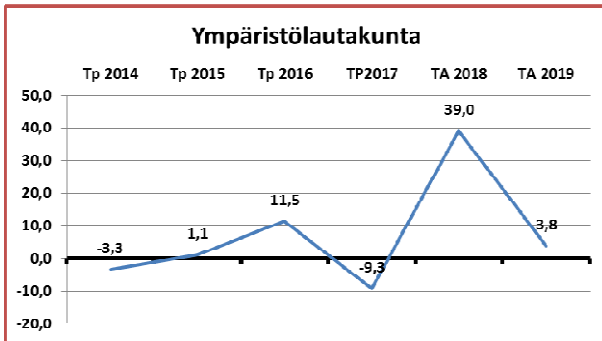
Talousarvioesityksiin on tehty yhteensä n. 1,1 milj. euron menojen vähennykset. Toimintamenot ovat muutosten jälkeen 61,9 milj. euroa ja niissä on kasvua kuluvaan vuoteen talousarvioon 1,6 %. Tuloissa on kasvua 0,1 %. Toimintakatteenä jäi -52,9 milj. euroa.

Alla on esitetty toimintakatteen muutos-% edellisestä vuodesta lautakunnittain.

Sisältää myös lakkautetut elinkeino- ja maaseutulautakunnat

Tuloveroja on tarkistettu raamin jälkeen Kuntaliiton veroennusteen mukaiseksi eli 25,05 milj. euroksi. Kiinteistöverotuloarvio on 1,8 milj. euroa. Yhteisöverotuloksi on arvioitu 1,37 milj. euroa. Valtionosuuksiin merkityt 25,2 milj. euroa perustuvat Kuntaliiton viimeisimpään ennakkolaskelmaan. Rahoitustuottojen ja -kulojen erotus on -7 300 euroa. Korkokulujen osuus on 0,1 milj. euroa. Vuosikatteenä jää n. 0,5 milj. euroa.

Tämän jälkeen talousarviomenoihin on lisätty 0,6 milj. euroa satunnaisia menoja (myyntitappiota), joka on laskettu tulevan Palvelutalo Tervaskannon myynnistä. Vastaavasti satunnaisiin tuloihin on lisätty 3,5 milj. euron arvioitu myyntivoitto Ktö Oy Someron Lamminniemen osakkeiden myynnistä. *(Satunnaisiksi tuotoiksi ja kuluiksi katsotaan kirjanpitolain mukaan sellaiset tulot ja menot, jotka perustuvat kunnan tavanomaisesta toiminnasta poikkeaviin, kertaluonteisiin ja olennaisiin tapahtumiin. Ne on perusteltua esittää omana ryhmänään vuosikatteen jälkeen, jolloin vertailtavuus eri vuosien välillä toteutuu paremmin.)*

Satunnaisten erien ja poistojen jälkeen tilikauden ylijäämäksi jää 87 700 euroa.

Perusturvalautakunnan menot ovat 58 % käyttömenoista ja menojen kasvu on n. 0,8 milj. euroa eli 2,4 %. Sivistyslautakunnan osuus on 22 % ja menoissa on kasvua 0,3 milj. euroa eli 2 %. Teknisen lautakunnan osuus talousarviomenoista on 15 % ja menoissa on kasvua 0,2 %. Muiden lautakuntien osuus on 5 % ja kuluissa on laskua 4,6 %.

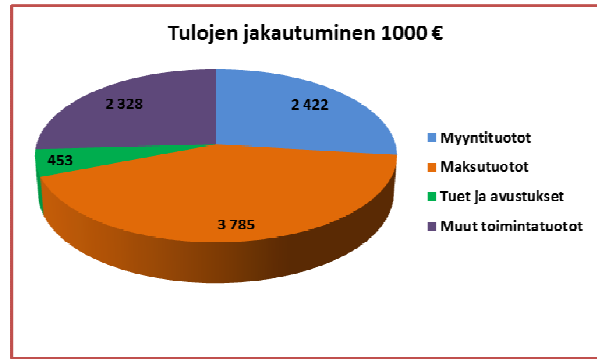
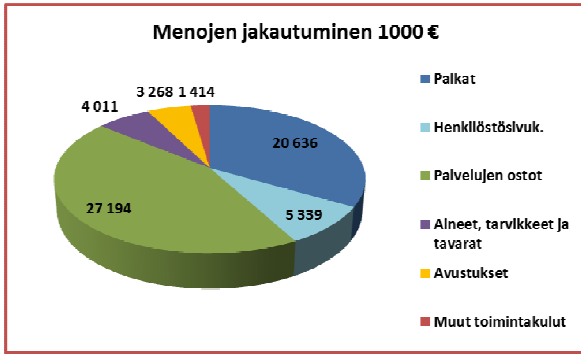
Henkilöstökulujen osuus toimintamenoista on n. 25,9 milj. euroa eli n. 42 %, palvelujen ostojen 27,3 milj. euroa eli 44 %. Muiden menoerien osuus on 8,5 milj. euroa eli 14 %. Varsinaisissa palkkamennoissa on kasvua vuoden 2018 talousarvioon verrattuna n. 0,58 milj. euroa eli 2,9 %.

Henkilösivukuluissa on laskua 0,2 milj. euroa eli 3,1 %. Kilpailukyky sopimuksen mukaan työnantajan sairausvakuutusmaksu alenee edelleen ja työttömyysvakuutusrahasto päätti alentaa sekä työnantajan että työntekijän työttömyysvakuutusmaksua. Palkkojen sivukulut on päivitetty koko talousarvioon uusilla prosenteilla. Tämän vaikutus oli n. - 68 000 euroa.

Palvelujen ostoja on talousarvioon merkitty 27,3 milj. euroa. Tästä yli puolet eli 14,2 milj. euroa on asiakaspalvelujen ostoja kuntayhtymiltä, josta suurin on erikoissairaanhoidon menojen osuus 13,4 milj. euroa.

Asiakaspalvelujen ostot muilta ovat 6,1 milj. euroa, rakentamis- ja kunnossapitopalvelut n. 0,9 milj. euroa, ICT-palvelut 0,9 milj. euroa sekä matkustus- ja kuljetuspalvelut 1,2 milj. euroa. Muut yhteistoimintaosuudet n. 1,2 milj. euroa (pelastustoimi 0,64 milj. euroa, eläinlääkintähuolto 0,21 milj. euroa, terveysvalvonta 0,16 milj. euroa, muut 0,1 milj. euroa). Aineiden ja tarvikkeiden osuus on n. 4 milj. euroa, erilaisten avustusten 3,1 milj. euroa ja muiden kulujen n. 1,4 milj. euroa.

Maksutuottojen osuus on n. 3,8 milj. euroa ja myyntituottojen n. 2,4 milj. euroa. Tukien ja avustusten osuus on n. 0,45 milj. euroa. Muita toimintatuottoja on budjetoitu 2,3 milj. euroa. Toimintatuottojen kokonaismäärä on n. 9 milj. euroa. Toimintatuotoilla katetaan toimintamenoista 14 %. Loput katetaan verotuloilla (46 %) ja valtionosuuksilla (41 %).

Rahoituskuluihin sisältyy lainojen korkokuluja 0,13 milj. euroa ja muita rahoituskuluja 24 500 euroa. Rahoitustuottoihin sisältyy korkotuottojen lisäksi osinkotuloja n. 113 000 euroa, viivästyskorkoja 7 000 euroa sekä muita rahoitustuloja 30 500 euroa.

Lainojen lyhennyksiin on rahoituslaskelmaan merkitty n. 2,1 milj. euroa. Uutta lainaa on varauduttu ottamaan 5 milj. euroa.

Muita rahoituslaskelmaan merkittyjä eriä ovat Vesihuolto Oy:n kauppahintasaamisten lyhennyserä 130 700 euroa sekä varautuminen siihen, että osa omaisuuden myynnistä saatavasta kauppahinnasta kirjataan saamisiin (3 milj. euroa).

Vuoden 2019 talousarvioon sisältyvät henkilöstömuutokset

Kaupunginhallitus

- maaseututoimiston toimistovirkailija (vähennys)

Perusturvalautakunta:

- yksi sijaisomaishoitaja kotiin
- 2 hoitajaa kotihoitoon

Sivistyslautakunta

- avoimen päiväkodin osa-aikainen varhaiskasvatuksen opettaja

Sisäiset määrärahat eriteltyinä:

Talousarvioon sisältyy lautakuntien keskinäisiä menoja ja tuloja. Näitä kutsutaan sisäisiksi eriksi. Menot kirjataan eri yksiköille ja tulot kirjataan kokonaisuudessaan laskuttavan yksikön tuloksi.

Rakennusten ja huoneistojen sisäiset vuokrat	5 729 900 €
Ruokahuollon palvelut	1 627 150 €
Siivouskustannukset	825 500 €
Taloushallinnon kustannukset	360 200 €
Tietohallinnon kustannukset	1 007 900 €
Pesulapalvelut	146 000 €
Työterveyshuollon kustannukset	99 200 €
Muut sisäiset (valokopiot, kuljetukset ym.)	74 600 €
Yhteensä	9 870 450 €

YHTEENVETO TOIMIELIMITTÄIN

Toimielin		TP 2017	TA 2018	RAAMI 2019	LTK:n esitys	Raamin ylitys- alitus+	TA 2019	Muut.% TA 19/18
Keskusvaali	Tuotot	144	46 500	32 000	46 500	14 500	46 500	0,0
	Kulut	-20 114	-42 030	-33 800	-46 380	-12 580	-46 320	10,2
	Netto	-19 970	4 470	-1 800	120	1 920	180	-96,0
Tarkastus	Kulut	-18 224	-20 850	-21 000	-21 060	-60	-21 060	1,0
	Netto	-18 224	-20 850	-21 000	-21 060	-60	-21 060	1,0
Kaupungin	Tuotot	877 074	695 500	548 800	363 300	-185 500	433 300	-37,7
	Kulut	-2 193 593	-2 246 520	-2 323 900	-2 148 960	174 940	-2 077 850	-7,5
	Netto	-1 316 519	-1 551 020	-1 775 100	-1 785 660	-10 560	-1 644 550	6,0
Perusturva	Tuotot	5 575 965	4 944 700	5 576 000	5 128 421	-447 579	5 067 200	2,5
	Kulut	-33 559 302	-35 390 020	-36 100 300	-36 885 822	-785 522	-36 235 820	2,4
	Netto	-27 983 337	-30 445 320	-30 524 300	-31 757 401	-1 233 101	-31 168 620	2,4
Sivistys	Tuotot	1 724 116	1 551 850	1 724 100	1 716 719	-7 381	1 693 100	9,1
	Kulut	-12 805 165	-13 124 960	-13 326 900	-13 558 805	-231 905	-13 385 050	2,0
	Netto	-11 081 049	-11 573 110	-11 602 800	-11 842 086	-239 286	-11 691 950	1,0
Tekninen	Tuotot	1 475 261	1 661 900	1 678 800	1 622 250	-56 550	1 679 300	1,0
	Kulut	-8 560 798	-9 221 130	-9 352 900	-9 506 709	-153 809	-9 239 300	0,2
	Netto	-7 085 537	-7 559 230	-7 674 100	-7 884 459	-210 359	-7 560 000	0,0
Ympäristö	Tuotot	75 845	77 900	73 000	68 850	-4 150	68 800	-11,7
	Kulut	-621 754	-837 170	-846 800	-842 830	3 970	-856 900	2,4
	Netto	-545 909	-759 270	-773 800	-773 980	-180	-788 100	3,8
YHTEENSÄ	Tuotot	9 728 405	8 978 350	9 632 700	8 946 040	-686 660	8 988 200	0,1
	Kulut	-57 778 950	-60 882 680	-62 005 600	-63 010 566	-1 004 966	-61 862 300	1,6
	Netto	-48 050 545	-51 904 330	-52 372 900	-54 064 526	-1 691 626	-52 874 100	1,9
Verotulot		27 196 955	27 169 000	28 170 000	28 220 000		28 220 000	3,9
Valtionosuudet		25 967 439	25 200 000	25 112 000	25 180 000		25 180 000	-0,1
Rahoituserät		19 285	-24 100	-17 600	-7 300		-7 300	-69,7
Vuosikate		5 133 134	440 570	891 500	-671 826		518 600	17,7
Poistot		-3 042 980	-3 153 000	-3 330 900	-3 263 800		-3 330 900	5,6
Satunnaiset erät		-202 288	2 700 000		2 900 000		2 900 000	7,4
Tilikauden tulos		1 887 866	-12 430	-2 439 400	-1 035 626		87 700	-805,6

4.4. Tuloslaskelma ja rahoituslaskelma

TULOSLASKELMA (ulkoiset erät)	TP 2017	TA 2018	TA 2019/LTK	TA 2019	muut. %
Toimintatuotot:					
Myyntituotot	2 529 835	2 397 750	2 275 200	2 422 200	1,0
Maksutuotot	4 085 938	4 071 000	3 912 456	3 784 500	-7,0
Tuet ja avustukset	539 261	287 300	455 121	453 400	57,8
Muut toimintatuotot	2 573 392	2 222 300	2 303 263	2 328 100	4,8
Toimintatuotot yhteensä	9 728 426	8 978 350	8 946 040	8 988 200	0,1
Toimintakulut:					
Henkilöstökulut	-24 710 745	-25 566 170	-25 801 081	-25 974 750	1,6
Palkat ja palkkiot	-19 424 734	-20 055 650	-20 362 438	-20 635 600	2,9
Henkilösivukulut	-5 286 011	-5 510 520	-5 438 643	-5 339 150	-3,1
Palvelujen ostot	-24 903 367	-26 918 200	-28 443 338	-27 194 380	1,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 807 882	-4 008 580	-4 041 920	-4 011 170	0,1
Avustukset	-2 933 979	-2 897 380	-3 102 600	-3 267 700	12,8
Muut toimintakulut	-1 422 998	-1 492 350	-1 621 627	-1 414 300	-5,2
Toimintakulut yhteensä	-57 778 971	-60 882 680	-63 010 566	-61 862 300	1,6
TOIMINTAKATE	-48 050 545	-51 904 330	-54 064 526	-52 874 100	1,9
Verotulot	27 196 955	27 169 000	28 220 000	28 220 000	3,9
Valtionosuudet	25 967 439	25 200 000	25 180 000	25 180 000	-0,1
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	1 070	700	700	700	0,0
Muut rahoitustuotot	123 458	103 400	151 500	151 500	46,5
Korkokulut	-84 959	-110 000	-135 000	-135 000	22,7
Muut rahoituskulut	-20 283	-18 200	-24 500	-24 500	34,6
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	19 285	-24 100	-7 300	-7 300	-69,7
VUOSIKATE	5 133 134	440 570	-671 826	518 600	17,7
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 042 980	-3 153 000	-3 263 800	-3 330 900	5,6
Satunnaiset tuotot		3 700 000	3 500 000	3 500 000	-5,4
Satunnaiset kulut	-202 288	-1 000 000	-600 000	-600 000	-40,0
TILIKAUDEN TULOS	1 887 866	-12 430	-1 035 626	87 700	-805,6
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 887 866	-12 430	-1 035 626	87 700	-805,6

RAHOITUSLASKELMA	TP 2017	TA 2018	TA 2019/LTK	TA 2019
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	5 133 134	440 570	-671 826	518 600
Satunnaiset erät	-202 288	2 700 000	2 900 000	2 900 000
Tulorahoituksen korjaukset	-53 258	-2 700 000	-2 900 000	-2 900 000
Toiminnan rahavirta	4 877 587	440 570	-671 826	518 600
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-8 005 805	-7 897 000	-4 442 200	-4 433 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	40 190	0	414 000	375 000
Pys.vast.hyödykkeiden luovutustulot	125 931	7 050 000	7 160 000	7 160 000
Investoinnit netto	-7 839 685	-847 000	3 131 800	3 102 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 962 097	-406 430	2 459 974	3 620 600
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	15 496	15 500	15 500	15 500
Lainakannan muutokset				
Pitkäaik. lainojen lisäys	6 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Pitkäaik. lainojen vähennys	-1 338 371	-1 990 000	-2 073 000	-2 073 000
Muut maksuvalmiuden muutokset*	-597 196	-2 870 000	-2 870 000	-2 870 000
Vaikutus maksuvalmiuteen	1 117 832	-250 930	2 532 474	3 693 100

*) 3 milj. euroa merkitty saatavien lisäykseksi myyntihinnasta
130 000 euroa Vesihuolto Oy:n kauppahintasaamisen lyhennyserä

4.5. Taloussuunnitelma 2019 – 2021

Tehtäväalue	TP 2017 1 000 €	TA 2018 1 000 €	TA 2019 1 000 €	TS 2020 1 000 €	TS 2021 1 000 €
Vaalit					
Toimintatuotot	0	47	47	0	0
Toimintakulut	-20	-42	-46	0	-20
Toimintakate	-20	5	0	0	-20
Tilintarkastus					
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-18	-21	-21	-22	-22
Toimintakate	-18	-21	-21	-22	-22
Yleishallinto					
Toimintatuotot	123	25	5	5	5
Toimintakulut	-1 236	-1 345	-1 287	-1 284	-1 297
Toimintakate	-1 112	-1 320	-1 282	-1 279	-1 292
Henkilöstöhallinto					
Toimintatuotot	18	15	12	12	12
Toimintakulut	-129	-143	-153	-154	-156
Toimintakate	-111	-128	-141	-142	-144
Elinkeinoelämän kehittäminen					
Toimintatuotot	68	40	3	4	4
Toimintakulut	-286	-259	-269	-269	-270
Toimintakate	-218	-219	-267	-265	-266
Maataloustoimi					
Toimintatuotot	166	142	165	165	165
Toimintakulut	-328	-329	-292	-294	-297
Toimintakate	-162	-187	-126	-129	-132
Lomatoimi					
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-4	-4	-4	-4	-4
Toimintakate	-4	-4	-4	-4	-4
Maa- ja metsätilat					
Toimintatuotot	502	474	249	450	450
Toimintakulut	-212	-166	-73	-170	-175
Toimintakate	290	308	176	280	275
Perusturvat, hallinto ja huolto					
Toimintatuotot	95	65	62	63	63
Toimintakulut	-881	-1 094	-1 045	-1 055	-1 066
Toimintakate	-786	-1 028	-983	-992	-1 002
Ympäristöterveydenhuolto					
Toimintatuotot	1	1	1	1	1
Toimintakulut	-351	-383	-386	-390	-394
Toimintakate	-349	-382	-385	-389	-393
Kansanterveysyö					
Toimintatuotot	1 037	917	987	996	1 006
Toimintakulut	-4 605	-4 854	-4 957	-4 996	-5 046
Toimintakate	-3 568	-3 937	-3 970	-4 000	-4 040

Tehtäväalue	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Erikoissairaanhoido					
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-12 268	-13 432	-13 522	-13 530	-13 665
Toimintakate	-12 268	-13 432	-13 522	-13 530	-13 665
Sosiaalityö					
Toimintatuotot	721	464	645	652	658
Toimintakulut	-4 177	-4 170	-4 672	-5 139	-5 190
Toimintakate	-3 456	-3 706	-4 027	-4 487	-4 532
Vanhustyö					
Toimintatuotot	3 478	3 290	3 151	3 183	3 221
Toimintakulut	-9 471	-9 817	-9 956	-9 902	-10 001
Toimintakate	-5 993	-6 526	-6 805	-6 719	-6 780
Kehitysvammatyö					
Toimintatuotot	244	206	221	210	220
Toimintakulut	-1 806	-1 640	-1 699	-1 652	-1 665
Toimintakate	-1 562	-1 433	-1 478	-1 442	-1 445
Sivistystoimen hallinto					
Toimintatuotot	3	0	3	1	1
Toimintakulut	-244	-284	-301	-304	-307
Toimintakate	-241	-284	-299	-303	-306
Peruskoulutus					
Toimintatuotot	752	619	754	750	755
Toimintakulut	-6 029	-6 096	-6 257	-6 319	-6 382
Toimintakate	-5 277	-5 477	-5 503	-5 569	-5 627
Toisen asteen koulutus					
Toimintatuotot	19	11	25	12	12
Toimintakulut	-866	-930	-903	-902	-911
Toimintakate	-847	-919	-879	-890	-899
Vapaa sivistystyö					
Toimintatuotot	108	97	102	103	104
Toimintakulut	-347	-361	-365	-368	-372
Toimintakate	-239	-264	-263	-265	-268
Kirjastotoimi					
Toimintatuotot	17	12	23	23	23
Toimintakulut	-475	-480	-476	-481	-485
Toimintakate	-458	-467	-454	-458	-462
Vapaa-aikatoimi					
Toimintatuotot	294	283	336	336	338
Toimintakulut	-1 113	-1 126	-1 172	-1 183	-1 190
Toimintakate	-819	-843	-837	-847	-852
Varhaiskasvatus					
Toimintatuotot	532	529	452	452	457
Toimintakulut	-3 732	-3 848	-3 910	-3 911	-3 950
Toimintakate	-3 200	-3 319	-3 458	-3 459	-3 493

Tehtäväalue	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Tekninen hallinto					
Toimintatuotot	17	5	7	6	6
Toimintakulut	-1 299	-1 453	-1 517	-1 460	-1 475
Toimintakate	-1 282	-1 448	-1 510	-1 454	-1 469
Tilahallinto					
Toimintatuotot	1 385	1 464	1 484	1 499	1 508
Toimintakulut	-6 086	-6 507	-6 453	-6 535	-6 600
Toimintakate	-4 701	-5 044	-4 969	-5 036	-5 092
Liikennealueet ja yl. alueet					
Toimintatuotot	53	16	8	8	9
Toimintakulut	-533	-570	-589	-575	-577
Toimintakate	-480	-554	-582	-567	-568
Viemärlaitos					
Toimintatuotot	2	177	181	181	181
Toimintakulut	0	-50	-51	-52	-52
Toimintakate	2	127	130	129	129
Suojelutoimi					
Toimintatuotot	18	0	0	0	0
Toimintakulut	-642	-641	-642	-646	-650
Toimintakate	-624	-641	-642	-646	-650
Tietoimi					
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-204	-232	-234	-236	-236
Toimintakate	-203	-231	-234	-236	-236
Rakennusvalvonta					
Toimintatuotot	47	67	58	58	60
Toimintakulut	-126	-130	-134	-135	-136
Toimintakate	-80	-63	-75	-77	-76
Ympäristönsuojelu					
Toimintatuotot	24	4	4	4	4
Toimintakulut	-87	-100	-98	-98	-100
Toimintakate	-63	-96	-94	-94	-96
Yhdyskuntasuunnittelu					
Toimintatuotot	4	7	6	6	6
Toimintakulut	-205	-376	-379	-383	-383
Toimintakate	-200	-369	-373	-377	-377
KAIKKI YHTEENSÄ					
Toimintatuotot	9 728	8 978	8 988	9 179	9 270
Toimintakulut	-57 778	-60 882	-61 862	-62 450	-63 075
Toimintakate	-48 050	-51 904	-52 874	-53 271	-53 805

TULOSLASKELMA	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot:					
Myyntituotot	2 530	2 398	2 422	2 547	2 572
Maksutuotot	4 086	4 071	3 785	3 822	3 861
Tuet ja avustukset	539	287	453	458	463
Muut toimintatuotot	2 573	2 222	2 328	2 351	2 375
Toimintatuotot yhteensä	9 728	8 978	8 988	9 179	9 270
Toimintakulut:					
Henkilöstökulut	-24 711	-25 566	-25 975	-26 234	-26 497
Palvelujen ostot	-24 903	-26 918	-27 194	-27 612	-27 888
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 808	-4 009	-4 011	-4 045	-4 085
Avustukset	-2 934	-2 897	-3 268	-3 124	-3 155
Muut toimintakulut	-1 423	-1 492	-1 414	-1 436	-1 450
Toimintakulut yhteensä	-57 779	-60 882	-61 862	-62 450	-63 075
TOIMINTAKATE	-48 051	-51 904	-52 874	-53 272	-53 805
Verotulot	27 197	27 169	28 220	28 870	29 300
Valtionosuudet	25 967	25 200	25 180	25 100	25 100
Rahoitustuotot ja -kulut	19	-24	-7	-12	-33
Korkotuotot	1	1	1	1	1
Muut rahoitustuotot	123	103	152	152	152
Korkokulut	-85	-110	-135	-140	-161
Muut rahoituskulut	-20	-18	-25	-25	-25
VUOSIKATE	5 132	441	519	686	562
Poistot ja arvonalentumiset	-3 043	-3 153	-3 331	-3 590	-3 610
Satunnaiset tuotot		3 700	3 500		
Satunnaiset kulut	-202	-1 000	-600		
TILIKAUDEN TULOS	1 887	-12	88	-2 904	-3 048
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 887	-12	88	-2 904	-3 048

RAHOITUSLASKELMA

Toiminnan rahavirta

Vuosikate	5 132	441	519	686	562
Satunnaiset erät	-202	2 700	2 900	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-53	-2 700	-2 900	0	0

Toiminnan rahavirta yhteensä

4 877 441 519 686 562

Investointien rahavirta

Investointimenot	-8 006	-7 897	-4 433	-4 831	-5 390
Rahoitusosuudet inv.menoihin	40	0	375	225	467
Pys. vast. hyödykk. luovutustulot	126	7 050	7 160	125	125

Investoinnit netto

-7 839 -847 3 102 -4 481 -4 798

Toiminnan ja investointien rahavirta

-2 962 -406 3 621 -3 795 -4 236

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset

Antolainasaamisten lisäykset		0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	15	15	15	15	15

Lainakannan muutokset

Pitkäaik. lainojen lisäys	6 000	5 000	5 000	7 000	7 000
Pitkäaik. lainojen vähennys	-1 338	-1 990	-2 073	-2 631	-2 967

Muut maksuvalmiuden muutokset

-597 -2 870 -2 870 130 130

Rahoituksen rahavirta

4 080 155 72 4 514 4 178

Rahavarojen muutos

1 118 -251 3 693 719 -58

	TP 2 017	TP arvio 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2 021
Lainakanta 31.12.	18 958	21 968	24 895	29 264	33 297
Lainat euroa/asukas	2 126	2 482	2 797	3 288	3 741
Taseen kertynyt ylijäämä	30 411	30 399	30 487	27 583	24 535
Lainanhoitokate	3,7	1,3	0,3	0,3	0,2
Asukasmäärä	8 919	8 850	8 900	8 900	8 900

Lainanottoon on varauduttu 5 milj. eurolla vuonna 2019 ja 7 milj. eurolla vuosina 2020 ja 2021. Lyhennyksiä talousarvioon merkityllä lainamäärällä tulisi n. 2,1 milj. euroa vuonna 2019. Vuonna 2020 lyhennykset olisivat 2,6 milj. euroa ja vuonna 2021 n. 3 milj. euroa. Vuoden 2018 talousarvioon on merkitty lainanottoon 5 milj. euroa, joka on myös nostettu. Olettaen, että suunnitelmavuosille varatut lainat jouduttaisiin kokonaisuudessaan nostamaan, tulisi Someron kaupungin lainamäärä asukasta kohti kasvamaan vuonna 2019 n. 2 800 euroon, vuonna 2020 n. 3 300 euroon vuonna 2021 n. 3 700 euroon.

Sote- ja maakuntauudistus on suunniteltu toteutettavaksi vuodesta 2021 lähtien. Muutokseen liittyviä lakeja ei kuitenkaan ole vielä hyväksytty. Lakia valmistelevien tietojen perusteella ei voida tehdä päätöksiä, vaan on tukeuduttava olemassa olevaan lainsäädäntöön. Siksi Kuntaliitto suosittelee nykyisten ohjeiden perusteella, että kunnat ja kuntayhtymät laativat vuoden 2021 taloussuunnitelman siten, että sen luvuissa ei huomioida mahdollista tulevaa uudistusta.

Suunnitelmavuosien menoja on korotettu n. 1 %. Verotulot on merkitty Kuntaliiton ennusteen mukaisina. Tuloveroprosenttiin ei ole otettu kantaa sote-uudistuksesta johtuen.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	TS 2020	TS 2021
Kunnallisvero	19,50	19,50	19,50	19,50	20,0	20,0	20,0	20,0
Kiinteistöverot								
yleinen kiinteistövero	0,70	0,80	0,80	0,93	0,93	0,93	0,93	0,93
vakituinen asuinrakennus	0,32	0,37	0,37	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41
muu asuinrakennus	0,90	0,90	0,90	0,93	0,93	0,93	0,93	0,93

Someron kaupungin veroprosentit

Talonrakennusinvestoinnit ovat vuonna 2019 n. 1,9 milj. euroa ja vuonna 2020 n. 2,8 milj. euroa. Suunnittelukauden suurimmat investoinnit ovat Pitkäjärven vanhan koulukiinteistön peruskorjaus vuosina 2019-2020 yhteensä 1,3 milj. euroa. Monitoimihallin peruskorjaus 0,7 milj. euroa ajoittuu vuodelle 2019. Keskusurheilukenttää korjataan vuosina 2019-2021 yhteensä n. 1,6 milj. eurolla. Hammashoitolan IV-järjestelmän uusiminen ja jäähdytyksen parantamiseen 0,38 milj. euroa ja neuvolan peruskorjaukseen 0,48 milj. euroa ajoittuvat vuosiin 2019-2020. Samalla selvitetään neuvolan tilojen mahdollinen sisäilmaongelma. Leivonpesän päiväkodin peruskorjaus ja laajennus ajoittuu vuosille 2019-2021. Vuosille 2020-2021 ajoittuu Kirkonmäen koulun laajennus (keittiö ja ruokasali) 0,6 milj. euroa, joka edellyttää selvitystä yhteistyömahdollisuuksista mm. seurakunnan kanssa. Vuoden 2022 investoinneista suurimmat ovat Joensuun koulun keittiö-/ruokailutilan peruskorjaus/laajennus sekä kaupungintalon peruskorjauksen ja varavoiman rakentaminen 1,6 milj. euroa. Lisäksi on varattu 0,6 milj. euroa Oinasjärven päiväkodin siirtymiseen koulun läheisyyteen.

Suunnitelmakaudella rakennetaan ja päällystetään edelleen teitä. Kestopäällystettä tehdään 2017 teetetyn kuntoluokituksen mukaan. Teiden rakentamiseen ja peruskorjaukseen sekä liikenneturvallisuuden parantamiseen on varattu 0,3 milj. euroa (mm. Peltotie, Kassapolku, Ohratie, Rypsitie ja Teollisuustie yht. 0,15 milj. euroa, sekä Tokmannin väistötila/levennys 50 000 euroa). Kevyenliikenteenväyliä rakennetaan mm. Turuntielle (välille Rankkulantie – Rautela). Tästä toteutetaan v. 2019 Rankkulantie – Mäkipellontie. Katuvalaistuksia laajennetaan ja lampuja vaihdetaan edelleen led- valaisimiksi. Mäkelän alueen kunnallistekniikan suunnitteluun ja toteutukseen on varattu 0,7 milj. euroa vuosille 2019-2021 ja suunnittelukauden loppupuolella alkavaan Hyppäkiven alueen kunnallistekniikkaan 0,8 milj. euroa. Hulevesijärjestelmiä parannetaan ja laajennetaan pääasiassa Kaislarannassa sekä muissa pienemmissä kohteissa yhteensä 1,9 milj. eurolla vuosien 2019-2022 aikana. Someron Vesihuolto Oy:n osuus kustannuksista on 136 000 euroa (Kaislaranta). Keskus-

taajaman liikenneturvallisuuden parantamiseen on varattu 0,1 milj. euroa vuodelle 2019. Lisäksi on vuosittain varaus puistojen rakentamiseen ja uimarantojen peruskorjaukseen. Kultelan kaavatiet toteutetaan alueen yhdyskuntarakentamisen kehityksen mukaan. Lisäksi suunnitelmaan sisältyy Skeittiparkin sekä lasten leikki- ja liikennepuiston suunnittelu- ja rakentamismäärärahat.

Tavoitteena toiminnan ja investointien rahoituksessa tulee olla, että investoinnit rahoitetaan pitkällä aikavälillä omarahoituksella. Investointien omarahoitustavoitteen toteutuminen on osoitettavissa rahoitusosan *Toiminnan ja investointien rahavirta* –välituloksen kertymän avulla. Kertymän kehitystä tarkastellaan vuosittain lähtien talousarvion laadintavuotta edeltävän tilinpäätösvuoden rahavirrasta, johon lisätään tai josta vähennetään arvioidut vuosittaiset rahavirrat. Suunnittelukauden lopussa kertymän tulisi olla vähintään 0 tai positiivinen. Tällöin tavoite rahoittaa investoinnit omarahoituksella toteutuisi viiden vuoden tarkastelujaksolla. Jos mainittuihin vuosiin sisältyy määrältään poikkeuksellisen suuria satunnaisia tuloja tai menoja taikka tavanomaista suurempia investointeja, on kertymäkautta perusteltua pidentää. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Someron kaupungin taloussuunnitelmassa *Toiminnan ja investointien rahavirta* on viiden vuoden yhteissummana negatiivinen.

Lainanhoitokykyä arvioidaan siten, että kunnan normaali tulo-rahoitus on olennaisesti lainanhoito-menoja suurempi. Arvioinnissa käytetään lainanhoitokatetta, joka kertoo kunnan tulo-rahoituksen riittävydestä vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Lainanhoitokyky on hyvä, jos tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä, kun tunnusluku on 1-2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Vuoden 2017 tilinpäätöksessä lainanhoitokate oli 3,7. Arvio vuoden 2018 tilinpäätöksessä on n. 1. Suunnitelmavuosien lainanhoitokate on jo lähellä nollaa.

5. TYTÄRYHTEISÖT

Someron kaupungin konserniin kuuluu 10 tytäryhteisöä ja 6 kuntayhtymää. Kaupunki omistaa kokonaisuudessaan Someron Lämpö Oy:n, As Oy Someron Törmän sekä Kiinteistö Oy Somerasunnot. Someron Talkkari Oy:stä kaupunki omistaa suoraan 43,1 % ja välillisesti Someron Lämpö Oy:n kautta 15,5 %, jolloin konsernin omistusosuudeksi tulee 58,6 %.

Tytäryhteisöt	Kaup. omistus- osuus
Someron Lämpö Oy	100 %
Someron Vesihuolto	99,9 %
Someron Talkkari Oy	43,1 %
Ktö Oy Somerasunnot	100 %
Ktö Oy Jukolantie	90,6 %
As Oy Someron Törmä	100 %
As Oy Aurinkopuisto	57,1 %
Ktö Oy Someron Lamminniemi	100 %
Ktö Oy Lamminniemen Satumaa	100 %
Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy	100 %
Kuntayhtymät	
V-S sairaanhoitopiirin ky	2,2 %
V-S erityishuoltopiirin ky	3,01 %
Forssan seudun hyvinvointiky	0,23 %
Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä	15,7 %
Salon seudun koulutusky	1,54 %
V-S Liitto	1,83 %

Patentti- ja rekisterihallitus on hyväksynyt Kiinteistö Oy Someron Törmän muuttamisen Asunto Oy:ksi. Muutos astuu voimaan 1.1.2019.

Tytäryhteisöjen tavoitteet

Someron Talkkari Oy

1. **Strategian jalkauttaminen.**
2. **Kehittää entisestään henkilöstön ammattitaitoa.**
 - Tavoitteena yhden työntekijän oppisopimuskoulutuksen aloitus Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinnossa tai ammattitutkinnossa.
 - Kahden työntekijän osallistuminen kasvinsuojelukoulutukseen.
3. **Henkilöstön työssäjaksamisen tukeminen.**
 - Sporttipassin käyttöönotto ja tavoite käyttöasteelle 60 %
 - Kaksi kertaa vuodessa virkistäytymis-/kehittämisisillan toteuttaminen
4. **Palautekysely asiakkaille ja tavoitteena, että vastaajia 60 %.**
5. **Maksaa omistajilleen osinkoa 25 % tilikauden tuloksesta verojen jälkeen.**

Someron Vesihuolto Oy

1. **Myytävän veden hinta pidetään valtakunnallista keskihintaa alemmalla tasolla ja jäteveden korkeintaan 25 % yli VVY:n keskihinnan niin, että kokonaishinta on +/- 15 % Suomen keskihinnasta.**
2. **Laajentaa viemäriverkostoa toiminta-alueella ilman, että kiinteistöille kohdistuu kohtuuttomia maksuja.**
3. **Jätevedenpuhdistamon esikäsittelyn saneerauksen jälkeen viemäriverkoston ohijuokstusten lopettaminen.**
4. **Viemäriverkoston / jätevedenpuhdistamon saneeraaminen mahdollisimman kustannustehokkaasti, jotta vuosien 2021-2022 aikana voimaan astuvan uuden ympäristöluvan lupaehdot voidaan saavuttaa loppuvuodesta 2019.**
5. **Maksetaan osinkoa 25 % tilikauden tuloksesta verojen jälkeen.**

Someron Lämpö Oy

1. **Tuotetaan kaukolämpöä asiakkaille edullisesti (=alle valtakunnan keskihinnan) ja pidetään yhtiön kassavirta positiivisena.**
Valtakunnan keskihinta 71,18 €/MWh (alv 24 %) 7/2018
Someron energiamaksu 61,75 €/MWh (alv 24 %) vuonna 2018
2. **Verkostoa laajennetaan kaupungin maankäytön kehittämissuunnitelmien mukaisille, kannattaville alueille.**
3. **Tulevien vuosien saneeraustarpeen määrittäminen sekä saneeraussuunnitelman laatiminen.**
4. **Maksaa omistajalleen osinkoa 25 % tilikauden tuloksesta verojen jälkeen.**

Kiinteistö Oy Jukolantie

1. *PT-suunnitelmassa vuodelle 2019 suunniteltujen tavoitteiden toteuttaminen.*
2. *Talouden vakaana pitäminen.*

Kiinteistö Oy Somerasunnot

1. *Heikkokuntoisten asuntojen purkaminen ja isompien asuntojen muuttaminen pienemmiksi.*
2. *Energiatehokkuuden parantaminen.*
3. *Yhtiön rahavarojen parantaminen tulevaisuuden korjaustarpeen turvaamiseksi.*

As Oy Someron Törmä (yhtiömuodon muutos 1.1.2019 alkaen)

1. *Kaupungin omistusosuuden vähentäminen huoneistojen myynnin kautta.*

Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy

1. *Sairauspoissaolojen väheneminen. Tavoitteena alle 10 sairauspoissaolopäivää/ työntekijä.*
Mittari: Sairauspoissaolojen määrä.
2. *Laadukas toiminta. Ei vakavia poikkeamia ulkoisessa auditoinnissa. Tyytyväiset asukkaat, asiakkaat ja omaiset.*
Mittari: Poikkeamien määrä ja tyytyväisyyskyselyt.
3. *LHK Oy:n ja Kiinteistö Oy:n fuusioituminen kaupungin sotelinjausten mukaisesti.*
4. *Maksaa osinkona omistajalle 25 % tilikauden tuloksesta verojen jälkeen käytettäväksi vanhustenhuollon kehittämiseen*

Kiinteistö Oy Someron Lamminniemi

1. *Kiinteistön ylläpidon pitkäaikaissuunnitelman toteuttaminen ja päivittäminen. 200-siiven muutostyöt tehta-asumiseen.*
2. *Kiinteistön juoksevien kulujen sekä vaadittavien korjaustöiden kattaminen hoitovastiketuoloilla.*
Mittari: Tulojen/menojen seuranta
3. *Energiatehokkuuden parantaminen*
Mittari: Lukemaseurannat.
4. *LHK Oy:n ja Kiinteistö Oy:n fuusioituminen kaupungin sotelinjausten mukaisesti.*

Kiinteistö Oy Lamminniemen Satumaa

1. *Kiinteistö Oy Lamminniemen Satumaan tilanteen säilyminen muuttumattomana.*

6. KÄYTTÖTALouden PALVELUSUUNNITELMAT, MÄÄRÄRAHAT, TULOARVIOT JA TAVOITTEET TEHTÄVÄALUEITTAIN

Palvelusuunnitelmat ja niihin sisältyvät tehtäväalueisiin liittyvät suoritteet ja mittarit eivät ole sitovia tavoitteita, vaan ne toimivat talousarviomäärärahojen perusteluina. Kaikissa tunnusluvuissa ei ole vielä arvoja, mutta ne täydentyvät tulevien vuosien aikana.

Keskusvaalilautakunta

Vaalit

Kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävänä on huolehtia kunnallisvaalien ja valtiollisten vaalien (eduskuntavaalit, presidentinvaalit, europarlamenttivaalit ja maakuntavaalit) järjestämisestä. Sen päätehtävänä on valtiollisissa vaaleissa suorittaa vaalien toimittamiseksi tarpeelliset valmistelutoimenpiteet, järjestää ennakkoäänestys ja siihen tarvittava henkilökunta, tarkastaa ennakkoäänestysasiakirjat, suorittaa vaalilautakuntien ja vaalitoimitsijoiden koulutus ja järjestää alustava äänten laskenta.

Kunnallisvaaleissa keskusvaalilautakunnan tehtävänä on edellä mainittujen lisäksi ehdokashakemusten käsittely, ehdokaslistojen yhdistelmän laadinta, vaalien tuloslaskennan suorittaminen ja vaalien tuloksen vahvistaminen.

	TP 2017	TA 2018	Ltk:n esitys	Ta 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	144	46 500	46 500	46 500
Toimintakulut	-20 114	-42 030	-46 380	-46 320
Toimintakate	-19 970	4 470	120	180
Sisäiset kulut	-575	-100		

Vuonna 2019 toimitetaan kolmet eri vaalit. Eduskuntavaalit toimitetaan sunnuntaina 14.4.2019. Kuusi viikkoa eduskuntavaalien jälkeen toimitetaan europarlamenttivaalit, joiden vaalipäivä on sunnuntai 26.5.2019.

Ensimmäiset maakuntavaalit piti järjestää vuonna 2018. Aikataulu on kuitenkin muuttunut useaan otteeseen ja marraskuussa 2018 uutisoitiin, että vaalit todennäköisesti siirtyvät syksyyn 2019.

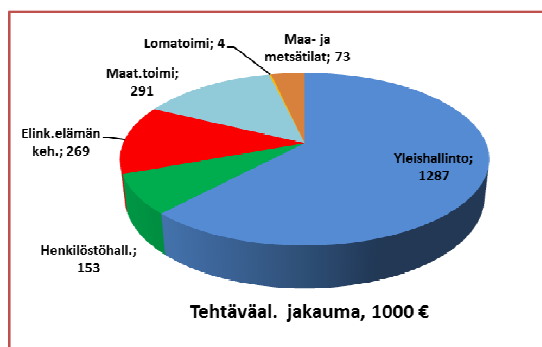
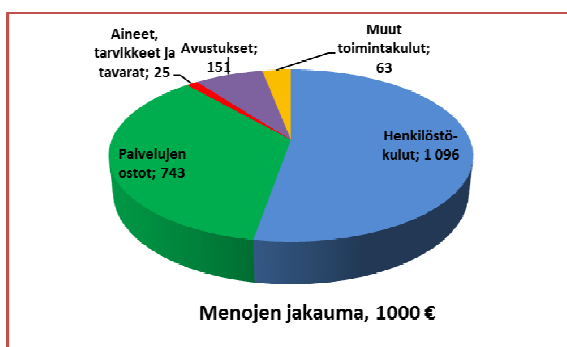
Tarkastuslautakunta

Tilintarkastus

Kustannuspaikka: 2011
Tilivelvolliset: Kaupunginkamreeri
Toiminta-ajatus Tarkastuslautakunnan tehtävänä on järjestää hallinnon ja talouden tarkastus sekä huolehtia kuntakonsernin hallinnon ja talouden yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kaupungissa ja konsernissa toteutuneet, ja laatii arviointikertomuksen.
Toiminnan painopisteet Tarkastuslautakunta seuraa hallintoa, kuulee eri tehtäväalueiden johtavia viranhaltijoita sekä kaupungin johtoa. Tilinpäätöksen ja kuulemisten pohjalta laaditaan arviointikertomus sekä tarvittaessa väliraportteja.

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	21	0	0	0
Toimintakulut	-18 245	-20 850	-21 060	-21 060
Toimintakate	-18 224	-20 850	-21 060	-21 060
Sisäiset kulut	-612	-500	-650	650

Kaupunginhallitus

Yleishallinto

Kustannuspaikat tai vastualueet: 3011 - 3416					
Tilivelvolliset: kaupunginjohtaja, hallintojohtaja, kaupunginkamreeri					
Toiminta-ajatus Kaupunginhallitus johtaa ja ohjaa kaupungin hallintoa sekä vastaa kaupungin kehittämisestä kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden ja päämäärien saavuttamiseksi.					
Haasteet ja epävarmuustekijät Kaupungin palvelutuotantorakenteen sopeuttaminen kuntalaisten hyväksymällä tavalla taloudelliseen liikkumavaraan tilanteessa, jossa <ul style="list-style-type: none"> • vuoden 2015 valtionosuusuudistus vähentää merkittävästi palvelujen rahoituspohjaa; vähennys vuodesta 2017 vuoteen 2018 oli yli 0,7 milj. euroa. • sote- ja maakuntauudistuksen hidas eteneminen tuo epävarmuustekijöitä palvelurakenteita koskevaan päätöksentekoon • investointiohjelma on lisännyt merkittävästi kaupungin velkaantumista 					
Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet Kaupunkikonsernin toiminnan ohjaaminen uuden strategian mukaisesti siten, että <ul style="list-style-type: none"> • palvelutuotantorakennetta uudistetaan toimialarajat läpäisten sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset huomioiden • elinvoimaisuutta lisätään yhdyskuntarakenteen ja maankäytön kehittämisellä yritysten menestymisedellytysten ja kaupungin asukasvetovoiman kasvattamiseksi. 					
Tehtäväl. alueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Ei palvelutuotantosuoritteita.					

Mittarit					
Tulomuutto (kuntien välinen ja siirtolaisuus)	332	375	375	375	375
Nettomuutto (kuntien välinen ja siirtolaisuus)	-11	+70	+70	+70	+70

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

1. *Konsernirakenteen kehittäminen siten, että se tukee Someron kaupungin toiminnallista ja taloudellista asemaa sote- ja maakuntauudistuksessa.*

Mittari: Kaupungin omistamien Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:n ja Kiinteistö Oy Someron Lamminniemen omistusjärjestelyjen toteutuminen siten, että yhtiöistä muodostuu maakuntaan siirtyvä kokonaisuus. (Edellytyksenä sote- ja maakuntauudistuksen eteneminen).

2. *Kaupungin vetovoimaisuuden lisääminen; ns. uuden Mäkelän alueen pientaloasema-kaavan hyväksyminen ja ko. alueen saaminen hinnoiteltuna ennakkomarkkinointiin.*

3. *Kaupungin omistuksien realisointi kiinteistö- ja toimitilastrategioiden pohjalta sekä sote- ja maakuntauudistuksen myötä muuttuva toimintaympäristö huomioiden.*

Mittarit: Myydyt kohteet
Kaupungin suorassa omistuksessa olevan sote- ja kiinteistömäärän väheneminen.

	TP 2017	TA 2018	KH:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	123 439	25 250	5 300	5 300
Toimintakulut	-1 235 759	1 344 880	-1 281 080	-1 287 480
Toimintakate	-1 112 321	-1 319 630	-1 275 780	-1 282 180
Sumupoistot	-49 985	-38 800	-70 600	-70 600
Sisäiset tuotot	372 995	377 000	379 700	379 700
Sisäiset kulut	-127 938	-145 500	-144 700	-144 700

Henkilöstöhallinto

Kustannuspaikat: 3511 - 3515

Tilivelvolliset: kaupunginjohtaja, hallintojohtaja, kaupunginkamreeri

Toiminta-ajatus

Henkilöstöhallinnon tehtäviin kuuluu huolehtia siitä, että koko organisaatiossa noudatetaan yhdenmukaista henkilöstöpolitiikkaa sekä luoda ja kehittää yhdessä esimiesten kanssa henkilöstövoimavarojen tarkoituksenmukaista kohdentamista ja toimia esimiesten tukena esimiestyössä.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Sote- ja maakuntauudistuksen osalta avoinna olevat asiat ja vaikeasti ennakoitavat vaikutukset hankaloittavat muutokseen valmistautumista ja aiheuttavat epävarmuutta työntekijöissä.

Sote- ja maakuntauudistuksesta seuraava henkilöstön väheneminen aiheuttaa tarpeen sopeuttaa jäljelle jääviä toimintoja ja saattaa lisätä organisaation haavoittuvaisuutta esim. hallinnon tukipalvelujen osalta.

Runsas eläköityminen: tiedon siirto eläköityviltä nuoremmille, tarve tehtävien uudelleenjärjestelylle sekä osaavan ja sitoutuneen henkilökunnan rekrytointi. Tietyillä kunnan toiminnan kannalta kriittisillä sektoreilla pätevän henkilökunnan saaminen on erityisen vaikeaa.

Henkilökunnan korkea keski-ikä ja siitä johtuvat työkykyrajoitteet aiheuttavat tarvetta töiden uudelleenjärjestelylle/helpottamiselle, mikä jossain työyksiköissä kuormittaa muuta henkilökuntaa. Tämä näkyy myös sairauslomien määrässä.

Niukat taloudelliset resurssit vaikeuttavat palkkauudistusten tekemistä ja kilpailukykyisten palkkojen ylläpitämistä/saavuttamista.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Henkilöstörakenteen sopeuttaminen lähestyvä sote- ja maakuntauudistus huomioiden sekä kaupungin toiminnan tehostaminen edistämällä henkilöstöorganisaatiossa kehitysmuotoista työyhteisökulttuuria, työhyvinvointia ja henkilöstön osaamista.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Sairauspoissaolopäiviä/työntekijä (kpl)	10,8	7,5	7,0	7,0	7,0
Mittarit					
Sairauspoissaolopäivän hinta, €/työpäivä	110	110	110	110	110
Sairauspoissaolojen palkkakustannukset (1000 €)	749	600	575	550	550

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

- Palkkahallinnon uudistaminen alueellisella yhteistyöllä toimintavarmuuden turvaamiseksi ja varautumiseksi tulevaisuuden organisaatorakenteeseen.***
- Innostavan ja kehitysmuotoisen työyhteisökulttuurin kehittäminen.***

Mittari: Käyttöön otetut kannustintoinenpiteet (talousarvioon sisällytetty erityinen varaus 7 500 euroa)

- Palkkausjärjestelmän kehittäminen.***

Mittari: edistyminen TVA-järjestelmien uudistamisessa.

	TP 2017	TA 2018	KH:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	18 129	15 050	11 600	11 600
Toimintakulut	-128 925	-143 380	-152 780	-152 600
Toimintakate	-110 795	-128 330	-141 180	-141 000
Sisäiset kulut	-2 570	-2 600	-2 400	-2 400

Elinkeinoelämän kehittäminen

Kustannuspaikat: 3611

Tilivelvolliset: kehittämisasiantuntija ja elinkeinoasiantuntija

Toiminta-ajatus

Elinkeinotoimen tehtäviin kuuluvat elinkeinoelämän kehittäminen, yritysneuvonta, kaupungin markkinointi sekä erilaiset yrittäjyyttä ja myönteistä kaupunkikehitystä tukevat tehtävät.

Elinkeinoelämän kehittämisellä luodaan yrityksille elinvoimainen muuntuva toimintaympäristö, joka tarjoaa mahdollisuuden kehittyä ja laajentaa toimintaansa. Elinvoimainen toimintaympäristö tukee yrittäjän työtä, kannustaa uusien yritysten syntyyn, turvaa palvelujen säilymistä kaupungin alueella sekä edistää myönteistä kaupunkikehitystä. Elinkeinoelämän kehittämisen keskeisenä tavoitteena on yrittäjyyden ja työllisyyden edistäminen. Työpaikkoja syntyy yritysten laajentaessa toimintaansa ja perustettavien uusien yritysten myötä. Työllisyyttä edistetään myös kannustamalla yrittäjiä hyödyntämään TE-toimiston ja Someron kaupungin tarjoamia työllistämistukia.

Elinkeinotoimen tarjoamaa yritysneuvontaa hyödynnetään erityisesti yritystoimintaa käynnistettäessä, yritystä tai liiketoimintaa laajennettaessa, investointi- ja kehittämistukia haettaessa, työntekijöitä palkattaessa sekä tuotanto- ja liiketiloja etsittäessä.

Kaupungin markkinoinnin tavoitteena on lisätä alueen vetovoimaisuutta ja näin kasvattaa asukkaiden, yritysten sekä matkailijoiden määrää. Lisäksi markkinointiviestinnällä kehitetään paikallista asukas- ja yritysilmapiiriä sekä suhteita sidosryhmiin ja verkostoihin.

Elinkeinotoimi myös tukee muita kaupungin toimielimiä strategiaa tukevissa tehtävissä, jotka edistävät kaupungin elinvoimaisuutta tai kaupunkikehitystä.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Elinkeinoelämän kehittäminen ja yritysneuvonta:

Someron elinkeinoelämä on viime aikoina kokenut positiivisten muutosten ja kasvun lisäksi myös uudenlaisia haasteita: Somerolle on syntymässä kymmeniä uusia työpaikkoja, joihin ei yritysten mukaan tahdo löytyä osaavaa työvoimaa. Ilmiö on valtakunnallinen ja varsinkin Etelä-Suomessa yritykset kilpailevat samoista tekijöistä, esimerkiksi metalliteollisuudessa on huutava pula työntekijöistä. Lisäksi Somero ja sen yritykset pitäisi saada mukaan Varsinais-Suomessa vallitsevan positiivisen rakennemuutoksen imuun ja välttää käänteisvaikutukset, esimerkiksi osaavan työvoiman menettäminen. Salon kanssa yhteistyössä toteutetussa Yritysharava –tutkimuksessa kävi ilmi että 20% somerolaisista yrityksistä hakee lähitulevaisuudessa kasvua, mutta kaikilla ei ole siihen tarvittavaa osaamista tai vaadittuja resursseja.

Elinkeinotoimen toimintaympäristö on laaja ja erilaisia asiakas- ja sidosryhmiä tarpeineen on lukuisia. Haasteena on tavoittaa etenkin yrittäjät ja tarjota heille tarpeenmukaisia palveluita tai relevanttia tietoa oikeaan aikaan yritysten ollessa eri elinkaaren vaiheissa. Esimerkiksi yrityksen perustamista suunnittelevat henkilöt eivät löydy mistään rekistereistä ja siksi heitä on vaikea tavoittaa. Elinkeinotoimen ja sen yhteistyökumppanien tarjoamia palveluita ei tunneta ja siksi yritykset eivät osaa hyödyntää niitä.

Kaupungin markkinointi:

Kaupungin markkinointiviestinnän kokonaisvaltainen hallinta on haastavaa toimintakentän ollessa pirstaloitunut ja monisäikeinen (segmenttejä ja sidosryhmiä on lukuisia). Rajalliset resurssit on tästä syystä järjestetty niin, että elinkeinotoimen painopiste on ulkoisessa viestinnässä sekä yleismarkkinoinnissa.

Markkinointi ei ole yksinomaan elinkeinotoimen tehtävä, vaan markkinointia ja ulkoista viestintää tekevät lähes jokaiset kaupungin toimipisteet ja yksiköt sekä kuntalaiset. Markkinointia ei

ole yhteisesti koordinoitu ja siksi markkinoinnin kokonaisvaltainen johtaminen on kaupungissa tällä hetkellä mahdotonta. Tästä syystä myös tarkkojen numeeristen mittareiden ja tavoitteiden asettaminen kuntamarkkinoinnille on tällä hetkellä vaikeaa.

Kaupunkikehitystä tukevat tehtävät:

Kaupungin eri toimialat toimivat hyvin pitkälti omissa silloissaan, joka vaikeuttaa prosessien kokonaisvaltaista kehittämistä sekä poikkihallinnollista yhteistyötä. Tehtävää on myös paljon, joten elinkeinotoimen työpanoksen resursointia on priorisoitava kehittämistoimiin, jotka tukevat kaupunkistrategian, elinkeinopoliittisen ohjelman sekä palvelusuunnitelman tavoitteita.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Elinkeino toiminnan kehittäminen ja yritysneuvonta:

Elinkeino toiminnan kehittämiseksi panostetaan olemassa olevien yritysten tukemiseen ja kasvun edistämiseen sekä uusien yritysten syntymiseen. Yrityksiä aktivoidaan hyödyntämään olemassa olevia kehittämis- ja rahoitusinstrumentteja sekä lähtemään mukaan esim. meri-, auto- ja lääketeollisuuden alihankintaverkostoihin. Lisäksi jatketaan hanketoiminnan mahdollisuuksien hyödyntämistä paikallisen elinkeinoelämän tukemiseksi kaupunkistrategian, elinkeinopoliittisen ohjelman ja palvelusuunnitelman painopisteiden mukaisesti: osallistutaan esimerkiksi Seutu-verkoston tapahtumiin tuoden kaupungin tavoitteita esille sekä SEUTU-ohjelman hankkeisiin, joita hyödynnetään aktiivisesti kaupungin omassa toiminnassa.

Elinkeino toimimen tunnettuuden kasvattamiseksi lisätään ja monipuolistetaan kaupungin, kaupungissa toimivien yrittäjäyhdistysten sekä yksittäisten yritysten välistä vuorovaikutusta. Pidetään aktiivisesti yhteyttä kaupungissa toimiviin yrityksiin tekemällä mm. henkilökohtaisia yritys vierailuja sekä järjestämällä säännöllisesti vuoden aikana yrittäjille suunnattuja tilaisuuksia. Lisäksi mietitään, voitaisiinko elinkeino toimimen palveluita ja yrittäjiä kiinnostavia sisältöjä tuottaa digitaalisesti niin, että ne palvelisivat yritysten tarpeita paremmin.

Jatketaan hyväksi todettua toimialarajat ylittävää yhteistyötä muiden kaupungin toimialojen ja yksiköiden kanssa. Sivistystoimen kanssa yhteistyössä toteutettavaan yrittäjäyyskasvatukseen panostamalla vaikutetaan nykyiseen yritysilmapiiriin sekä yrittäjyyteen liittyviin mielikuviin, asenteisiin ja käsitteisiin. Yrittäjäyyskasvatuksen työkaluilla kannustetaan nuoria työllistämään itsensä tai työllistymään somerolaisiin yrityksiin. Lisäksi syvennetään oppilaitosten työelämävalmiuksia ja yhteistyötä paikallisten yritysten kanssa, tavoitteena lisätä somerolaisten yritysten työnantajavetoa ja mahdollistaa nuorten työllistymisen Somerolle. Yhteistyössä perusturvatoimen kanssa toteutettavassa työllisyyden edistämistyössä toimitaan elinkeinoelämän ja työllisyyspalveluiden linkkinä, tuetaan uusien työpaikkojen syntymistä sekä autetaan työnantajia säilyttämään nykyiset työpaikkansa. Toimialarajat ylittävän yhteistyön lisäämiseksi panostetaan myös elinkeino toimimen, ympäristötoimen ja teknisen toimen vuorovaikutukseen.

Kaupungin markkinointi:

Kaupungin markkinoinnissa jatketaan Someron ja VisitSomeron brändäystä keskittyen uusien asukkaiden sekä kotimaan matkailijoiden hankintaan. Yritysmarkkinoinnissa keskitytään yritysalueiden markkinointiin sekä Someron yritysilmapiirin kehittämiseen. Lisäksi kehitetään kaupungin markkinointiviestinnän prosesseja kohti digitaalisempaa ja vaikuttavampaa kuntaa.

Kaupunkikehitystä tukevat tehtävät:

Tutkitaan millaisia erilaisia solmukohtia organisaation prosesseissa on kaupunkistrategian tavoitteisiin nähden ja selvitetään, voisiko niitä ratkaista digitalisaation keinoin. Kehittämistyön tarkoituksena on kehittää etenkin asiakaskokemusta sekä edistää poikkihallinnollisen yhteistyön lisääntymistä tai syventymistä.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Yritysneuvontakerrat	171	170	170	170	170
Yrityskoulutustilaisuudet	4	5	5	5	5
Yritysverkostotapaamiset	25	15	15	15	15

Mittarit					
Neuvonta- ja aktivointitoimenpiteiden piirissä olleiden yritysten yhteismäärä	521	400	500	500	500
Palkkatukilisäpäätökset	-	4	10	11	12
Yritysmäärän nettomuutos	18	15	19	20	21

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

1. Elinkeinoelämän kasvun edistäminen

- Yritysten kasvuvalmennuksen, esimerkiksi Kasvu Open –sparrausohjelman mahdollistaminen somerolaisille yrityksille.
- Työvoiman saatavuuden ja työllisyyden edistäminen yhdessä oppilaitosten ja muiden toimijoiden kanssa.
- Kaupungin omistuksessa olevien yritysalueiden käyttöasteen edistäminen.

Mittari: Kasvuvalmennukseen osallistuvien yritysten määrä, edistämistoimenpiteet.

2. Vaikuttavuuden lisääminen kuntaviestinnässä ja -markkinoinnissa

- Someron kaupungin markkinointiviestinnän kehittäminen: prosessien kehittäminen ja brändistrategian päivittäminen.
- Digitaalisten, vuorovaikutteisten viestintäkanavien ja –palveluiden kartoittaminen ja mahdollinen käyttöönotto.

Mittari: Markkinointiviestinnän kehittämistoimet (mm. radio- ja kesäkampanjat) ja päivitetty brändistrategia, uudet käyttöönotetut viestintäkanavat ja palvelut.

3. Digitaalisuuden hyödyntäminen kaupunkikehityksessä.

- Tehdään Digitaalinen kunta –selvitys ja sen pohjalta digitaalisuuden kehittämissuunnitelma.
- Selvitetään elinkeinopalvelujen digitalisointimahdollisuudet.

Mittari: Valmis selvitys ja kehittämissuunnitelma, elinkeinotoimen palveluiden kehittämistoimet.

	TP 2017	TA 2018	KH:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	67 565	39 800	2 600	2 600
Toimintakulut	-285 623	-258 970	-267 590	-269 300
Toimintakate	-218 058	-219 170	-264 990	-266 700
Sisäiset kulut	-83 062	-82 600	-19 600	-19 600

Maataloustoimi

Someron, Forssan ja Tammelan maaseutuhallinnot toimivat yhdessä. Isäntäkuntana toimii Somero. Palveluja tuotetaan Someron maataloustoimistossa ja Forssan kaupungin, sekä Tammelan kunnan ylläpitämissä palvelupisteissä.

Kustannuspaikat tai vastuualueet: 3811
Tilivelvolliset: Maaseutuyksikön päällikkö
Toiminta-ajatus
Maataloustoimen keskeisenä tehtävänä on huolehtia maaseutuyrittäjien EU- ja kansallisten

tukien, sekä muita maaseutuelinkeinoja koskevien hallintotehtävien toteuttamisesta Someron maaseutuyksikön alueella. Palvelupisteiden tehtävänä on maatalousyrittäjien ja muiden sidosryhmien palveleminen mm. maataloustukiin, sekä hirvi- ja petoeläinvahinkoihin ja hukka-
kauraan liittyvissä asioissa.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Maataloustukijärjestelmien muuttuminen sähköisiksi lisää edelleen neuvonnan tarpeita ja vaatii koulutusta henkilöstölle ja viljelijöille. Ohjelmakauden muutokset tukiin vuodesta 2015 lähtien vaativat viljelijäkoulutusta jatkuvasti erilaisten toimenpiteiden noudattamiseksi. Maaseutuhallinnon sijoittuminen uuteen Maakuntahallintoon vuodesta 2021.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Sähköisten hakemusten tukeminen ja lisääminen neuvonnan sekä koulutuksen avulla. Lisäksi 2015 alkaneen ohjelmakauden tukihakemuskoulutusten järjestäminen. Maaseutuyksikön toiminnan tehostamiseksi olisi myös tarkoituksenmukaista saada yhteistoimisto kolmen palvelupisteen tilalle.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Paperiset hakemukset (kpl)	66	53	5 %	0 %	0 %
Sähköiset hakemukset (kpl)	683	663	95 %	100 %	100 %

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Jatketaan uutena toimintana 2015 käynnistettyä kylien omaehtoisten kehittämistoimenpiteiden tukemiseen tähtävää toimintaa, johon on varattu 5 000 euron määräraha.
Ruokava -tapahtuman järjestää ulkopuolinen taho, toiminta-avustukseen varattu 6 000 euroa.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

1. Tavoitteena on sähköisten maataloustukihakemusten lisääminen.

Mittari: Sähköisten hakemusten määrä.

2. Kylien omaehtoisten kehittämistoimenpiteiden aktivointi ja tukeminen.

Mittari: Kehittämishankesuuntautunut kyläavustusjako.

	TP 2017	TA 2018	KH:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	165 928	141 700	165 300	165 300
Toimintakulut	-327 675	-329 090	-292 110	-291 470
Toimintakate	-161 747	-187 390	-126 810	-126 170
Sisäiset kulut	-15 207	-17 600	-17 500	-17 500

Avustuksiin yksityisille esitetään varattavaksi 11 000 €. Koskee vain Someron kaupungin maatiloja, eikä tätä kustannuserää huomioida maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen kustannusjaossa.

1 000 € osallistumismaksu viljelijöiden koulutushankkeeseen (2,00€/tila)
10 000 € hukkakauran torjuntaan, 15 €/ha*, enintään 500 €/tila

* Tilan pitää olla kunnan hukkakaurarekisterissä ja hukkakauratarkastuksissa on täytynyt todeta kemiallisen torjunnan tarpeellisuus. Tukea maksetaan enintään käyttösuositusten mukaiselle hehtaarimäärälle.

Maatalouspuolen avustukset maksetaan hakemusjärjestyksessä niin kauan, kuin määrärahaa riittää. Eri kohteisiin varatut summat ovat viitteellisiä.

Avustuksiin yhteisöille on varattu 11 000 euroa, joka sisältää Someron Ruokava -tapahtuman toiminta-avustuksen 6 000 euroa ja Someron alueen kylien kehittämistä rahaa 5 000 euroa.

Lomatoimi

Kustannuspaikka: 3851

Tilivelvöllinen: Maaseutuyksikön päällikkö

	TP 2017	TA 2018	KH:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	0	0	0	0
Toimintakulut	-3 843	-4 000	-4 000	-4 000
Toimintakate	-3 842	-4 000	-4 000	-4 000
Sisäiset kulut	-3 067	-1 900	-1 800	-1 800

Someron kaupunki ylläpitää lomatoimen vastaanottopistettä Somerolla. Ypäjän kanssa on sovittu, että Somerolla on vastaanottopäivä kerran viikossa. Kulut syntyvät toimipisteen yhtiövastikkeista. Sisäisissä kuluissa on tilojen siivouskustannukset.

Maa- ja metsätilat

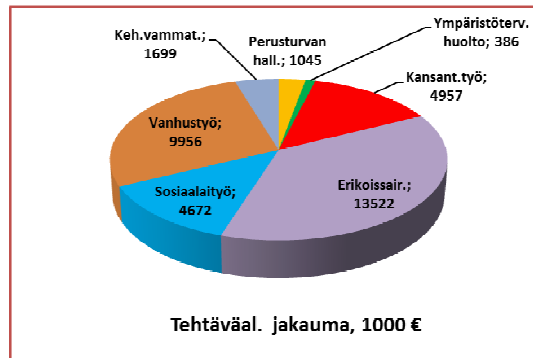
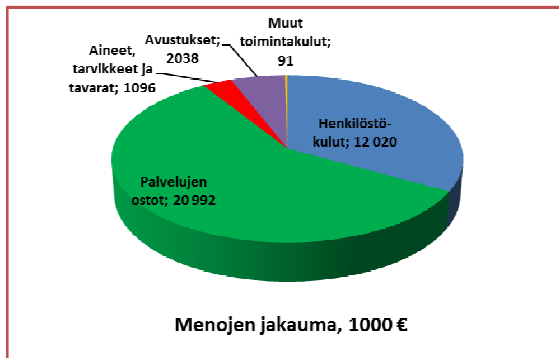
Kustannuspaikka: 3861					
Tilivelvölliset: Maaseutuyksikön päällikkö					
Toiminta-ajatus					
Kaupungin metsien hoitaminen asiantuntevasti niin, että se on tehokasta ja taloudellista, ottaen huomioon metsien moninaiskäyttömuodot, luonnonsuojelu ja työllisyysnäkökohdat.					
Haasteet ja epävarmuustekijät					
Metsien hoidolle asettavat haasteita erilaiset luonnonolosuhteet, tuholaiset ja ilmasto. Haasteita ovat myös puun oston / jatkojalostuksen muuttuminen / siirtyminen muualle (ostoskäyttäytyminen) ja lakien ja rajoitusten muuttuminen.					
Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet					
Tehokas ja kannattava puuntuotanto, sekä monikäyttö ja virkistysmahdollisuudet. Kehittämistarpeina yhteistyön luominen / parantaminen paikallisten (yritysten / laitosten) kanssa. Myös puunkäytön lisääminen joko raaka-aineena (rakennusfirmat, polttopuuyrittäjät, tms.) tai mahdollinen jatkojalostaminen (ikkunat, sahaus, tarve-esineet, taide-esineet) voisivat tulla kysymykseen.					
Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Vuokrattu peltoala, ha	79,15	63,83	63,83	63,55	63,83
Pellonvuokratulot, (1000 €)	29	24	24	24	24
Puunmyyntitulot, (1000 €)	472	444	150	150	150
Mittarit					
Osuus kaupungin omistamasta viljelyskelpoisesta peltoalasta, %	100	100	100	100	100
Arvio metsänmyyntipotentialin hyödyntämisestä tehokkaan ja taloudellisen hoidon näkökulmasta (MHY Salometsän arvio), %	100	100	100	100	100

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Kaupungin metsiä hoitaa metsänhoitoyhdistys Salometsä.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019**1. Kaupungin omistamien metsien tehokas ja taloudellinen hoito.**

	TP 2017	TA 2018	KH:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	502 013	473 700	178 500	248 500
Toimintakulut	-211 768	-166 200	-151 400	-73 000
Toimintakate	290 245	307 500	27 100	175 500

Perusturvalautakunta**Perusturvatoimen hallinto ja huolto****Kustannuspaikat tai vastualueet:**

Perusturvatoimen hallinto ja huolto, kaikki tehtävälueet

Tilivelvollinen: perusturvajohtaja**Toiminta-ajatus**

Perusturvan hallinnon tehtävänä on johtaa toimialan palveluiden tuottamista laadukkaasti ja taloudellisesti Someron kaupungin linjausten mukaisesti.

Haasteet ja epävarmuustekijät

- Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistus, laadukkaiden palveluiden turvaaminen muutoksessa
- Tasapuolisten palveluiden turvaaminen huomioiden mm. väestörakenne ja valtion-osuus uudistus

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Perusturvatoimen tehtävänä on palvella kuntalaisia tarjoamalla somerolaisille toimialaansa kuuluvat lakisäätiset tehtävät laadukkaasti. Perusturvatoimi kehittää edelleen palveluidensa laadukkuutta panostamalla esimiestyön kehittämiseen ja työntekijöidensä työhyvinvoinnin tukemiseen. Asiakaspalautetta hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. Poikkihallinnollisen ja kuntien välisen yhteistyön kehittäminen.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

1. Talousseurannan ja toiminnan taloudellisten reunaehtojen tiedostaminen perusturvassa. Tulosityksiköiden vastuunalaisten esimiesten toteuttama talousseuranta ja säännöllinen raportointi oman tulosityksikkönsä käyttömenojen kehityksestä perusturvajohtajalle 6 kertaa vuodessa.

Mittari: Raportointikertojen määrä.

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	94 674	65 400	62 100	62 200
Toimintakulut	-880 899	-1 093 760	-1 093 182	-1 044 730
Toimintakate	-786 226	-1 028 360	-1 031 082	-982 530
Sisäiset tuotot	147 300	164 300		146 000
Sisäiset kulut	-106 507	-74 000	-54 600	-102 200

Ympäristöterveydenhuolto

Kustannuspaikat tai vastualueet: 5311 – 5312

Tilivelvollinen: perusturvajohtaja

Toiminta-ajatus

Ympäristöterveydenhuollon palvelut Someron kaupunki tuottaa ostopalveluna Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymältä. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä maksaa Somerolla olevista tiloista vuokraa. Vuokratulo sisältyy tilahallinnon tuloihin.

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	1 338	1 100	1 100	1 100
Toimintakulut	-350 746	-383 100	-386 220	-386 200
Toimintakate	-349 408	-382 000	-385 120	-385 100
Sisäiset kulut	-63	0	0	-100

Kansanterveysyö

Kustannuspaikat tai vastualueet:

Sairaanhoidon vastaanotto toiminta, laboratorio, röntgen ja suun terveydenhuolto

Tilivelvolliset:

Johtava lääkäri, vastaava hammaslääkäri, sairaanhoidon vastaanoton osastonhoitaja, Vastaava terveydenhoitaja (työterveyshuolto ja terveysneuvonta), kotihoidon esimies (mielenterveysyö).

Toiminta-ajatus

Terveyskeskuksen perustehtävänä on tukea alueensa väestön terveyttä, ehkäistä sairauksien syntyä ja järjestää sairauksien tutkimus ja hoito tarkoituksenmukaisella tavalla. Sairaanhoidon vastaanotto panostaa laaja-alaiseen perushoittoon ja hyvään erityisosaamiseen edistämällä henkilöstön vahvaa ammattitaitoa ja moniammatillista tiimityötä.

Neuvola ja kouluterveydenhuolto toteutetaan lain-, asetusten ja valtakunnallisten ohjeistusten mukaisesti. Asiakasryhmänä ovat lapset ja nuoret perheineen sekä lasta odottavat perheet. Toiminnan kattavuus on lähes 100 prosenttia. Ennaltaehkäisevällä työotteella tuetaan terveyden ja mielenterveyden edistämistä, erityisen tuen tarpeen tunnistamista ja tuen oikea-aikaista järjestämistä.

Perustehtävän toteuttaminen edellyttää määrältään riittävää ja ammattitaitoista henkilöstöä, jonka johtaminen toteutetaan laadukkaasti.

Haasteena on lapsiperheiden ongelmien lisääntyminen, ongelmien kasaantuminen ja ongelmien moninaisuus. Paikallisesti saatavilla olevat tukimuodot ovat olleet perheille matalalla kynnyksellä tavoitettavia. Näitä tukimuotoja ovat olleet sosiaalityön lapsiperhepsykologin ja puhe- ja toimintaterapian palvelut.

Lääkäriresurssien tarve on kouluterveydenhuollossa kasvanut.

Syntyvyys Somerolla on ollut pienoisesä laskussa. Ilmiö on valtakunnallinen.

Neuvola palvelee myös ikääntynyttä väestöä; vuonna 2016 aloitettiin Somerolla 75 vuotta täyttävien ikätarkastukset. Tarkastuksiin kutsutaan kirjeellä ja pyydetään varaamaan aika neuvolasta. Tarvittaessa on voitu ohjata laboratoriotutkimuksiin sekä lääkäriin.

Vuonna 2016 lähetettiin 97 kutsua, 50 henkilöä tuli tarkastukseen

Vuonna 2017 lähetettiin 72 kutsua, 25 henkilöä tuli tarkastukseen.

Perintövaroin palkattu ennaltaehkäisevän perhetyön perhetyöntekijä on työskennellyt neuvolassa vuoden 2016 alusta. Perhetyöntekijän työpiste on neuvolassa.

Neuvolan perhetyö on matalan kynnyksen maksuton, perheen omista tarpeista lähtevä palvelumuoto. Perhetyö täydentää neuvolan toimintaa ja sitä tehdään yhteistyössä äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitajien sekä lääkäreiden kanssa. Muita yhteistyötahoja ovat puhe- ja toimintaterapia, lasten päivähoido, esikoulu ja joissakin tapauksissa koulut. Useimmiten perheet hakeutuvat perhetyön piiriin neuvolan terveydenhoitajien tai varhaiskasvatuksen suositeltua palvelua perheille.

Työterveyshuolto tarjoaa sopimuksen tehneiden yritysten työntekijöille, sopimuksen tehneille yrittäjille ja maatalousyrittäjille laadukkaita työterveyspalveluja, joiden sisältö sovitaan asiakasyritysten kanssa yksilöllisesti työterveyshuoltosopimusta laadittaessa. Noudattaa hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteita. Lakisääteiseen työterveyshuoltoon kuuluvat työpaikkaselvitykset (työolojen selvittäminen, suositusten antaminen ja seuranta), tietojen antaminen ja ohjaus, suojaintarpeen ja ensiapuvalmiuden arviointi, terveystarkastukset ja työkyvyn arvioinnit. Vuoden 2019 alussa työterveyshuollon palvelussa ei-lakisääteisen palvelun osuus tulee vähentymään EU-kilpailulainsäädäntöön liittyvän siirtymäajan päättymisen myötä.

Haasteet ja epävarmuustekijät

- Lakisääteisten tehtävien toteuttaminen tiukentuvassa taloustilanteessa
- Henkilökunnan saatavuuden turvaaminen
- Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus –vaikutukset lähipalveluihin
- Lääkäriresurssivaje (Työterveyshuolto)
- Työterveyshuolto yhtiöittämisvelvoite

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Terveyskäyttötymisen tukemisen toimintamalli käytössä

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Sairaanhoidon vastaanotto/ käynnit					
Lääkärikäynnit ja kontaktit yhteensä	22 131	22 106	22 200		
Käynnit	18 014				
Peruuttamattomat poisjännit	31				
Muut kontaktit	4 086				
Hoitajakäynnit ja kontaktit yhteensä	17 916	16 358	18 000		

Käynnit	8 508				
Peruuttamattomat poisjäännit	9				
Avustavat suoritteet	3 912				
Muut kontaktit	5 487				
Neuvola/ käynnit		6 780	6 750		
Kouluterveydenhuolto yht.	2 616	2 000			
Lastenneuvola	1 980	1 300			
Muu terveydenhuolto	28	1 500			
Perhetyö	569	600			
Perhesuunnittelu-/ehkäisy	429	500			
Opiskeluterveydenhuolto	232	120			
Hoitajakäynnit	195				
Lääkärikäynnit	37				
Äitiysneuvola	1 267	650			
Seulonnat ja muut	230	280			
Avosairaanhoito		180			
Suun terveydenhuolto/ käynnit	11 017	10 270	11 000		
Hammaslääkärikäynnit	7 829	7 330			
Muut kontaktit	106				
Suuhygienisti- ja hammashoitajakäynnit	2 507	2 793			
Muut kontaktit	49	147			
Mielenterveystyö/ käynnit	2 308	2 205	2 300		
Työterveyshuolto	360	350	360		
Yrittäjien/työnantajien lukumäärä, kpl	1 600	1 600	1 600		
Asiakkaiden lukumäärä					
Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa					
Uusi terveystieteiden lääkärin virka (1.11.2018 alkaen).					

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

1. Sähköisen ajanvarauksen valmistelu ja asteittainen käyttöönotto.

Mittari: Esiselvitykset ja suunnitelma tehty/ei tehty.

2. Terveellisiin ravintotottumuksiin ja ennaltaehkäisevään hoito-otteeseen ohjaavat vierailukäynnit kouluissa, kehitysvammaisten asumisyksiköissä/työpisteessä sekä pitkäaikashoidon yksiköissä. (suun terveydenhuolto)

Mittari: Toteutuneet käyntimäärät.

3. Asiakasosallisuuden lisääminen palvelun kehittämisessä.

Mittari: Asiakastytyväisyyskysely tehty/ei tehty.

4. Omahoidon suunnitelmallinen kirjaaminen (Suun terveydenhuolto).

Mittari: Kirjaukset tehty/ei tehty.

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	1 037 401	917 300	969 295	986 500
Toimintakulut	-4 604 940	-4 854 130	-4 948 089	-4 956 500
Toimintakate	-3 567 539	-3 936 830	-3 978 794	-3 970 000
Sumupoistot	-121 300	-107 100	-166 200	-166 200
Sisäiset tuotot	139 638	115 600	0	99 600
Sisäiset kulut	-804 537	-775 100	-496 978	-756 700

Erikoissairaanhoido

Kustannuspaikat tai vastualueet: 5511					
Tilivelvolliset: Johtava lääkäri					
Toiminta-ajatus					
Somerolaisten tarpeiden mukaisen erikoissairaanhoidon palveluiden hankkiminen tiiviissä yhteistyössä perusterveydenhuollon kanssa.					
Haasteet ja epävarmuustekijät					
Erikoissairaanhoidon kustannukset ovat vuosittain kasvaneet.					
Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet					
Asiakkaan hoitoketjuprosessin toimivuus. Asiakas hoidetaan oikeassa paikassa oikeaan aikaan ja kaupungin oma palvelutuotanto pystyy vastaamaan asiakkaan tarpeisiin siten, että erikoissairaanhoidon jonopäiviä ja siirtoviivemaksuja ei synny. Erikoissairaanhoidon osaamisen jalkauttaminen perusterveydenhuoltoon (erityisalojen, kuten psykiatrian tai geriatrian vastaanotot terveyskeskuksessa).					
Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
	kpl 1000 €	kpl 1000 €	kpl 1000 €	kpl 1000 €	kpl 1000 €
Avokäynnit					
TYKS (Salo, Loimaa ja Vakka-Suomi)	15 244 4 592	14 916 4 481	15 400 4 600		
Psykiatrian erikoisala	2 297 440	2 500 504	2 570 520		
Turunmaan sairaala	71 22	72 24	72 24		
Ensihoidon ja päivystyksen liikelaitos	1 397 681	1 218 682	1 300 700		
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri avokäynnit yhteensä	19 009 5 736	18 706 5 691	19 342 5 844		
Forssan seudun hyvinvointiky	1 650	1 500	1 550		
erikoissairaanhoido, avohoido	691	306	320		
Yleisterveydenhuolto, avohoidon kiireelliset	558	251 29	300 50		
Kiireellinen ensiapu, yhteispäivystys	325	585 76	600 80		
Avokäynnit Forssan sairaala yht.	2 533	2 336 411	2 450 450		
Hoitojaksot					
TYKS (v. 2015 sis. Salo, Loimaa ja Vakka-Suomi)	1 239 4 718	1 192 4 980	1 220 5 100		
Psykiatrian erikoisala	41 363	38 252	40 300		
Turunmaan sairaala	3 18	4 18	4 18		
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri hoitojaksot yhteensä	1 283 5 099	1 234 5 250	1 264 5 418		
Forssan seudun hyvinvointi ky erikoissairaanhoido, hoitojaksot	356 564				

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	0	0	0	0
Toimintakulut	-12 268 326	-13 432 400	-13 812 000	-13 522 000
Toimintakate	-12 268 326	-13 432 400	-13 812 000	-13 522 000

Sosiaalityö

Kustannuspaikat: 5521 - 5641

Tilivelvolliset: sosiaalityön johtaja

Toiminta-ajatus

Sosiaalityön toiminta-ajatuksena on ylläpitää ja edistää yksilöiden, perheiden sekä yhteisöjen toimintakykyä ja sosiaalista turvallisuutta sekä parantaa asiakkaiden elämänhallintaa erilaisin sosiaalityön keinoin. Sosiaalityön keinoja ovat lasten ja aikuisten turvallisten ihmissuhteiden tukeminen, suotuisiin kasvuoloihin vaikuttaminen ja asiakkaiden omien voimavarojen ja itsemnäisyyden tukeminen.

Sosiaalityön päämääränä on yksilön ja yhteisön tukeminen niin sosiaalisia ongelmia ennakoivassa kuin korjaavassakin mielessä.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Sosiaalityön asiakkaat ovat yhä useammin moniongelmaisempia. Haasteena on vastata asiakkaiden moninaiseen palvelutarpeeseen, sosiaalisten ongelmien siirtymisen vähentämiseen ja pysäyttämiseen sekä erityisesti ennaltaehkäisyyn. Muualta muuttavien sosiaalihuollon palveluiden tarpeessa olevien asiakkaiden tilanteet ovat yhä enenevässä määrin haastavampia. Todettavissa on, että paljon muuttavien palveluiden tarve, etenkin korjaavien palveluiden tarve on entistä suurempaa.

Henkilöstöressurssien suhteen suurena haasteena on pätevien sosiaalityöntekijöiden rekrytointi.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Sosiaalityön painopistettä tulee edelleen suunnata ennaltaehkäisyyn. Tarkoituksena on ongelmien parempi tunnistaminen jo varhaisessa vaiheessa minkä myötä turvataan varhainen tuki ja puuttuminen. Yhteistyötä neuvolan, päivähoidon, koulun sekä muiden yhteistyötahojen kanssa tulee kehittää ja tiivistää. Vuoden 2016 aikana on palkattu ennaltaehkäisevään lastensuojeluun saaduista perintövaroin neuvolan perhetyöntekijä, joka tekee hyvin matalan kynnyksen ennaltaehkäisevää perhetyötä lapsiperheissä. Lisäksi vuonna 2017 on perintövaroin palkattu sosiaalitoimistoon perhetyöntekijä.

Vuonna 2016 työtoiminnan työryhmään palkatun sosiaaliohjaajan (ns. eläkeneuvoja) työtehtävä on vakinaistettu vuonna 2018.

Vuonna 2019 perhepalveluiden ja lastensuojelun välinen työnjako selkiytetään ja perhepalveluiden roolia tullaan nostamaan keskeisemmäksi painopistealueeksi.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet

	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Lastensuojelun sijoitukset (vuoden aikana yht.)	18	20	15		
Lastensuojeluilmoitukset	260	150	150		
Isyyden tunnustaminen	32	10	24		
Elatussopimukset	85	90	93		
Huoltosopimukset	73	60	49		
Toimeentulotuki/ taloudet	182	10	10		
-joista pitkäaikaisia (yli 6 kk)	9	-	-		

Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat	133	120	130		
Sakkomaksut/ hlöä	98	60	55		

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

1. *Painopisteen vakauttaminen ennaltaehkäiseviin palveluihin (varhaisen puuttumisen toiminnan tehostaminen, jolloin lastensuojelun ns. raskaiden toimenpiteiden osuuden las- kusuunta jatkuu).*

Mittari: Talousseuranta (kustannusten ja suoritemäärän kasvun hidastuminen)

2. *Kuntouttavassa työtoiminnassa olevien asiakkaiden määrän kasvattaminen*

Mittarit: Työmarkkinatuen kuntaosuuslaskutuksen kustannukset laskevat.

3. *Ecotekolan muutoksen (toimitilamuutos/toiminnallinen muutos) läpivieminen.*

Mittarit: Toimitilamuutos tehty. Prosessikuvaus uudesta toimintamallista tehty.

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	720 954	464 200	611 962	645 200
Toimintakulut	-4 177 450	-4 170 170	-4 636 578	-4 671 990
Toimintakate	-3 456 496	-3 705 970	-4 024 616	-4 026 790
Sumupoistot	-5 581	-5 500	-6 600	-6 600
Sisäiset tuotot	61 642	42 500	0	43 500
Sisäiset kulut	-163 595	-186 600	-151 700	-220 400

Vanhustyö

Kustannuspaikat: 5711 - 5751

Tilivelvolliset: kotihoidon esimies, terveyskeskuksen osaston osastonhoitaja, palveluasumisen esimies

Toiminta-ajatus

Toiminnan tarkoituksena on turvata kunnan järjestämisvastuulle kuuluvat ikäihmisten palvelut laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Tavoitteena on yhtenäistää palveluiden pääsyyn ja palveluiden toteutukseen liittyvät toimintakäytännöt.

Kotihoidossa tarkoituksena on antaa Someron kaupungin kotihoidon palveluita niitä eniten tarvitseville. Someron kaupungin kotihoidon palveluja järjestetään asiakkaille laadukkaasti ja oikeudenmukaisesti.

Terveyskeskuksen osastoilla potilaita hoidetaan ihmisläheisesti sekä toimintakykyä ja kuntoutusta tukevalla työotteella.

Tehostettu palveluasuminen on tarkoitettu ikäihmisille, jotka tarvitsevat ympärivuorokautista hoitoa ja valvontaa, eivätkä enää selviydy kotona omaisten ja/tai kotihoidon ja sen tukipalvelujen turvin, eikä heidän terveydentilansa edellytä laitoshoidotasosta hoitoa. Tehostettu palveluasuminen perustuu yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan, jossa asiakkaan jäljellä olevia voimavaroja tuetaan ja häntä kannustetaan omatoimisuuteen.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Someron asukasluku pienenee jatkuvasti. Vanhustyön alueella koulutetun työvoiman saatavuus on heikentynyt varsinkin lyhytaikaisten sijaisuuksien kohdalla. Vanhustyön alueella työntekijöiden sairaslomien määrä on huomattava ja yksilön lisäksi sairauspoissaolot kuormittavat työyhteisöä.

Kotihoito:

- Asiakkaiden palvelutarpeen kasvu/ asiakaskohtaiset kotikäyntimäärät ovat kasvaneet edelleen
- Someron maantieteellinen laajuus - palvelun tarjoaminen haja-asutusalueille taajama-alueen mukaisena vaikeaa nykyisten resurssien puitteissa
- Koulutettujen sijaisten rekrytointi erittäin vaikeaa.

Terveyskeskuksen osasto:

- Erikoissairaanhoidosta tulevien asiakkaiden jonopäivien ennakoimattomuus
- Potilaiden kotiuttaminen haasteellista jatkohoitopaikkojen vapautumisesta riippuen.
- Sijaisten rekrytointi vaikeaa.

Tehostettu palveluasuminen:

- Koulutettujen työntekijöiden saatavuus sijaisuuksiin.
- Sairauspoissaolot.
- Palvelutarpeen kasvu
- Palvelukentän muutokset Tervaskannon siirtyessä yksityiselle palveluntuottajalle.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Ikäihmisten palvelutarpeeseen edellyttää kykyä joustavuuteen, uusien toimintojen ja teknologian käyttöön. Henkilöstön osaamisen ja työssä jaksamisen kehittäminen ovat keskeisiä kehittämiskohteita. Työyhteisöissä järjestetään kohdennettua, työhyvinvoinnin tukemiseen tähtäävää koulutusta.

Kotihoito:

- Painopiste päivittäistä tai viikoittaista hoivaa ja apua tarvitsevista asiakkaista.
- Haja-asutusalueiden palvelujen saatavuuden takaaminen.
- Keskitetyn palveluohjauksen vakiinnuttaminen.

Terveyskeskuksen osasto:

- Osastolle tulevien asiakkaiden potilastietojen siirtyminen.
- Potilaan kuntoutumisprosessin tehostaminen.
- Yhteistyön kehittäminen kotihoidon ja palveluasumisen kanssa.
- Saattohoito.

Tehostettu palveluasuminen:

- Kodinomaisuus.
- Omahoitajajärjestelmän seuranta ja vahvistaminen.
- Omaisyhteistyön kehittäminen

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet

	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Kotihoidon käyntimäärä	145 045	135 000			
Omaishoito, yli 65-vuotiaat	32+12	36+18	36+20	36+20	36+20
Akuuttipaikat/(hoivapaikat)	26+20	26	26	26	
Tehostetun palveluasumisen paikat, oma tuotanto	72	75	46+18	18	18
Katajakoti	40	60	60	62	64
Palveluasuminen		11	11	11	11
Perhehoito	6	7			

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

- Asiakkaiden palvelujen tarve ja toimintakyky edellyttävät henkilöstömäärän kasvattamista (Kotihoito). Kotihoitoon lisätty määräraha kahteen ns. jäädytettyyn vakanssiin ja omaishoidon tuen palveluihin lisätty yhden hoitajan tehtävä (omaishoidon vapaiden järjestäminen asiakkaan omassa kodissa).
- Tervaskannon myynnin seurauksena kaupungin omasta palvelutuotannosta poistuu 46 tehoste-

tun palveluasumisen paikkaa. Henkilöstön määrä vähenee 29 vakanssilla. Mehiläinen tulee tarjoamaan 60 tehostetun palveluasumisen paikkaa, joista osa on kevyempää palveluasumista.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

Vanhustyön yhteinen tavoite

1. Ikäihmisten kotona asumisen tukeminen.

Mittari: Kotona asuvien yli 80 -vuotiaiden suhteellinen määrä ei laske.

2. Tasapuolisuuden kokemuksen ja työhyvinvoinnin lisääminen työvuorosuunnittelussa.

Mittari: Henkilöstökysely autonomisen työvuorosuunnittelun vaikutuksista.

3. Vanhustyön kehittäminen asiakastyytyväisyyskyselyjen perusteella.

Mittari: Asiakastyytyväisyyskyselyjen tulokset

4. Keskitetyn palveluohjauksen vakiinnuttaminen.

Mittari: Asiakaskontaktit.

5. Laatu järjestelmän käyttöönotto (SHQS)

Mittari: Käytössä/ei käytössä

6. Ikäihmisten neuvolapalveluiden kehittäminen ja niistä tiedottaminen

Mittari: Asiakaskontaktit.

7. Saattohoidon kehittäminen

Mittarit: Koulutuksen saaneen henkilökunnan määrä
Saattohoitosuunnitelmien määrä.

Kotihoito

8. Kotihoidon organisointirakenteen uudistaminen..

Mittari: Tehty / ei tehty.

Terveyskeskuksen osasto

9. Uuden perehdyttämismallin käyttöönotto.

Mittari: Malli käytössä / ei käytössä.

Tehostettu palveluasuminen:

10. Palveluasumisen toimintakulttuurin vakiinnuttaminen yhtenäiseksi (hyödyntäen mm. yksiköiden henkilöstön yhteisiä kehittämispalavereja).

Mittari: Arvio toimintakulttuurin kehityksestä.

11. Julkisuuskuvan elävöittäminen ja yhteistyön lisääminen kolmannen sektorin kanssa.

Mittarit: Nettisivut päivitetty / ei päivitetty.
Kontaktien määrä.

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	3 478 051	3 290 300	3 266 074	3 151 200
Toimintakulut	-9 471 229	-9 816 590	-10 293 533	-9 955 660
Toimintakate	-5 993 178	-6 526 290	-7 027 459	-6 804 460
Sumupoistot	-34 847	-42 900	-40 200	-44 000
Sisäiset kulut	-2 871 304	-2 794 100	-2 206 900	-2 564 300

Kehitysvammatyö

Kustannuspaikat tai vastualueet: 5615, 5811 - 5813

Tilivelvolliset: vammaistyön johtaja, toimintakeskuksen vastaava ohjaaja (toimintakeskus), Tuulentuvan vastaava ohjaaja (Tuulentupa)

Toiminta-ajatus

Vammaispalvelujen tehtävänä on järjestää vammaispalvelulain ja kehitysvammalain mukaiset palvelut ja tukitoimet. Vammaispalvelulain tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä. Vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jolla vammasta tai sairaudesta johtuen on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua arjen toiminnoista. Vammaistyön tavoitteena on edistää vammaisen henkilön itsenäistä selviytymistä ja vähentää vamman aiheuttamia rajoitteita tai esteitä. Vammaistyöhön voi ottaa yhteyttä, jos vamma tai sairaus aiheuttaa vaikeuksia esim. asumisessa, liikkumisessa tai kotona selviytymisessä.

Kehitysvammatyön tarkoituksena on edistää kehitysvammaisen henkilön sopeutumista yhteiskuntaan sekä turvata yksilöllisesti hänen tarvitsemansa kuntoutus, hoito ja huolenpito. Some-ron toimintakeskus järjestää työ- ja päivätoimintaa ensisijaisesti aikuisille kehitysvammaisille, mutta myös koululaisten aamu- ja iltapäivä- sekä loma-ajan hoitoa Toimintamuotoja ovat avotyö, alihankinta- ja käsityöt / askartelu sekä päivätoiminta.

Tuulentuvan ryhmäkodissa tarjotaan ympärivuorokautista asumista tukien kehitysvammaisen asiakkaan arjen toimintaa. Tuulentupa tarjoaa myös tilapäishoitoa kotona asuville, itsenäistä elämää harjoitteleville sekä omaishoidon vapaita kehitysvammahuollon asiakkaille. Tuulentuvan ryhmäkodissa on 14 asuntoa. Tuulentuvan lisäksi asumista tarjotaan myös ohjatussa asumisessa. Ohjatussa asumisessa asiakkaat asuvat yksin tai yhdessä tavallisissa kerrostalo- tai rivitaloasunnoissa, joihin ohjatun asumisen työntekijät antavat yksilöllisen tarpeen mukaisia ohjaus- ja tukipalveluja.

Kehitysvammatyö tarjoaa asumispalvelujen sekä työ- ja päivätoiminnan lisäksi vapaa-ajan toimintaa. Tätä toimintaa tuottaa vapaa-ajan ohjaaja toimintakeskuksen toisessa päässä olevassa Kipinä- nimisessä vapaa-ajan tilassa. Vapaa-ajan ohjaaja järjestää asiakkaiden toiveiden mukaisia kerhoja sekä retkiä (teatteriin, tanssiin, laivalle jne.) tarjoten erilaisia elämyksiä asiakkaille. Vapaa-ajan toiminnassa pyritään lisäämään ja tukemaan kehitysvammaisten asiakkaiden liikkumista monin eri tavoin.

Kipinä toimii myös itsenäisesti asuvien viikonlopun tukikohtana, jossa on mahdollisuus myös ruokailla.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Vammaispalvelun asiakkaiden palvelun tarpeen ennustaminen on epävarmaa, koska asiakkaan palveluntarve voi tulla ajankohtaiseksi yllättäen vammautumisen myötä, tällöin isojakin ennakoimattomia kuluja voi aiheuttaa asunnonmuutostyöt, runsas henkilökohtaisen avun tarve tai palveluasuminen. Toisaalta vammaispalvelun piirissä jo olevien asiakkaiden tarpeita voidaan ennustaa pidemmällä aikavälillä. Haasteena vammaistyössä on ollut hankaluus löytää tilapäistä asumista asiakkaille mm. omaishoidon vapaiden ajalle. Someron kaupungin palveluissa ei ole tarjolla tilapäistä tai pitkäaikaista asumista vaikeavammaisille asiakkaille, jolloin nämä palvelut joudutaan ostamaan ulkopuolelta.

Kehitysvammahuollon haasteena lähivuosien aikana on ratkaista lisääntyvä asumispalvelujen tarve. Kehitysvammahuollon ohjatun asumisen piirissä on ikääntyviä asiakkaita, joiden fyysinen ja psyykinen toimintakyky heikentyy eikä asuminen nykyisen tuen turvin, nykyisillä resursseilla ole enää mahdollista. Ryhmäkoti Tuulentuvan asiakkaiden tarpeet ovat muuttuneet entistä haastavammiksi ja ohjaustyö vaatii entistä enemmän aikaa ja resursseja. Opiskelun päättäneitä nuoria aikuisia kehitysvammaisia asiakkaita asuu edelleen lapsuuden kodeissaan, koska heille ei ole Somerolla tarjolla sopivaa asumismuotoa. Kehitysvammaisten tukena olevien omaisten ikääntyminen aiheuttaa myös haasteita kotona selviytymiselle. Toimintakeskuksessa heikentävä toimintakyky asettaa haasteita toiminnan muokkaamiselle niin, että asiakkaille kyetään edelleen tarjoamaan nykyisten resurssien puitteissa mielekästä päivätoimintaa avun tarpeen lisääntymisestä huolimatta. Kehitysvammahuollossa haasteita asettaa myös autistimikuntoutus, johon ei tällä hetkellä ole riittävää osaamista eikä resursseja. Autististen kehitysvammaisten henkilöiden asuminen ja kuntoutus ostetaan pääasiassa Varsinais-Suomen erityishuoltopiiriltä.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Toiminnan painopiste vammaispalveluissa on vammaispalvelulain mukaisten palveluiden tuottaminen. Kehittämistarpeena on kyetä suunnitelmallisempaan ja ennakoivampaan työskenteilyotteeseen. Lisäksi perusturvan toimintayksiköiden välistä yhteistyötä tulisi tiivistää, esimerkiksi kotihoidon kanssa.

Kehitysvammahuollossa painopisteenä on asiakkaiden toimintakyvyn ylläpito ja kuntoutus. Toimintakeskuksessa kehittämistarpeena on myös toiminnan muuttaminen niin, että toimintakyvyltään heikentyneille asiakkaille kyetään tarjoamaan mielekästä päivätoimintaa, kun työtoiminnassa toimiminen ei enää ole tarkoituksenmukaista. Asumisessa kehittämistarpeena on toiminnan vakiinnuttaminen. Tuulentuvassa ja ohjatussa asumisessa työn kehittäminen niin, että se vastaa paremmin asiakkaiden lisääntyneeseen avun tarpeeseen, kuitenkin huomioiden asiakkaiden itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen.

Olellaisin toiminnanmuutos koskee asumista. Vuonna 2014 ohjattua asumista ryhdyttiin ohjaamaan enemmän yhteistyöhön Tuulentuvan ryhmäkodin kanssa. Samalla kehitettiin mallia, jossa ohjatun asiakkaiden tukipisteenä toimii Tuulentuvan ryhmäkoti, josta asiakkaat saavat tarvittaessa tukea ympärivuorokautisesti. Malli on jo käytössä, mutta vaatii vielä aikaa ja työtä, jotta asiakkaatkin sen sisäistävät. Aikaisemmin ohjatussa asumisessa työskenteli yksi ohjaaja ja asiakkaat turvautuivat ohjaajan poissa ollessa toimintakeskuksen ohjaajiin. Tällä hetkellä ohjatussa ohjaajia on 1,5. Asiakkaiden ikääntyminen ja ohjauksen tarve on lisääntynyt, joten ohjausresurssin tarve nähdään kasvavana.

Ohjatun asumisen ohjaajat työskentelevät ajoittain myös Tuulentuvan ryhmäkodissa lääkehoidon osaamisen turvaamiseksi. Tuulentuvan ryhmäkodista muutama ohjaaja tekee työvuoroja myös ohjatussa asumisessa. Näin varmistetaan asiakkaiden kannalta tarpeeksi joustava työvuorosuunnittelu ohjattuun asumiseen, ohjaajan läsnäolo kaikkina päivinä, sekä kaikille asiakkaille riittävä tuki ja ohjaus.

Toimintakeskus on avoinna vain arkisin klo 7.30–16.15 välillä. Ohjaajia on neljä ja vastaava ohjaaja sekä keittiötyöntekijä. Asiakkaita on noin 45. Tiedonkulku toimintakeskuksen ja asumisen välillä on parantunut, koska toimintakeskuksella on myös otettu käyttöön Lifecare-

asiakastietojärjestelmä. Päivittäinen kirjaaminen toimintakeskuksella on tämän myötä myös parantunut ja kirjaamiskäytännön yhtenäistäminen eri yksiköiden välillä on yksi tärkeä painopistealue.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Vammaispalvelu					
Kuljetuspalveluasiakkaat (kpl)	218	150	150		
Henkilökohtaisen avun saajat (päätos kpl)	33	50	50		
Vammaisille annetut avustukset (1000 €)	540	306	540		
Kuljetusavustukset (1000 €)	393	200	390		
Asiakaspalveluiden ostot muilta (1000 €)	18	55	55		
Vammaisten perhehoito (kpl)	1	2	1		
Omaishoidontuki, alle 65-vuotiaat (kpl)	25	30	30		
Kehitysvammahuolto					
Autetun asumisen paikat, ryhmäkoti (kpl)	14	14	14		
Ohjatun asumisen asiakkaat (kpl)	17	17	17		
Toimintakeskus, asiakasmäärä (kpl)	46	48	45		
Muu kehitysvammatyö					
Asiakaspalvelujen ostot kuntayhtymiltä (1000 €)	726	390	650		
Asiakaspalvelujen ostot muilta (1000 €)	166	198	175		

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Tuulentuvan henkilöstöresurssin arviointi on kesken (elokuussa 2018). Tuulentuvan ryhmäkodin asuinpaikat eivät riitä tulevaan palveluntarpeeseen, joten arvioitava on myös, miten tulevaisuudessa pystytään turvaamaan tällä hetkellä vanhempiensa luona tai itsenäisesti asuvien enenevässä määrin palveluita tarvitsevien asumispalvelut (ryhmäasuminen, ohjattu asuminen, tuettu asuminen).

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

1. Vammaispalvelulain mukaisten palveluiden ja tukitoimien järjestämisessä erityinen huomio harkinnanvaraisten tukitoimien tarpeellisuuden arvioimiseen.

Mittari: Kustannukset 2016 - 2019.

2. Vammaispalvelun ja kehitysvammatyön toimintarakenteen ja –sääntöjen uudelleenorganisointi ja käyttöönotto..

Mittari: Tehty / ei tehty.

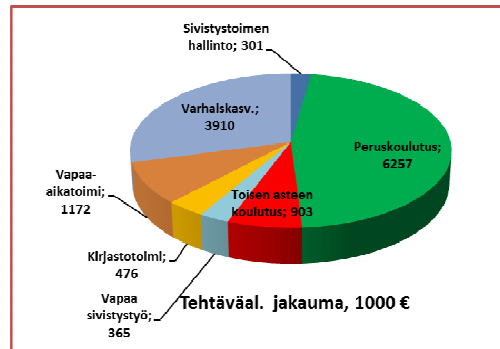
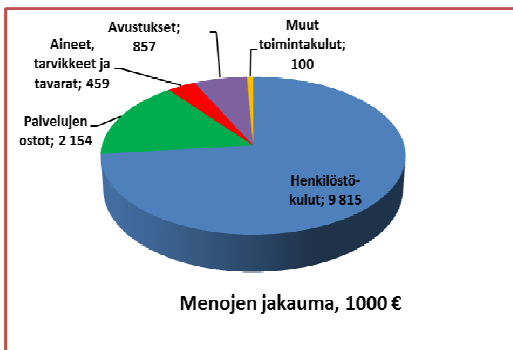
	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	243 548	206 400	217 890	221 000
Toimintakulut	-1 805 712	-1 639 870	-1 716 220	-1 698 740
Toimintakate	-1 562 165	-1 433 470	-1 498 330	-1 477 740
Sumupoistot	-4 392	0	0	0
Sisäiset tuotot	6 787	1 500	0	1 500
Sisäiset kulut	-308 656	-308 900	-280 700	-307 900

Olellaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella

Olellaisin toiminnanmuutos koskee asumista. Vuonna 2014 ohjattua asumista ryhdyttiin ohjaamaan enemmän yhteistyöhön Tuulentuvan ryhmäkodin kanssa. Samalla kehitettiin mallia, jossa ohjatun asiakkaiden tukipisteinä toimii Tuulentuvan ryhmäkoti, josta asiakkaat saavat tarvittaessa

tukea ympärivuorokautisesti. Aikaisemmin ohjatussa asumisessa työskenteli yksi ohjaaja ja asiakkaat turvautuivat ohjaajan poissa ollessa toimintakeskuksen ohjaajiin. Toimintakeskus on avoinna vain arkisin klo 8-16 välillä. Nyt ohjatun asumisen ohjaaja tekee työvuoroja myös Tuulentuvan ryhmäkodissa ja Tuulentuvan ryhmäkodista muutama ohjaaja tekee työvuoroja myös ohjatussa asumisessa. Näin varmistetaan asiakkaiden kannalta tarpeeksi joustava työvuoro-suunnittelu ohjattuun asumiseen, ohjaajan läsnäolo kaikkina päivinä, sekä kaikille asiakkaille riittävä tuki ja ohjaus. Em. toimintamallin ja Tuulentuvan ja toimintakeskuksen yhteistyön tiivistäminen ja edelleen kehittäminen ovat myös tulevan suunnitelmakauden keskeisiä toiminnallisia kehittämiskohteita.

Sivistyslautakunta

Sivistystoimen hallinto

Kustannuspaikat tai vastualueet: 60 sivistystoimi

Tilivelvolliset: Sivistysjohtaja

Toiminta-ajatus

Sivistystoimen visiona on osaava ja hyvinvoiva Somero. Arvoina ovat asiakaslähtöisyys, yhteistyö, hyvinvointi ja vastuullisuus.

Sivistystoimialan yhteisenä tavoitteena on tarjota laadukkaita palveluita kuntalaisille. Oman toiminnan jatkuva suunnitelmallinen kehittäminen ja tehostaminen ovat keskeisiä toimintaperiaatteita. Sivistystoimen kaikissa yksiköissä henkilökunnan pätevyysaste on korkea ja vaihtuvuus vähäinen.

Sivistystoimiston tehtävänä on huolehtia sivistystoimialan palvelujen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvistä tehtävistä sekä sivistyslautakunnassa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja päätösten toimeenpanosta.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Sivistystoimialan keskeisenä haasteena ovat toimialan lakimuutokset (esim. varhaiskasvatus, lukio), joita on astunut voimaan nopealla aikataululla lähiaikoina. Nopeatempoiset muutokset eivät anna kunnille mahdollisuutta valmistautua riittävästi muutoksiin. Lisäksi haasteena ovat myös valtionosuusjärjestelmän uudistukset sekä valtionavustusten merkitysten korostuminen kehittämistoiminnassa. Palvelutuotannon ylläpitämisessä ja toiminnan kehittämisessä valtionavustukset ovat erittäin tärkeässä roolissa. Hankkeiden ideoiminen, hakeminen, toteuttaminen ja raportointi vievät runsaasti työaikaa nykyisin sivistystoimen hallinnossa. Hankkeiden omaraahoitusosuudet ovat tavallisesti 30-50 % kokonaisrahoituksesta, joihin tulee varautua.

Erityisenä haasteena on Someron sivistystoimialan vastaaminen palveluissaan digitalisaatioon (kts. toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet). Erityisesti tämä koskee varhaiskasvatusta, kouluja, kirjastoa ja vapaata sivistystyötä. Uuden opetussuunnitelman toteutuminen käytännön

tasolla edellyttää riittävää laitekantaa, toimivia yhteyksiä, henkilöstön koulutusta sekä ohjelmistojen/opetusohjelmien hankkimista entistä enemmän. Opetustoimen tvt-strategia valmistui vuonna 2017.

Uuden opetussuunnitelman käyttöönotto esi- ja perusopetuksessa sekä lukiossa, mutta myös Kiiruun koulukeskuksen toimintakulttuurin luominen, haastavat johtamista ja henkilöstön kouluttamista (kts. toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet)

Sivistystoimessa toimitilat, erityisesti varhaiskasvatuksessa, ovat asettaneet haasteita toiminnalle viimeisinä vuosina.

Millainen on sivistyskunta 2020 –luvulla? Miten maakunta- ja soteuudistus vaikuttaa tulevaisuuden sivistystoimeen ja millaisen roolin kunta ottaa hyvinvoinnin edistämisessä? Näihin kysymyksiin etsitään aktiivisesti vastauksia taloussuunnitelmakaudella (kts. painopisteet ja kehittämistarpeet).

Paikallisesti haasteena on palvelurakenteen tarkoituksenmukainen resurssoinnin suunnittelu pitkällä tähtäimellä. Lasten ikäluokkien on ennustettu laskevan tulevina vuosina Somerolla (n. 100-120:stä 70-75:een). Väestöennusteet eivät kuitenkaan ole pitäneet paikkaansa esim. varhaiskasvatuksessa. Kokonaisuudessaan varhaiskasvatuksen lapsimäärät tulevat pysymään suunnitelmakaudella nykyisellä tasolla. Perusopetuksen oppilasmäärät laskevat suunnitelmakaudella. Lukion oppilasmäärä pysynee nykyisellä tasolla. Tukea tarvitsevien lasten ja nuorten määrä on kasvussa, mikä heijastelee valtakunnallista ilmiötä ja vaatii resurssointia.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Millainen on sivistyskunta 2025? Millainen on hyvinvointikunta 2025? Opetus- ja kulttuuriministeriön tulevaisuuskatsauksen (2018) mukaisesti maamme ja kuntien tulisi panostaa seuraaviin asioihin:

- Varhaiskasvatus: perusta lapsen myöhemmälle oppimiselle, siihen panostaminen on yhteiskunnallisesti vaikuttavaa.
- Eriarvoisuus ja syrjäytymisriski: voidaan vähentää varhaisella puuttumisella ja tukemalla erityisesti heikommassa asemassa olevia lapsia ja perheitä.
- Koulutuksen tasa-arvo: Kaikilla tulee olla mahdollisuudet kehittää osaamista ja kykyjään, yltää omaan parhaaseensa ja elää merkityksellistä elämää.
- Harrastusmahdollisuudet sekä kulttuurin ja liikunnan palvelut: tuodaan kaikkien ulottuville, hyödynnetään niiden mahdollisuuksia alueiden vetovoiman ja ihmisten hyvinvoinnin lisäämiseksi.
- Tietovarantojen hyödyntäminen ja palvelujen kehittäminen eettisesti kestäväällä tavalla datan ja tiedon lisääntyessä: tiedon arvon kasvattaminen, tietoon pohjautuvat innovaatiot, tietopoliittisella linjauksella ja toimenpiteillä tuetaan aktiivista kuntalaisuutta ja edistetään demokratiaa.

Someron sivistystoimiala suuntaa katseen kohti tulevaa sivistyskuntaa 2020-luvulla sivistystoimialan yhteisellä strategialla, jota työstetään vuosina 2019-2020. Sivistystoimialalla on laadittu vuosien 2015-2018 aikana vastuualueilla lukuisia strategioita ja kehittämissuunnitelmia. sivistystoimen johtoryhmästä sivistysjohtaja, kasvatuspäällikkö ja kirjastonjohtaja-vapaa-aikapäällikkö osallistuvat Opetushallituksen ja Opsian järjestämään strategiatyön valmennukseen ”Kohti 2020-luvun sivistyskuntaa”.

Sivistystoimen hallinto yhdessä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukion vastuualueiden kanssa valmisti vuoden 2017 aikana paikallisen koulutuksenjärjestäjän kehittämissuunnitelman eli Kuntakesun, mikä otettiin käyttöön vuonna 2018. Kehittämissuunnitelma yhdistää kunnan omat kehittämistarpeet valtakunnallisiin Opetushallituksen kehittämislinjauksiin. Kehittämissuunnitelman sisältönä ovat oppiminen, henkilöstön osaaminen, hyvinvointi ja johtaminen. Kehittämissuunnitelmaan sisältyy muun muassa sivistystoimialan esimiestyön/johtamisen kehittäminen (yhteisöllinen johtaminen). Johtamisen tukeminen on erittäin tärkeää uusien ope-

tussuunnitelmien käyttöönotossa. Johtamisen rooli on merkittävä myös muun muassa työhyvinvoinnissa, johon sivistystoimiala panostaa suunnitelmakaudella. Laadunarvioinnin kehittäminen on keskeinen kehittämistarve taloussuunnitelmakaudella.

Kehittämissuunnitelmaan linkittyy myös tvt-strategian käyttöönotto sekä Kesun oppimisen osion osalta oppimisympäristöjen kehittäminen. Opetustoimen tvt-strategia hyväksyttiin vuonna 2017. Perusopetuksessa 1.8.2016 käyttöön otetussa opetussuunnitelmassa paikallisena painopistealueena on tieto- ja viestintäteknologia. Merkittävänä kehittämiskohteena on pystyä vastaamaan uuden opetussuunnitelman yhteen keskeisimmistä tavoitteista – tieto- ja viestintäteknologian osaamiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa tulee sisällyttää opetussuunnitelman mukaisesti monipuolisesti oppilaan oppimiseen. Jotta tavoitteeseen päästään, varhaiskasvatuksessa ja kouluilla tulee olla riittävä laitekanta ja toimivat yhteydet. Lukiolla tulee olla riittävät valmiudet sähköisten ylioppilaskirjoitusten toteuttamiseen. Tarvitaan myös uusien toimintamallien kehittämistä opetusteknologian ja digitaalisten oppimateriaalien käyttöönottoon opetushenkilöstöä kouluttamalla. Tavoitteena on oman henkilöstön osaamisen hyödyntäminen. Syksyllä 2018 Somerolla alkoi tutoropettajatoiminta, jossa kehitetään muun muassa digitutorointia.

Sivistystoimelle suunnattujen testamenttivarojen käyttösuunnittelu ja käyttöönotto ovat keskeisiä tavoitteita suunnitelmakaudella.

Sote- ja maakuntauudistuksen myötä kuntien sivistys- ja hyvinvointirooli tulee korostumaan entisestään. Sivistystoimiala on suunnitelmakaudella mukana uudistukseen liittyvässä suunnittelussa ja osallistuu uudistukseen liittyvään LAPE -hankkeeseen. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma uudistetaan vuonna 2018 ja sitä jalkautetaan taloussuunnitelmakaudella.

Liikuntapalveluissa jalkautetaan vuonna 2018 valmistuvaa liikuntastrategiaa ja selvitetään järjestämismallia huomioiden maakunta- ja soteuudistuksen mukanaan tuomat muutokset.

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Kaupunkiin on nimetty hyvinvointikoordinaattorin (20 %) tehtävään Somero-opiston koulutuskoordinaattori. Hyvinvointikoordinaattorin palkkakustannukset ja toimintamenot on sisällytetty sivistystoimen hallintoon (ei huomioitu raamissa).

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

1. Sivistyskunta 2025 –strategian valmistelu

- keskeistä muun muassa sote- ja maakuntauudistukseen valmistautuminen sivistystoimialalla

Mittari: strategiatyö aloitettu

2. Kuntakesun 2018-2020 eli koulutuksen järjestäjän kehittämissuunnitelman jalkauttaminen (varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus, lukio)

- mm. laatujärjestelmän luominen
- opetussuunnitelmien ja varhaiskasvatussuunnitelman jalkauttaminen

Mittari: laatujärjestelmä valmis, koulutukset, kyselyt

3. Koulukuljetusten kilpailuttaminen

- kilpailutusasiakirjat laaditaan vuoden 2018 loppuun mennessä.

Mittari: Koulukuljetuskilpailutus valmis keväällä 2019.

4. Oppimisympäristöselvitys (sisältäen tulevaisuuden varhaiskasvatus- ja opetustoimipisteverkkojen kehittämissuunnitelman)

Mittari: Selvityksen valmistuminen 30.4. mennessä.

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	2 571	100	2 400	2 500
Toimintakulut	-243 895	-283 600	-299 620	-301 290
Toimintakate	-241 324	-283 500	-297 220	-299 790
Sisäiset kulut	-29 920	-28 700	-11 300	-29 000

Olellaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Hyvinvointikoordinaattorin palkkakustannukset ja toimintamenot on sisällytetty sivistystoimen hallintoon.

Peruskoulutus

<p>Kustannuspaikat tai vastualueet: 6100 Peruskoulut</p> <p>Tilivelvolliset: Rehtorit/koulunjohtajat, sivistysjohtaja</p>
<p>Toiminta-ajatus</p> <p>Somerolla annetaan laadukasta perusopetusta. Visiona on osaava ja hyvinvoiva Somero.</p>
<p>Haasteet ja epävarmuustekijät</p> <p>Uuden opetussuunnitelman oppimiskäsityksen ja tavoitteiden saattaminen käytäntöön koulujen arjessa, toimintakulttuurissa (mm. laaja-alaiset ja monialaiset kokonaisuudet, ilmiöpohjainen oppiminen). Uusi opetussuunnitelma haastaa toimintasuunnitelmien entistä parempaan suunnitteluun, mutta myös prosessinomaisuuteen lukuvuoden aikana huomioiden oppilaiden ja huoltajien osallisuus. Uusi opetussuunnitelma haastaa myös nykyisten oppimisympäristöjen tarkasteluun. Haasteena on miten uudentyypisen opettajuuden, opetuksen, oppimisen ja opiskelun prosesseja voidaan tukea entistä enemmän vanhoja oppimisympäristöjä muokkamalla avoimimmiksi ja uudenaikaisiksi.</p> <p>Palvelutuotannon ylläpitämisessä ja toiminnan kehittämisessä valtionavustukset ovat erittäin tärkeässä roolissa. Nykyisissä valtionavustuksissa omarahoitusosuudet ovat keskimäärin 30-50%.</p> <p>Tukea tarvitsevien lasten ja nuorten määrä on Somerolla kasvanut vuosi vuodelta. Osittain tuen tarve johtuu perhekotien suuresta määrästä Somerolla. Koulujen tulee pystyä tarjoamaan välittömästi koulupaikka esim. äkillisesti Somerolle sijoitettaville lapsille ja nuorille. Myös maahanmuuttajataustaisten oppilaiden määrä on Somerolla lisääntynyt. Väestöennusteiden mukaan ikäluokat pienenevät n. 100 - 120:stä n. 70 - 75:een lähivuosina. Toimintojen suunnittelu ennusteiden valossa on haastavaa, sillä muuttoliike ei ilmene ennusteista. Lisäksi oppilaita tulee myös naapurikunnista (lukuvuotena 2018-2019 16 perusopetuksen oppilasta).</p> <p>Opetuksen digitalisaatio haastaa monella tavoin. Koulujen laitekantaa on lisätty sekä uusittu lukuvuosina 2015-2018. Lautakunnan investointiesityksen 2019 mukaan laitekantaa lisätään opetustoimen tv-t-strategian mukaisesti. Laitekanta tulee uusia 3-4 vuoden päästä, mihin tulee varautua.</p>
<p>Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet</p> <p>Vuonna 2017 valmisteltua koulutuksen järjestäjän kehittämissuunnitelma (Kuntakesu) jalkauteaan vuosina 2018-2020. Suunnitelman keskeisinä teemoina ovat oppiminen, henkilöstön osaamisen, hyvinvointi sekä johtamisen.</p> <p>Uudet opetussuunnitelmat otettiin käyttöön alakouluissa 1.8.2016 ja yläkoulussa vaiheittain</p>

vuosina 2017-2019. Painopisteenä perusopetuksessa on paikallisen opetussuunnitelman jalkauttaminen. Keskeisenä kehittämistarpeena on koulujen toimintakulttuurin vastaaminen ops:n oppimiskäsitykseen ja tavoitteisiin. Ops-prosessissa keskeistä on pedagogisen johtajuuden tukeminen, mihin panostetaan sekä arvioinnin selkeyttäminen (osana Kuntakesua). Arviointia kehitetään osana Turun yliopiston täydennyskoulutuksen arviointihanketta, jossa Somero on mukana.

Opetustoimessa laadittiin tvt-strategia vuonna 2017. Strategian jalkauttaminen on kehittämistarpeena tulevina vuosina 2018-2020.

Painopisteenä on suunnitelmakaudella koulupäivän liikunnallistaminen. Liikkuva koulu –hanke käynnistyi alakouluissa elokuussa 2017 ja yläkoulussa elokuussa 2018. Hankekauden päätyttyä koulupäivän liikunnallistamisen jalkauttamista jatketaan osana liikuntastrategiaa.

Lisäksi panostetaan tutoropettajatoiminnan kehittämiseen, mikä aloitettiin syksyllä 2018.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Perusopetuksen oppilasmäärä (kpl)	861	848	810	789	769
Mittarit					
Suoritetavoitteet:					
Peruskoulun päättäneistä jatkopaikan saaneet oppilaat	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Toiminnan laajuus/ Oppilasmäärät					
Alakoulut	534	530	508	506	485
Yläkoulut	327	318	302	283	284
Henkilöstö tehtäväalueittain					
Rehtorit/koulunjohtajat ja opettajat	69	72	72	69	69
<i>*(Resurssiopettaja ja osa-aikainen erityisopettaja hankerahoituksella)</i>	*	*	*		
Kuraattori ja koulupsykologi	2	2	2	2	2
Koulunkäynninohjaajat <i>(osalla ohjaajista palkka laskutetaan kotikunnilta)</i>	23	28	28	27	27
Toimistohenkilöstö	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa					
Yläkoulun erityisopetukseen on tarvittu lisäresurssia. Yläkoulussa toimii hankerahoituksella osa-aikainen erityisopettaja. Yläkoulun opettajien suurten tuntimäärien sekä tutoropettajahankkeen vuoksi koululle on tarvittu määräaikaista tuntiopettajia. Tuntiopettajien tarve on myös lukuvuotena 2019-2020. Joensuun koululla toimii hankerahoituksella resurssiopettaja.					
Keväällä 2018 vakinaistettiin kolme (3) koulunkäynninohjaajaa. Vakinaisia koulunkäynninohjaajia on yhteensä 23. Henkilökohtaisten koulunkäynninohjaajien määrää on jouduttu lisäämään tarpeiden kasvun myötä (vrt. 2013-2014 28 ohjaajaa).					
Pitkäjärven koulussa on täyttämättä yksi luokanopettajan virka.					

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

1. Kuntakesun 2018-2020 eli koulutuksen järjestäjän paikallisen kehittämissuunnitelman jalkauttaminen

- oppilasarviointi (2019-2020): Turun yliopiston täydennyskoulutuslaitoksen arviointihankkeen osallistuminen
- laatutyö

Mittari: Arviointikäsitteen laatiminen aloitettu

2. Liikkuvan koulun jalkauttaminen

Mittari: hyte-kertoimien toteutuminen, kouluterveyskysely, Liikkuva koulu –hankkeen mittarit, koulujen toimintakertomukset (osio Liikkuva koulu –hankkeen toteutumisesta)

3. Tutoropettajatoiminnan kehittäminen

Mittari: Paikallisen tutoropettajamallin luominen

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	752 014	618 950	744 000	754 200
Toimintakulut	-6 029 122	-6 096 090	-6 300 630	-6 257 290
Toimintakate	-5 277 108	-5 477 140	-5 556 630	-5 503 090
Sumupoistot	36 359	-51 400	0	-62 300
Sisäiset kulut	-2 159 332	-2 843 700	-2 223 600	-2 438 800

Olennaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Yläkoulun palkkakustannuksiin on lisätty hankeavusteinen osa-aikainen erityisopettaja erityisopetuksen tarpeen kasvun johdosta ja määräärikaisten tuntiopettajien palkkakustannukset opettajien isojen tuntimäärien johdosta. Joensuun koululla toimii hankerahoituksella resurssiopettaja.

Keväällä 2018 vakinaistettiin kolme (3) koulunkäynninohjaajaa. Vakinaisia koulunkäynninohjaajia on yhteensä 23. Henkilökohtaisten koulunkäynninohjaajien määrää on jouduttu lisäämään tarpeiden kasvun myötä (vrt. 2013-2014 28 ohjaajaa).

Uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön alakouluissa 1.8.2016 ja yläkoulussa käyttöönotto tapahtuu vuosina 2017-2019. Opetussuunnitelma muuttui olennaisesti edellisestä, joten käyttöönotto on huomioitu muun muassa henkilöstön koulutusmenoissa koulutustarpeen lisääntyessä. Talousarviossa otetaan huomioon myös opetustoimen tvt-strategian mukaisesti opetuksen nopea digitalisointi ja sähköisten oppimisympäristöjen käyttöönotto, mitkä linkittyvät myös keskeisesti uuden opetussuunnitelman tavoitteisiin. Tvt-laitekanta tulee olla toiminnan edellyttämällä tavalla (kts. investointiesitys). Uuden opetussuunnitelman myötä on jouduttu hankkimaan uusia oppikirjasarjoja sekä sähköisiä oppimateriaaleja (esim. koodaus).

Vuonna 2018 on otettu käyttöön paikallisen koulutuksen järjestäjän kehittämissuunnitelma (Kuntakesu). Talousarviossa on huomioitu kehittämissuunnitelmaan liittyen esim. henkilöstön työnohjauskulut ja koulutukset esim. arviointihankkeen osalta.

Toisen asteen koulutus

Kustannuspaikat tai vastualueet: 6211 Lukio

Tilivelvolliset: Lukion rehtori

Toiminta-ajatus

Someron lukiossa annetaan laadukasta opetusta.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Lukion oppilasmäärä pysynee vakaana lähivuosina pienistä vuosittaisista vaihteluista huolimatta. Erityisenä haasteena lukiossa ovat vaiheittain käyttöön otettavat sähköiset ylioppilaskirjoitukset. Sähköiset ylioppilaskirjoitukset edellyttävät opiskelijoilta perinteisen tiedollisen

osaamisen lisäksi eri tietokoneohjelmien sujuvaa käyttämistä. Opiskelijoiden lisäksi sähköiset ylioppilaskirjoitukset tuovat haasteita myös opettajille. Kurssisisältöjen lisäksi opettajien tulee ohjata oppilaita sisäistämään tarvittavien tietokoneohjelmien käyttötaidot. Sähköiset ylioppilaskirjoitukset ovat lisänneet tuntuvasti työmäärää, mikä luo huolen opettajien jaksamisesta. Haasteena lukiossa on myös valtion rahoituksen pieneneminen, lisääntyvä tukea tarvitsevien opiskelijoiden määrän kasvu, joka lisää erityisopetuksen ja erityisjärjestelyiden tarvetta, ja yo-kokeen merkityksen kasvu pääsykokeita korvaavina kokeina

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Ensisijaisena toiminnan painopisteenä on sähköisiin ylioppilaskokeisiin valmistautuminen. Sähköisiin kokeisiin on siirrytty vaiheittain. Keväällä 2019 kirjoitetaan ensimmäistä kertaa kaikki kokeet sähköisesti. Samalla kun kokeet ovat siirtyneet sähköiseen muotoon, ovat ne uudistuneet myös sisällöllisesti. Muutosta tulee jatkossa tapahtumaan enemmän ja nopeampaan tahtiin kuin aikaisemmin. Painopisteenä on opiskelijoiden valmiuksien lisääminen suorittaa uuden tyyppisiä yo-kokeita. Sähköisten oppimisympäristöjen monipuolinen käyttöönotto ja muutenkin teknologian opetuskäytön kehittäminen siten, että eri oppiaineissa voidaan käyttää entistä monipuolisempia opetusmenetelmiä

Painopisteenä vuonna 2019 on myös yrittäjyyskasvatuksen opettamisen kehittäminen. Lukio on mukana ESR-rahoitteisessa hankkeessa Taitavasti tulevaisuuden Työelämään.

Koulutuksen järjestäjän kehittämissuunnitelman (Kuntakesu) jalkauttaminen on myös keskiössä. Arvioinnin kehittäminen on tärkeää.

Tulevina vuosina lisätään ja monipuolistetaan huoltajayhteistyötä sekä lukion markkinointia ja valmistaudutaan uudenopetussuunnitelman laadintaan. Uusi opetussuunnitelma tulee voimaan syksyllä 2021.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Toiminnan laajuus/lukion oppilasmäärä	145	141	149	150	150
Mittarit					
Toiminnan laajuus					
Lukiolaisten määrä (kts. edellä)	145	141	149	150	150
Henkilöstö	9	9	10	10	10
Suoritettavatavoitteet					
Ylioppilaiden määrä/hylätyt	47/0	39/7	/0	/0	/0
Lukion keskeyttäneet	2,0 %	6,6 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Rehtorin virka täytettiin keväällä 2018 ja määräaikainen tuntiopettaja vakinaistettiin.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

1. Yrittäjyyskasvatuksen opettamisen kehittäminen

Mittari: Osallistuminen Taitavasti Tulevaisuuden Työelämään –hankkeeseen, erilaiset tapahtumat ja tilaisuudet.

2. Vuonna 2021 käyttöön otettavan opetussuunnitelman laadinnan valmistelu

Mittari: Paikallisen opetussuunnitelman laadinnan aloittaminen.

3. Lukion markkinointi yhteistyössä sivistystoimen hallinnon ja elinkeinotoimen kanssa.

Mittari: Markkinointitapahtumat ja –kanavat.

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	18 538	11 100	24 200	24 800
Toimintakulut	-865 919	-929 970	-895 100	-903 000
Toimintakate	-847 381	-918 870	-870 900	-878 200
Sumupoistot	-11 637	0	0	0
Sisäiset kulut	-330 829	-674 800	-327 800	-389 700

Olellaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Lukion markkinointiin on varattu talousarviossa 5 000 euroa. Lisäksi talousarvioon on varattu omarahoitusosuus Taitavasti tulevaisuuden Työelämään –hankkeelle.

Vapaa sivistystyö

Kustannuspaikat tai vastualueet: 6511 Somero-opisto, kansalaisopistotoiminta					
Tilivelvolliset: Sivistysjohtaja					
Toiminta-ajatus					
Somero-opistossa järjestetään lähipalveluna monipuolista vapaan sivistystyön lain mukaista toimintaa, avointa yliopisto-opetusta ja taiteen perusopetusta sekä tuotetaan elämänpituisen oppimisen mahdollistavia palveluita paikallisen (Somero ja Koski TI) historian ja kulttuurin lähtökohdista tulevaisuuteen suunnaten.					
Haasteet ja epävarmuustekijät					
<ul style="list-style-type: none"> väestön vanheneminen pedagogisesti pätevien tuntiopettajien rekrytointiongelmat tuntiopettajien pätkätyöt ja työyhteisöön sitoutuminen vakinaisen henkilökunnan vähäisyys – toiminnan haavoittuvuus 					
Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet					
<ul style="list-style-type: none"> ikäntyvän väestön hyvinvoinnin edistäminen ja kohderyhmälle suunnatun kurssitoiminnan kehittäminen sekä hyvinvointia edistävän koulutuksen kehittäminen pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työttömien syrjäytymisen ehkäiseminen ja työelämävalmiuksia edistävän koulutuksen kehittäminen lapsille ja nuorille suunnatun kädentaitojen opetuksen kehittäminen yhteistyössä koulujen kanssa (motorisia valmiuksia tukevat kurssit – koululaisten kerhotoiminta) opiston roolin selkiyttäminen liikunnanopetuksen järjestäjänä visuaalisen taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman jalkauttaminen tuntiopettajien pedagogisen osaamisen ja erilaisten opetusmenetelmien ja -taitojen kehittäminen ja hyödyntäminen (esim. verkko-opetus) yhteistyön kehittäminen paikallisten ja alueellisten toimijoiden, kuten Someron ja Kosken hallintokuntien, alueen muiden oppilaitosten sekä yhdistysten ja järjestöjen kanssa, erityisenä kehittämiskohteena yhteistyö Someron ja Kosken lukioiden kanssa 					
Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Opetustuntimäärä	5 154	5 000	5 000	5 000	5 000
Taiteen perusopetuksen opetustuntimäärä (sisältyy kokonaisopetustuntimäärään)	307	360	360	360	360
Opiskelijamäärä (netto)	1 546	1 400	1 450	1 450	1 450
Taiteen perusopetuksen opiskelijamäärä	75	75	75	75	75
Mittarit					
Nettokulut €/opetustunti (kuntien maksuosuus)	33,13	35,00	35,00	35,00	35,00
Bruttokulut €/opetustunti	79,88	85,00	85,00	85,00	85,00
Eläkeläisten osuus opiskelijoista (%)	29,7	30,5	30,5	31,0	31,0
Työttömien osuus opiskelijoista (%)	7,3	6,5	6,5	6,5	6,5

Alle 16-vuotiaiden osuus opiskelijoista (%)	25,40	25,5	25,5	25,5	25,5
Asiakastytyväisyys (asteikolla 1-5)	4,5	4,6	4,6	4,6	4,6

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Somero-opiston koulutuskoordinaattori toimii kaupungin hyvinvointikoordinaattorina (20 % palkkakulut sivistystoimen hallinnossa)

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

1. Kehittämissuunnitelman laatiminen vuosille 2020 – 2025.

Mittari: Kehittämissuunnitelma hyväksytty.

2. Digineuvonnan kehittäminen yhteistyössä kirjaston kanssa.

Mittari: Digineuvonta -hankkeen toteutuminen.

3. Aikuisten taiteen perusopetuksen kysynnän/tarpeen selvittäminen – avoin internet-kysely ja kohdennettu kysely opiston kuvataideopiskelijoille ja Someron kuvataideyhdistyksen jäsenille.

Mittari: Kysely toteutettu.

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	107 632	97 400	99 290	101 700
Toimintakulut	-346 612	-361 150	-365 380	-364 540
Toimintakate	-238 980	-263 750	-266 090	-262 840
Sisäiset tuotot	758	0	0	0
Sisäiset kulut	-65 316	-65 400	-280 500	-303 900

Olellaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille:

Somero-opistossa käynnistyy digineuvonta –hanke yhteistyössä Petäjä-opiston ja kirjaston kanssa. Hankkeelle on varattu omarahoitusta 5 000 euroa.

Kirjastotoimi

Kustannuspaikat tai vastuualueet: 6611 Kirjasto

Tilivelvolliset: Kirjastonjohtaja

Toiminta-ajatus

Yleisen kirjaston tehtävänä on:

- 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin;
- 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa;
- 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta;
- 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon;
- 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan;
- 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. (Laki yleisistä kirjastoista 29.12.2016/1492, 6 §).

Haasteet ja epävarmuustekijät					
Valtion- ja kuntatalouden muutokset (rahoitus ja tehtävät); toimintaympäristön digitalisoituminen; työn, opiskelun ja vapaa-ajan käyttömuotojen muutosten ja informaatioteknologian kehityksen vaikutukset kirjaston käyttöön; uusien asiakkaiden (erityisesti lasten ja nuorten) sitouttaminen kirjaston käyttäjiksi.					
Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet					
Painopisteet: laadukkaat kokoelmat ja palvelut, yhteistyöverkostot, asiantunteva ja riittävä henkilöstö					
Kehittämistarpeet: Sähköiset aineistot ja laitteet; palvelujen kehittäminen palvelutarpeiden muutosten mukaisesti; yhteistyöverkostot ja osaamisen jakaminen; palvelutarpeet täyttävä ja muunneltava kirjastotila.					
Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Kokoelman koko (1000 kpl)	102	100	100	100	100
Lainaukset (1000 kpl)	145	150	140	135	135
Fyysiset käynnit (1000 kpl)	130	115	130	130	130
Verkkokäynnit (1000 kpl)	26	27	30	32	34
Oheistoiminnot kpl (käyttäjäkoulutukset, näyttelyt, tapahtumat)	213	150	200	200	200
Mittarit					
Hankinnat/asukasluku/1000	530	530	530	530	530
Lainaus/asukas	16	17	16	16	16
Käynnit/asukas	14	13	14	14	14
Lainan hinta	4,4	4,5	4,5	4,5	4,5
Taloudellisuus (=henkilöstökulut + aineistokulut)/ (käynnit+lainaus)	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

1. Laadukas kirjastotoiminta

Mittari: Valtakunnalliset vertailuluvut

2. Alle kouluikäisille suunnattavien palveluiden kehittäminen

- Alakoulu yhteistyössä hyväksi havaittujen käytäntöjen käyttöönotto myös varhaiskasvatuksen kanssa tehtävässä yhteistyössä (2-vuotinen AVI-hanke)

Mittari: Varhaiskasvatuksen henkilökunnalle suunnattu tiedotus; varhaiskasvatusikäisten kirjastopolun konseptointi ja käyttöönotto; varhaiskasvatuksen ryhmäkäyntien määrä; lapsille suunnattujen tapahtumien määrä ja kävijämäärä; uusien yhteistyötahojen (esim. neuvola) kanssa aloitettu toiminta.

3. Selvitys itsepalvelutoiminnallisuuksien toteutusmahdollisuuksista

- Tehdään selvitys siitä, mitä itsepalvelutoiminnallisuuksia Someron kirjastossa voidaan ottaa käyttöön (mahdollisuudet, aikataulu, kustannukset). Erilaisista itsepalvelutoiminnallisuuksista on hyviä kokemuksia useista eri kirjastoista. Ne tekevät kirjastonkäytöstä joustavampaa ja tasavertaisempaa.

Mittari: Tehty suunnitelma itsepalvelutoiminnallisuuksien toteuttamisesta..

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	17 016	12 100	22 429	22 500
Toimintakulut	-474 957	-479 500	-477 275	-476 370
Toimintakate	-457 941	-467 400	-454 846	-453 870
Sisäiset kulut	-228 772	-218 900	-221 437	-221 300

Olennaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille:

Vapaa-aikatoimen esimiestehtävät siirrettiin kirjastonjohtajalle 1.8.2018. Uusien tehtävien hoitoon on varattu 20 % kirjastonjohtajan työajasta. Vuoden 2019 alusta myös 20 % palkkakuluista siirretään vapaa-aikatoimenhallinnon kustannuspaikalle

Kirjastojen toiminta suuntautuu entistä enemmän kansalaistaitojen ja elinikäisen oppimisen tukemiseen. Someron kirjastossa on tarjottu vuodesta 2017 alkaen maksutonta tietoteknistä neuvontaa, jolle on tarvetta varsinkin seniorien keskuudessa. Syksyllä 2018 toiminta on rahoitettu AVI:n hankerahoituksella. Toiminta on turvattava myös tulevaisuudessa.

Vapaa-aikatoimi

<p>Kustannuspaikat tai vastualueet: 6711, 6811, 6812, 6813, 6911</p> <p>Tilivelvolliset: Vapaa-aikapääällikkö, Someron Liikunta ry, nuorisotyöntekijät, etsivä nuorisotyöntekijä, Someron Kulttuuri ry</p>
<p>Toiminta-ajatus</p> <p>Liikuntatoimi</p> <p>Someron liikuntatoimen alaisen toiminnan järjestämisestä huolehtii Liikunta ry. Someron Liikunta ry tuottaa ja kehittää laadukkaita liikuntapalveluja tehokkaasti ja kannattavasti yhteistyössä asiakkaiden (asukkaiden), jäsenseurojen, Someron kaupungin ja muiden sidosryhmien kanssa sekä ylläpitää ja kehittää paikkakunnan liikuntapaikkoja.</p> <p>Nuorisotoimi</p> <p>Nuorisotoimi tarjoaa Someron nuorille (alle 29-vuotiaille) laadukkaita ja monipuolisia vapaa-ajan palveluita ja tiloja sekä tukee nuorten kansalaistoimintaa (Nuorisolaki § 8). Palvelut suunnitellaan mahdollisuuksien mukaan yhdessä nuorten kanssa ja nuoria kuunnellen. Palveluita tuotetaan yhteistyössä muiden nuorille palveluita tuottavien viranomaisten ja muiden tahojen kanssa.</p> <p><i>Etsivä nuorisotyö</i> tarjoaa tukea ja ohjausta 15-29 –vuotiaille nuorille, jotka ovat ilman opiskelutai työpaikkaa. Etsivän nuorisotyön tarkoitus on ohjata nuoret oikeiden palveluiden piiriin.</p> <p>Kulttuuritoimi</p> <p>Someron kulttuuritoimen alaisen toiminnan järjestämisestä huolehtii Someron Kulttuuri ry.</p> <p>Someron Kulttuuri ry on yhdessä Someron kaupungin kanssa perustettu yhdistys, jonka tehtävänä on edistää kulttuuriharrastusta ja tuottaa kulttuuripalveluja toiminta-alueellaan yhteistyössä jäsenyhdistystensä sekä alueen muiden toimijoiden kanssa.</p>
<p>Haasteet ja epävarmuustekijät</p> <p>Liikuntatoimi</p> <ul style="list-style-type: none"> – Liikunta ry:n ja kaupungin välisen sopimuksen jatko – Hoitosopimuskorvauksen leikkaukset – Tilahaasteet: monitoimihallin peruskorjaus – Sote- ja maakuntauudistukseen valmistautuminen liikuntatoimessa <p>Nuorisotoimi</p> <p>Nykyisellään Someron nuorisotoimen suurin haaste ovat valtakunnallisten keskiarvojen alapuolella olevat resurssit sekä tilahaasteet. Nuorisotoimen tämänhetkiset tilat soveltuvat hyvin kouluaikana esimerkiksi koululaisryhmien vetämiseen, mutta sen sijaan heikosti nuorten tarvitseman iltatoiminnan järjestämiseen, mikä tekee nuorten saamisesta nuorisotoimen palvelujen piiriin ylipäänsä haastavaa (kts. investointiesitys nuorten monitoimitalo). Henkilöstöresurssien vähyyys tekee toiminnasta haavoittuvaista esimerkiksi sairaustapauksissa.</p>

Etsivä nuorisotyö:

Asiakastapaamiset koulun yhteydessä ovat haasteena osalle asiakkaista. Yhteinen työtila muiden nuorisotyöntekijöiden kanssa haastaa asiakkaiden yksityisyydensuojan huomioimisessa.

Somerolla ei ole esim. työpajatoimintaa nuorille ja tämä tekee haastavaa erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien nuorten (esim. pitkällä sairauslomalla olevat, koulun määräaikaisesti keskeyttäneet) ohjaamisesta mielekkäiden toimintojen piiriin.

Kulttuuritoimi

Koska Someron kulttuuri- ja liikuntapalvelut on ulkoistettu Someron Kulttuuri ry:n ja Someron Liikunta ry:n hoidettavaksi, sujuva yhteistyö eri toimijoiden välillä on erityisen tärkeää. Myös uusien vapaaehtoisten löytäminen on tärkeää.

Kulttuuri ry on vakinaistanut paikkansa ja tavoitteena on toimia alueen suurimpana kulttuuripalveluiden tuottajana jatkossakin. Sijaisten vaihtuvuus asettaa omat haasteensa toiminnalle.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet**Liikuntatoimi**

- Someron kaupungin liikuntastrategian jalkauttaminen
- Monitoimitalon peruskorjauksen suunnittelu ja työvaiheeseen valmistautuminen
- Liikkuva Koulu –hankkeen hyvät käytännöt tulevaisuuden toiminnoiksi
- Liikuntapalveluiden järjestämismallien arvioiminen ja ratkaiseminen

Nuorisotoimi

Painopisteet: Nuorten kuuleminen toiminnan ja tilojen suunnittelussa; nuorten mielenterveyden edistäminen (ennaltaehkäisevä työ); tiedottaminen ja markkinointi (ml. kohdennettu markkinointi).

Etsivä nuorisotyö: Jatkuva asiakastarpeiden mukainen uusien toimintamuotojen kehittäminen; starttipajatoiminnan käynnistäminen; tiedottaminen

Kehittämistarpeet: Iltatoimintaan sopivien tilojen hankkiminen; bänditilan hankkiminen testamenttivaroin; tiedottamisen ja markkinoinnin kehittäminen.

Etsivä nuorisotyö: Työtilat; starttipajatoiminnan käynnistäminen; palveluiden tunnettuus ja tiedottaminen.

Kulttuuritoimi

Someron Kulttuuri ry kehittää kaupungin kulttuuritoimintaa monipuolisten ja kaikkia ikäryhmiä palvelevien tapahtumien avulla. Yksittäisten tapahtumien lisäksi yhdistys järjestää kerho-, koulutus- ja kurssitoimintaa. Yhdistys järjestää tapahtumia itsenäisesti, mutta pääasiassa yhteistyökumppaniensa kanssa. Yhteistyötä paikkakunnan toimijoiden kanssa on kehitetty viime vuosina onnistuneesti ja saavutettuja kumppanuuksia ylläpidetään samalla, kun uusia synergiaetuja haetaan.

Someron Kulttuuri ry järjestää vuosittain vähintään 15 tapahtumaa yhteistyökumppaneineen tai itsenäisesti.

Vuonna 2018 remontoitun Kiiruun tilan saattaminen aktiiviseksi kulttuuritoimintapaikaksi on Kulttuuri ry:n tärkein tavoite. Myös vuonna 2017 valmistuneen kulttuuristrategian jalkauttamista jatketaan. Lisäksi kehittämisen painopisteenä on monipuolinen lastenkulttuuritoiminta. Lastenkulttuuritoiminnassa tehdään yhteistyötä muun muassa Somero-opiston kanssa ja hyödynnetään Marja-Liisa Mäkelän testamenttirahoitusta vuosien 2019-2020 välisenä aikana.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet

	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Liikuntatoimi					
Lipputulot:					
Uimahalli (1000 €)	192	201			

Kuntosali (1000 €)	24	28			
Ohjatut ryhmät (1000 €)	48	57			
Kulttuuritoimi					
Järjestettävien tapahtumien lukumäärä	20	18			
Mittarit:					
Liikuntatoimi					
Kävijämäärät:					
Uimahalli (1000 henkeä)	78	80	90		
Kuntosali (1000 henkeä)	14	20	20		
Asiakastytyväisyyskysely	4,5	<4,0	<4,0	<4,0	<4,0
Nuorisotyö					
Nuorteniltojen kävijämäärät (hlö/nuorten ilta)	14-19	15-20	15-60	15-60	15-60
Ryhmätoiminta: säännöllisesti kokoontuvien koululaisryhmien ja vapaa-ajan ryhmien määrä	9	9	9	9	9
Tapahtumat, retket ja kurssit	8	8	10	10	10
Etsivän nuorisotyön asiakasmäärä	37	40	45	50	50
Kulttuuritoimi					
Tapahtumien kävijämäärät	7 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Vastuualue	TP 2017	TA 2018	Ltk:n ehdotus	TA 2019	
Vapaa-aikatoimen hallinto					
- Tuotot			0		
- Kulut			-11 420		-11 400
- Netto			-11 420		-11 400
Liikuntatoimi					
- Tuotot	259 141	259 100	259 500		259 500
- Kulut	-917 511	-928 600	-926 000		-896 000
- Netto	-658 370	-669 500	-666 500		-636 500
Nuorisotoimi					
- Tuotot	34 886	24 100	55 900		56 000
- Kulut	-127 314	-131 470	-166 560		-166 250
- Netto	-92 428	-107 370	-110 660		-110 250
Kulttuuritoimi					
- Tuotot	0	100	20 000		20 000
- Kulut	-67 739	-66 300	-98 600		-98 600
- Netto	-67 739	-66 200	-78 600		-78 600

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

Liikuntatoimi

1. Someron kaupungin liikuntastrategian jalkauttaminen

Mittari: Strategian mukaisten tavoitteiden toteutuminen.

2. Monitoimitalon peruskorjauksen suunnittelu ja työvaiheeseen valmistautuminen.

Mittari: Ohjausryhmätyöskentely ja peruskorjauksen aikataulun selvittyä toimintojen mitoittaminen mahdolliseen tilojen käyttökäyttöön.

3. Liikkuva koulu –hankkeen hyvät käytännöt tulevaisuuden toiminnoiksi

Mittarit: Hankkeen aikana tehtyjen toimintojen arviointi jatkokäyttöä varten ja resurssien mitoittaminen opetustoimen kanssa tehtävään yhteistyöhön mm. kerhotoiminnan ja tapahtumien järjestämiseen.

4. Liikuntapalveluiden järjestämismallien arvioiminen ja ratkaiseminen.

Mittari: Ratkaisu kaupungin liikuntapalvelujen järjestämismallista saadaan päätökseen.

Nuorisotoimi

1. Bänditilan (testamenttivarojen käyttösuunnitelman mukaisesti; Marja-Liisa Mäkelän perintö) ja iltatoimintaan sopivan nuorisotilan hankkiminen yhteistyössä teknisen toimen kanssa. Tilojen käyttöönotto

Mittari: Tilat hankittu ja toiminta käynnistetty.

2. Tiedottamisen ja markkinoinnin kehittäminen sekä kohdennetun markkinoinnin lisääminen

Mittari: Tehty ja käyttöön otettu markkinointisuunnitelma.

3. Nuorisovaltuuston toimintakäytänteiden kehittäminen sekä vaikutuskanavien selkiyttäminen.

Mittari: Nuorisovaltuuston pöytäkirjojen saattaminen kaupungin päätöksentekuelinten tietoon; esityslistojen ja pöytäkirjojen vieminen KTweb-alustalle.

4. Nuorten starttipajatoiminnan käynnistäminen yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa.

- starttipajatoimintaan sopivien tilojen hankkiminen, ohjaajan palkkaaminen, tarvikkeiden hankkiminen ja pajatoiminnan aloittaminen.

Mittari: Nuorten starttipajatoiminta on aloitettu.

5. Tiedottamisen kehittäminen ja etsivän nuorisotyön näkyvyyden ja tunnettuuden parantaminen.

Mittari: Etsivän nuorisotyön näkyvyys tapahtumissa sekä itse yhteyttä ottaneiden asiakkaiden määrä; päivitetty etsivän nuorisotyön esite.

6. Sosiaalisen vahvistumisen mittarin (Sovari) vakiinnuttaminen etsivän nuorisotyön vaikuttavuus- ja laatumittariksi sekä palautekanavaksi.

- Sovari tuottaa organisaatiokohtaisia, alueellisia ja valtakunnallisia tuloksia työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuudesta.

Mittari: Mittarin käytön vakiinnuttaminen niin, että siitä saadaan vertailukelpoista tietoa eri vuosilta-

Kulttuuritoimi

1. Someron Kulttuurin tärkein tavoite vuonna 2019 on saada Kiiruun taloon aktiivista kulttuuritoimintaa.

Mittari: Talon kulttuuritilaisuuksien lukumäärän kasvu verrattaessa vuoteen 2018.

2. Toteuttaa kulttuuristrategian mukaisia tehtäviä.

Mittari: Toteutumasta pidettävä arviointikeskustelu.

3. Monipuolinen lastenkulttuuritoiminta.

Mittari: Tilaisuuksien ja osallistujien lukumäärä.

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	294 027	283 300	335 400	335 500
Toimintakulut	-1 112 564	-1 126 370	-1 202 580	-1 172 250
Toimintakate	-818 537	-843 070	-867 180	-836 750
Sisäiset kulut	-929 665	-928 300	-982 400	-991 200

Olennaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Bänditilan (testamenttirahoitus) sekä iltatoimintaan sopivan nuorisotilan hankkiminen (kts. investointiesitys).

Nuorisotoimella on oppisopimusopiskelija vuoteen 2020 asti, mikä on huomioitu talousarviossa.

Starttipajatoiminnan käynnistäminen vuoden 2019 aikana.

Kulttuuritapahtumille varataan 12 000 euroa lisärahoitusta.

Jäähallin avustukseen varataan 85 000 euroa.

Varhaiskasvatus

Kustannuspaikat: 6931, 6941 – 6945, 6951, 6971					
Tilivelvolliset: Kasvatuspäällikkö					
Toiminta-ajatus					
Lakisääteisten ja laadukkaiden varhaiskasvatuspalvelujen tarjoaminen asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti.					
Haasteet ja epävarmuustekijät					
Lakimuutokset (asiakasmaksulaki, varhaiskasvatuslaki)					
Varhaiskasvatuslain mukainen henkilöstörakenteen muutos					
Osaavan henkilöstön saatavuus ja pysyvyys					
Vaihtelevaan varhaiskasvatustarpeeseen vastaaminen					
Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet					
Esimiestoiminnan ja pedagogisen johtajuuden kehittäminen.					
Henkilöstön pedagogisen osaamisen vahvistaminen.					
Henkilöstön työhyvinvoinnin kehittäminen.					
Lasten ja huoltajien osallisuuden vahvistaminen.					
Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
<i>Päiväkotitoito</i>					
– lapsia	150	150	155	155	155
– läsnäolopäiviä	34 880	29700	36 042	36 042	36 042
<i>Perhepäivähoito</i>					
– lapsia	58	70	60	65	65
– läsnäolopäiviä (sis. pph:n varahoidon päivät)	10 503	12 600	10 865	10 865	10 865
<i>Esiopetus</i>					
– lapsia	97	80	85	80	69
– läsnäolopäiviä	15 709	12 877	13 681	12 876	11 106
<i>Kotihoidon tuen hakijat</i>					
– lapsia	90	78	78	78	78
	151	139	139	139	139
Osittaista / joustavaa hoitorahaa hakeneet	16	21	21	21	21
	16	21	21	21	21

– lapsia	61	58	58	58	58
Kotihoidontuen kuntalisää hakeneet	114	105	105	105	105
– lapsia	3	2	2	2	2
Yksityisenhoidontuen hakijat	2	2	2	2	2
– lapsia					
Henkilöstö tehtäväalueittain					
– kasvatuspäällikkö, päiväkodin johtaja	3	3	3	3	3
– osastonsihteeri	1	1	1	1	1
– varhaiskasvatuksen erityisopettaja	1	2	2	2	2
– lastentarhanopettaja	18	22	19	20	21
– päivähoitaja, lastenhoitaja, kiertävä hoitaja	25	28	25	24	23
– erityisavustaja	5	6	5	5	5
– perhepäivähoitaja	17	20	18	18	18
Mittarit					
Täyttöaste (%)	95	100	100	100	100
Käyttöaste (%)	78	85	85	85	85
Kotihoidontukea saavien					
- perheiden määrä	90	78	103	103	103
- lasten määrä	151	139	174	174	174
Osittaista / joustavaa hoitorahaa hakeneet	16	21	10	10	10
- lapsia	16	21	10	10	10
Kuntalisää saavien					
- perheiden määrä	61	58	68	68	68
- lasten määrä	114	105	118	118	118
Yksityisen hoidon tukea saavat	3	2	1	1	1
– lapsia	4	2	2	2	2

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Lapsiryhmän tarpeet Metsätien esiopetusryhmässä ovat edellyttäneet ryhmäavustajan palkkaamisen toimintakaudeksi 2018-2019. Määräaikaisen lisäresurssin palkkaaminen Sammalniittyyn on ollut tarpeen toimintakaudella 2018-2019 lasten lisääntymisen takia. Kolmas kiertävä lastenhoitaja palkataan varhaiskasvatukseen syksyllä 2018 kompensoimaan varhaiskasvatuksen opettajien lapsiryhmän ulkopuolista suunnitteluaikaa.

Lape (lapsi – ja perhepalveluiden muutos-ohjelma) muutosohjelman mukaisesti Somerolla kehitetään varhaiskasvatuspalveluita, jotta ne paremmin vastaisivat lasten ja perheiden tarpeita. Varhaiskasvatuspalveluita laajennetaan luomalla Somerolla avointa varhaiskasvatus toimintaa eli perustamalla avoin päiväkotitoimi syksyllä 2019. Koska avoin varhaiskasvatus on varhaiskasvatuslain mukaista toimintaa, tulee siihen palkata varhaiskasvatuksen opettaja/-sosionomi syksystä 2019 alkaen.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

1. Kuntakesun tavoitteiden toteuttaminen

Mittari: Asiakastyytyväisyyskyselyt, laatujärjestelmän valmistuminen.

2. Sähköisen järjestelmän käytön laajentaminen palvelualueella

- Sähköisen järjestelmän käytön kehittäminen.
- Sähköisen palvelun toimittaja on uudistamassa sähköistä palveluaan.

Mittari: Viestintä huoltajien ja perheiden kanssa toteutuu sähköisen järjestelmän kautta. Sähköinen ja vuorovaikutteinen varhaiskasvatussuunnitelma käytössä

3. Lapsi ja perhepalveluiden (Lape) muutosohjelman mukainen varhaiskasvatuspalveluiden laajentaminen.

- Avoimia varhaiskasvatuspalveluita.

Mittari: Avoin päiväkotitoimi toiminnassa syksystä 2019 alkaen.

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	532 319	528 900	489 000	451 900
Toimintakulut	-3 732 097	-3 848 280	-4 018 220	-3 910 310
Toimintakate	-3 199 777	-3 319 380	-3 529 220	-3 458 410
Sumupoistot	0	0	-4 000	-5 000
Sisäiset tuotot	4 976	7 300	1 000	1 000
Sisäiset kulut	-895 102	-906 100	-990 700	-970 700

Olennaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Varhaiskasvatuspalvelut osana lapsiperheiden palvelu- ja tukijärjestelmää sekä osana sivistystoimen kasvatusta- ja koulutusjärjestelmää järjestää varhaiskasvatusta ja esiopetusta. Esiopetusta järjestetään päiväkodeissa. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen lakimuutos, joka tuli voimaan 1.1.2018 alkaen, alensi asiakasmaksuja erityisesti pieni- ja keskituloisten perheiden kohdalla. Maksujen alenemisen syynä oli varhaiskasvatuksen asiakasmaksun perusteena olevien tulojen korotus.

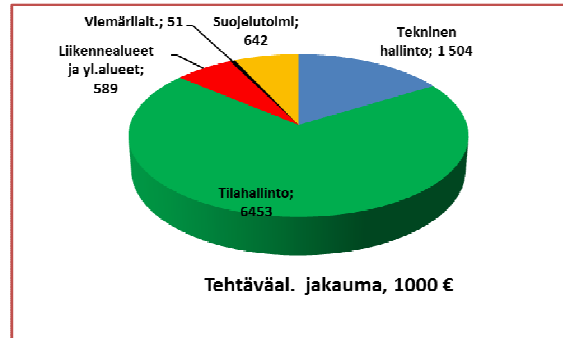
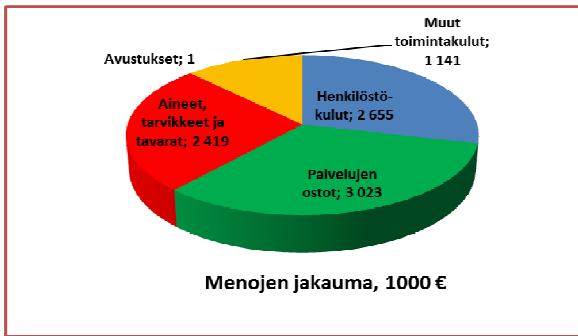
Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus aiheutti 1.5.2018 alkaen voimaan tullessaan muutoksia lastentarhanopettajien työaikaan. Kun lastentarhanopettajille oli tähän mennessä ollut lapsiryhmän ulkopuoliseen suunnittelu-, arviointi- ja kehittämistehtäviin varattava kokonaistyöajasta 8 %, nousi se uuden sopimuksen myötä 13 %:iin eli viiteen tuntiin viikossa. Tämän muutoksen johdosta sivistyslautakunta myönsi 12.6.2018 (§ 65) täyttöluvan kolmannen kiertävän lastenhoitajan palkkaamiseen varhaiskasvatukseen kompensoimaan osaltaan tätä lastentarhanopettajien työajan muutosta.

Sivistyslautakunta päätti 28.2.2018 (§ 21), että Somero hakee osallistumista 1.8.2018 alkavaan 5-vuotiaiden (vuonna 2013 syntyneiden) 20 viikkotunnin maksuttomaan varhaiskasvatuskokeiluun. Somero valittiin kokeiluun 18 muun kunnan kanssa. Kokeilu kestää 31.7.2019 ja sen tavoitteena on varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostaminen sekä edistää koulutuksellista tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksukertymän on arvioitu pienenevän noin 55 710 euroa kokeilun johdosta. Valtio maksaa avustusta kunnalle 20 % asiakasmaksujen menetyksestä kokeiluun osallistuville kunnille. Sivistyslautakunta muutti 2.5.2018 (§ 48) lasten kotihoidon tuen kuntalisän eli Somerolisän myöntämisperusteita siten, että perhe voi saada kuntalisää vaikka perheen vuonna 2013 syntynyt lapsi osallistuu 20 viikkotunnin varhaiskasvatuskokeiluun.

Sivistyslautakunta esitti 20.3.2018 (§ 33) kaupunginhallitukselle perhepäivähoidon varahoidon siirtämistä Sairaالاتie 6:een eli Tervapääskyn päiväkodin yhteyteen 1.8.2018 alkaen. Kaupunginhallitus hyväksyi 9.4.2018 (§ 73) varahoidon siirtämisen Sairaالاتielle.

Syyskuun alusta 2018 voimaan tullut uusi varhaiskasvatuslaki laajentaa vuorohoidon järjestämismahdollisuutta Somerolla. Sivistyslautakunta muutti 30.8.2018 (§ 77) pitämässään kokouksessa vuorohoidon järjestämisen periaatteita Somerolla.

Tekninen lautakunta

Tekninen hallinto

Kustannuspaikat: 8011 ja 8021

Tilivelvolliset: Tekninen johtaja (Tietohallintopäällikkö)

Toiminta-ajatus

Tekniseen hallintoon kuuluu tietohallinto, toimihenkilöiden palkkoja ja erilaisia asiantuntijapalveluja. Teknisen hallinnon tehtävänä on hallinnollisten palvelujen tuottaminen teknisen toimen palvelujen ja asiakaspalvelun toiminnan varmistamiseksi.

Tietohallinnon tehtävänä on välittää, tuottaa ja ylläpitää tietotekniikkaan liittyviä palveluja Someron kaupungin eri toimialoille.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Taloudellisia ja toiminnallisia haasteita muodostavat SOTE-uudistukseen liittyvä epävarmuus, ohjelmistojen ylläpito- ja tukikustannusten nousu, laitehankintojen kasvu, toimialojen uudet ohjelmistot ja sähköisen asioinnin hankkeet, sekä valtionohjauksessa olevien hankkeiden ja projektien myötä syntyvät uudet velvoitteet ja toimintamallit. Tietohallinnon tuottamien palveluiden käytettävyyteen liittyvät haasteet kasvavat laitteiden lukumäärän lisääntyessä. Kasvaviin resurssi- ja kapasiteettivaatimukseen tulee varautua taloudellisesti. Nämä seikat vaikuttavat sekä suoraan että välillisesti tuleviin kustannuksiin.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Pyritään riittävillä keinoilla ja resursseilla varmistamaan tietohallinnon, sekä toimittajien ylläpitämille palveluille paras mahdollinen käytettävyyssaste (yli 95 %). Esimerkiksi nostamalla sopimusten SLA-tasoja.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet

Työasemien lukumäärä lautakunnittain (kpl)

	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Kaupunginhallitus	13	20	20	20	20
Maaseutulautakunta	5				
Elinkeinolautakunta	2				
Perusturvalautakunta	165	165	165	165	165
Sivistyslautakunta (ei sisällä oppilaskoneita)	156	156	156	156	156
Tekninen lautakunta	28	28	28	28	28
Ympäristölautakunta	12	12	12	12	12

Mittarit

Kustannus /työasema lautakunnittain (€):

Kaupunginhallitus	155	190	192	197	198
Maaseutulautakunta	135				
Elinkeinolautakunta	156				
Perusturvalautakunta	230	274	276	278	279
Sivistyslautakunta	196	193	195	197	198
Tekninen lautakunta	208	224	226	229	230
Ympäristölautakunta	215	263	264	265	266

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Tietohallinnon resurssit ovat parantuneet vuodesta 2017 rekrytoimalla IT-asiantuntija kesällä 2018.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

1. *Kaikessa toiminnassa ja toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon kaupungin ilmasto-ohjelman tavoitteet.*

Tietohallinto:

2. *Jatketaan asiakaspalvelukyselyjä ja dokumentoidaan tulokset*
3. *Kehitetään sähköisiä asiointi-, hakemus- ja osallistamispalveluja*

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	16 927	5 100	6 950	7 000
Toimintakulut	-1 299 047	-1 452 830	-1 530 660	-1 503 740
Toimintakate	-1 282 120	-1 447 730	-1 523 710	-1 496 740
Sisäiset tuotot	998 292	1 001 700	0	1 007 900
Sisäiset kulut	-51 079	-51 600	-45 100	-51 400

Tilahallinto

Kustannuspaikat: 8111 - 8151

Tilivelvolliset: Tilakeskuksen päällikkö

Toiminta-ajatus

Tilahallinnon tulosityksikköinä toimivat kiinteistöjen ylläpito ja vuokraus, tilakeskuksen hallinto, ruokahuolto- ja siivouspalvelut sekä rakennuttamispalvelut. Toiminnassa ja toiminnan suunnittelussa huomioidaan Someron kaupungin ilmasto-ohjelma.

Tilahallinto ja kiinteistöjen kunnossapito

Tilahallinnon toiminta-ajatuksena on järjestää kaupungin toimielinten käyttöön tarkoituksenmukaiset ja hyvätasoiset toimitilat tontteineen kilpailukykyiseen hintaan ja huolehtia kaupungin rakennusomaisuuden arvon säilyvyydestä ja tuottavuudesta.

Vuokra-asuntojen osalta tilakeskuksen tarkoituksena on luoda ja ylläpitää tarvetta vastaava huoneistotyyppijakautumaltaan tarkoituksenmukainen asuntokanta huomioiden, että vanhuk-silla ja liikuntarajoitteisilla on mahdollisuus käyttää osaa asunnoista. Kartoitetaan olemassa olevien kiinteistöjen muutosmahdollisuuksia esteettömyysvaatimusten mukaisesti

Toiminta-ajatustaan tilahallinto toteuttaa ostamalla, myymällä, rakennuttamalla ja vuokraamalla kiinteistöjä ja huoneistoja tilantarpeiden tyydyttämiseksi mahdollisuuksiensa mukaan. Tilojen hankinta nykyisen tilanteen mukaan painottuu olemassa olevien omien tilojen uudistamiseen ja saneeraamiseen niin, että kyetään toteuttamaan muun toimialan palvelun tuottajalle mahdollisimman toimivat alakohtaiset tilaratkaisut ja vuokratuista tiloista pyritään luopumaan mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi tilahallinto tuottaa erillispalveluina ruoka- ja siivouspalveluja.

Ruokahuolto

Ruokapalvelujen toiminta on lailla säädettyä. Ruoan tarjoamisen tarkoituksena on edistää asiakkaiden hyvinvointia ja tarjota asiakasryhmille ravitsevaa sekä mieluisaa ruokaa. Päiväko-

deissa ja kouluissa ruoan lisäksi ruokakasvatus on olennainen osa oppimista. Ikääntyville ruoka on päivän kohokohta auttaen paranemaan sairauksista. Ruokapalveluilla on tärkeä rooli hyvinvoinnin, terveyden, arjessa jaksamisen, kasvatuksen ja elämysten luomisessa. Raaka-aineiden hankinnassa etusija on turvallisilla, kotimaisella ja lähialueella tuotetuilla elintarvikkeilla.

Siivouspalvelut

Siivouspalvelujen toiminta-ajatuksena on luoda omalta osaltaan toimintaedellytykset kaupungin tiloissa työskenteleville ja toimiville asiakkaille. Siivouspalvelut ylläpitävät ja parantavat tilojen puhtaus- ja hygieniatasoa vaikuttaen terveyteen, hyvinvointiin sekä toimintaympäristön viihtyvyyteen.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Tilahallinto ja kiinteistöjen kunnossapito

Kiinteistöjen kasvava korjausvelka yhdessä kiristyvän taloustilanteen kanssa. Someron kaupungin, tilahallinnon vastuualueelle siirtyneiden tilojen käyttöasteiden tehostaminen. Lisäksi olemassa olevien kiinteistöjen, jotka eivät enää palvele käyttäjiään, kokonaistaloudellinen realisointi sekä aiheeseen liittyvien avustusmahdollisuuksien kartoittaminen.

Ruokahuolto

Ikääntyvien osalta hoitosuunnitelmissa ravitsemuksen tarve ja siihen liittyvät toimenpiteet tulee ottaa huomioon.

Kaupungin talouden heikkeneminen aiheuttaa haastetta toiminnan suunnittelemiseen. Talouden heiketessä voidaan helposti ajatella kustannussäästöjä vain operatiivisella tasolla. Tärkeää on ymmärtää, että vain asiakaslähtöisyys on lääke tuloksellisuuden parantamiseen. Siihen tulee panostaa: toimialat, ruokapalvelu sekä asiakkaat on otettava mukaan toiminnan suunnittelemiseen ja toiminnan laadun ylläpitämiseen.

Siivouspalvelut

Työntekijöiden ikääntyminen ja pätevän motivoituneen työvoiman saaminen on haasteellista.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

1. Huolehtia omistajan intressistä kaupungin omistamisessa, sekä kaupungin omistukseen tulevissa kiinteistöissä niin, että ne säilyttävät arvonsa teknisesti ja toiminnallisesti sekä ovat turvallisia käyttää.
2. Luoda järjestelmä, jonka avulla hallitaan kiinteistöomaisuutta ja sen käyttöä sekä vuokrausta niin, että kaupunginvaltuuston/-hallituksen asettama tuottovaatimus saavutetaan.
3. Luoda kannustava sisäinen vuokrausjärjestelmä, joka tuo esiin kiinteistöjen todelliset käyttökustannukset ja samalla ohjaa vuokralaisia tilojen tarkoituksenmukaiseen ja taloudelliseen käyttöön.
4. Huolehtia ammattitaitoisen kiinteistöhoitohenkilöstön ja palveluyrittäjien avulla kiinteistöjen hoitoon liittyvistä tehtävistä.
5. Huolehtia ammattitaitoisen kunnossapitohenkilöstön ja palveluyrittäjien avulla rakennusten kunnossapitotöistä, joilla rakennuksista poistetaan vikoja ja kuluneisuutta.
6. Tuottaa ammattitaitoisen ruokapalveluhenkilöstön avulla taloudellisesti terveellistä, maukasta ja vaihtelevaa ruokaa ottaen huomioon asiakasryhmien erityistarpeet.
7. Tuottaa ammattitaitoisen siivouspalveluhenkilöstön avulla taloudellisesti laadukkaita siivouspalveluita siten, että kiinteistöjen kunto säilyy hyvänä mahdollisimman pitkään ja puhtaustaso vastaa toimintojen edellyttämää tasoa.
8. Keskittää tilakeskukseen johtamis- ja osaamisresurssit huolehtimaan kaikesta kiinteistöomaisuuteen liittyvistä kysymyksistä; hankeselvitykset, suunnittelu, rakennuttaminen, isännöinti, vuokraus sekä ruoka- ja siivouspalvelu.
9. Vuokra-asunnot ja asuinalueet tehdään sosiaalisesti heterogeenisiksi ja asuinympäristöt viihtyisiksi sekä lapsiystävällisiksi mm. varaamalla pihoihin riittävän laajat viheralueet ja leikkipaikat. Asukkaiden omatoimisuutta asuinympäristön kehittämisessä tuetaan mm. huolehtimalla siitä, että asuntoalueille tulevat riittävät tilat yhteisiä toimintoja varten.
10. Uusiutuvan energian käytön lisääminen kaikessa peruskorjaus- ja uudisrakentamishankkeissa.

Ruokahuolto

11. Kotimaisen ja lähiruoan käyttämisen edistäminen hintakilpailusta huolimatta.
12. Keittiöverkon ja ruokatuotannon suunnittelu järkevästi

Siivouspalvelut

Toiminnan painopistealueena on toimiminen yhteistyössä eri toimialojen kanssa toimialakoh-
taisten vaatimusten mukaisesti.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Kiinteistöjen kerrosalaneliöt (m ²)	65 255	74 954	73 352	73 352	73 352
Mittarit					
Kiinteistöjen k-pitomenot (€/m ²)	20,25	16,00	20,45	20,45	20,45
Kiinteistöjen hyödykemenot (€/m ²)	23,95	18,58	24,50	24,50	24,50
Kouluaterian hinta/oppilas (€)	3,16	3,25	3,34	3,43	3,43
Perusturvan aterian hinta/henkilö (€)	3,87	3,98	4,09	4,20	4,20
Lähiruokapäivät (kpl/kk)	5	5	5	5	5

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa**Tilapalvelut**

Tilapalveluiden vastuualueella on ollut henkilöstöä 1.1.2000 yhteensä 5,5 + 10 henkilöä ja vuoden 2017 lopussa 6 henkilöä. Kesällä 2017 palkattu rakennusmestari siirtyi kesällä 2018 rakennustarkastajan tehtäviin, joten suunnitelmassa olleet tavoitteet tältä osin hieman viivästyvät kunnes uusi rakennusmestari saadaan rekrytoitua. Rakennusmestarin resursseja kohdistetaan kiinteistöjen kuntoarvioihin, sekä huoltotoimiin ja näiden kehittämiseen. Samoin tilakeskuksen päällikkö siirtyi puolen vuoden virkavapaalle (työloma) syksyllä 2018. Nämä muutokset aiheuttavat haasteen eri tehtävien ja hankkeiden läpiviemiseksi.

Tällä hetkellä tilapalveluissa hankitaan ostopalveluina mm. osittain vuokrien perintä, osa kiinteistöhoito- ja kunnossapitopalveluista. Muut vastuualueen tehtävät pyritään hoitamaan omana työnä, sekä tarvittaessa ostopalveluna.

Rakennuttamispalvelut

Rakennuttamispalvelut, sekä hankesuunnittelut hoidetaan samalla organisaatiolla ja ostopalveluna. Palkkakustannukset kohdennetaan lähes kokonaan investointikohteille, joten ne eivät rasita käyttötalousmenoja. Kustannusarviot hoidetaan osittain omana työnä kohteen laajuudesta riippuen, eli laajemmissa kohteissa rajallisten resurssien vuoksi käytetään ostopalvelua. Erikoissuunnittelu ja -urakointi hoidetaan vain ostopalveluina.

Ruokahuolto

Uudistettu terveystieteiden keittiö uusine laitteineen antaa mahdollisuuksia toiminnan tehostamiseen ja mahdollisesti sitä kautta henkilöstömäärän tarkentamiseen. Lisäksi toiminnan laadun tasaisuuteen pyritään panostamaan tarkemmin palautteen kautta.

Siivouspalvelut

Toimitilamuutokset tuovat mukanaan myös muutoksia siivouspalveluihin.

Kohteiden palvelukuvaukset ajan tasalle kohdekohtaisesti.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019**Kiinteistöjen kunnossapito:**

- Kiinteistöjen kuntoa ylläpidetään suunnitelmallisella korjaus- ja huoltotoiminnalla ja kiinteistöjen arvoa ja kehittymistä seurataan mm. järjestämällä kiinteistössä vähintään yhden (1) kerran vuodessa kiinteistökatselemus yhteistyössä käyttäjien kanssa.**

Mittari: Käsitellään toimialojen kanssa hyödykemenojen sisältöä, sekä pohditaan menetelmiä toimialakohtaisesti hyödykemenojen pienentämiseen.

2. Huoltokirjan käyttöä parannetaan.

Mittari: Kaikki kunnossapidon toimenpiteet kirjataan huoltokirjaan ja käyttöä valvotaan säännöllisesti.

3. Kiinteistöille laaditaan kiinteistöstrategia.

Mittari: Kiinteistöstrategia valmis.

Siivous:

4. Seurataan siivouksen suoritteiden arvoja

5. Tehdään asiakastyytyväisyyskysely

6. Laaditaan kiinteistökohtaiset palvelukuvaukset.

Ruokahuolto:

7. Vähennetään jäteruoan määrää.

8. Lähiruokapäiviä viisi kertaa kuukaudessa, sekä hyödynnetään lähiseudun tuottajien tuotteita mahdollisimman paljon.

9. Seurataan ruokahuollon suoritteiden arvoja ja erikseen lähiruokapäivien suoritteiden arvoja.

10. Tehdään asiakastyytyväisyyskysely.

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	1 385 106	1 463 900	1 431 000	1 484 000
Toimintakulut	-6 086 489	-6 507 420	-6 688 319	-6 453 120
Toimintakate	-4 701 382	-5 043 520	-5 257 319	-4 969 120
Sumupoistot	-1 758 053	-1 982 600	-2 047 400	-2 047 400
Sisäiset tuotot	7 782 118	8 726 350	8 266 200	8 191 250
Sisäiset kulut	-223 179	-223 850	-55 700	-220 400

Liikennealueet ja yleiset alueet

Kustannuspaikat: 8211 -8511

Tilivelvolliset: Tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Katujen kunnossapidossa huolehditaan katuverkoston rakenteellisesta kunnosta, talvi- ja kesäkunnossapidosta ja pyritään siten parantamaan liikenneturvallisuutta. Katuvalaistuksessa ylläpidetään ja uusitaan olemassa olevaa katuvaloverkkoa sekä rakennetaan uutta. Puistoalueilla tarjotaan kaupungin asukkaille mahdollisuuksia ulkoiluun ja lisätään viihtyvyyttä asuinalueilla.

Leikkipaikoilla lisätään puistojen käyttöastetta ja tarjotaan kasvaville lapsille virikkeitä fyysiseen aktiviteettiin.
 Tori tarjoaa paikan paikallisten tapahtumien pitopaikkana sekä toimii säännöllisenä myyntipaikkana pientuottajille.
 Muut yleiset alueet (esim. matonpesupaikat, pulkkamäet) tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuden omatoimiseen aktiviteettiin.
 Jätehuollossa vanhojen kaatopaikkojen sekä maankaatopaikkojen näytteidenotot ja tilan seuranta.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Kaupungin alueella on tiestöä, jonka rakennekerrokset on rakennettu 40 – 50 vuotta tai jopa sitä vanhemman ajan liikennemäärien ja ajoneuvopainojen mukaan.
 Elohopealamppuja ei enää valmisteta, vaan ne tulee korvata muilla valaisintyypeillä.
 Valaisimia on n. 2 000 kpl, joista elohopeavalaisimia on n. 1 100 kpl.
 Leikkipaikkojen leikkivälineiden hankintaan on panostettu viime vuosina. Haasteena on keskipitkällä aikavälillä jatkaa välineiden uusimista tasaisesti.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Katujen osalta lisätään liikenneturvallisuutta rakentamalla kevytväyliä.

Puistojen ja kiinteistöjen piha-alueiden suunnitelmallisempaa kohentamista ja toteutusta varten on palkattu puutarhuri. Puutarhuri toimii myös työllistämisen eri tehtävissä.

Katuvaloverkoston kohdalla tullaan poistamaan vanhoja elohopeavalaisimia ja uusissa rakennuskohteissa käytetään energiatehokkaampia ja toimintavarmempia ratkaisuja (LED-teknologia).

Kulttuuri ry:n kautta ja sen avustuksella lisätään erilaisten tapahtumien organisointia torilla.

Leikkivälineitä uusitaan pienissä erissä jatkuvasti, jolloin vältetään kertainvestoinneilta.

Hylättyjen autojen siirtokustannusten kattamiseksi otetaan käyttöön taksa, jonka suuruuden hyväksyy tekninen lautakunta.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Kunnossapidettävät kaavatiet (km)	56	56	56	56	56
kevyen liikenteen väylät (km)	21	21	21	21	21,5
puistot (ha)	29	29	29	29	29
katuvalaistuspisteet (kpl)	2060	2080	2100	2150	2200
Mittarit					
Katujen kunnossapitomenot (€/km)	3800	3800	3800	3800	3800
Puistojen ylläpitokustannukset (€/ha)	4800	4800	4800	4800	4800

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

Katujen kunnossapito:

- Huolehditaan katuverkostosta, sen rakenteellisesta kunnosta sekä liikenneturvallisuudesta.**
- Seurataan katujen kunnossapitomenoja**
- Kehitetään kevyenliikenteen väylästöä (investointisuunnitelman mukaan).**

Puistot ja leikkipaikat:

4. *Huolehditaan kaikkien puistojen siisteydestä, sekä leikkipaikkojen turvallisuusasiat huomioidaan (leikkikenttien turvatarkastukset).*

5. *Kaupungin vetovoimaisuuden lisääminen; Kiiruun puiston kehittäminen*

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	53 289	16 100	7 500	7 500
Toimintakulut	-532 817	-570 280	-589 350	-589 080
Toimintakate	-479 528	-554 180	-581 850	-581 910
Sumupoistot	-1 015 107	-918 800	-805 600	-805 580
Sisäiset kulut	-35 214	-27 000	-26 400	-32 900

Viemärlaitos

Kustannuspaikat tai vastualueet: 8712

Tilivelvolliset: Tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Vesihuoltolaitos perii kunnalta vesihuoltolain 19 a §:n mukaisesti korvauksen yleisten alueiden huleveden viemäroinnistä (lakimuutos 1.9.2014).

1.1.2018 alkaen huleveden hallinta on siirtynyt kaupungin vastuulle Someron Vesihuolto Oy:ltä, lakimuutoksen 1.9.2014 myötä. Someron Vesihuolto Oy ylläpitää hulevesijärjestelmää asemakaava-alueella erillisen operointisopimuksen mukaisesti. Yleisellä hulevesimaksulla katetaan hulevesijärjestelmien käyttö-, kunnossapito- ja investointikustannukset.

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	1 760	176 800	176 800	180 800
Toimintakulut	0	-49 800	-51 180	-51 160
Toimintakate	1 760	-127 000	-125 620	-129 640
Sumupoistot	-2 939	-3 000	-120 400	-120 400
Sisäiset kulut	-2 676	-2 700	0	-2 700

Suojelutoimi

Kustannuspaikat: 8811

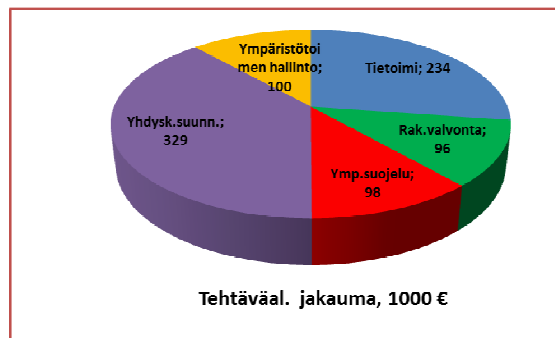
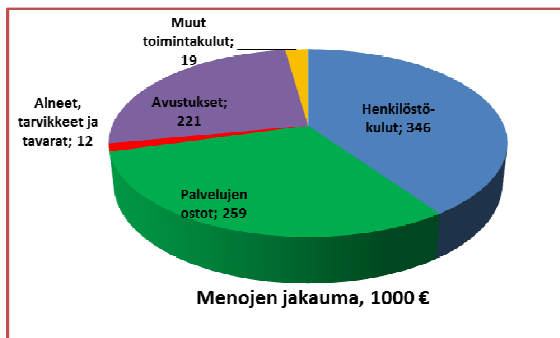
Tilivelvolliset: tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Alueellisen pelastustoimen järjestäminen yhteistyössä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa.

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	18 180	0	0	0
Toimintakulut	-642 445	-640 800	-647 200	-642 200
Toimintakate	-624 266	-640 800	-647 200	-642 200

Ympäristölautakunta

Tietoimi

Kustannuspaikat tai vastualueet: 9011					
Tilivelvolliset: Rakennustarkastaja					
Toiminta-ajatus					
Tietoimessa valmistellaan järjestäytyneiden yksityisteiden kunnossapito- ja perusparannusavustushakemukset sekä seurataan yksityistieverkon kuntoa ja annetaan tiekunnille ja yksityisteiden käyttäjille yksityisteihin liittyvää ohjausta ja neuvontaa. Tietoimeen sisältyvät myös tielautakunnan lakisääteiset tehtävät.					
Haasteet ja epävarmuustekijät					
Tiekuntien haasteena on toiminnan jatkuvuus. Tietoimen haasteena on omalta osaltaan vastata tiekuntien mahdolliseen kasvavaan ohjaus- ja neuvontatarpeeseen. Toteutuessaan kaavailut yksityistielainsäädännön muutokset edellyttävät perehtymistä säädöksiin sekä niiden vaikutuksiin.					
Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet					
Tietoimessa pyritään ensisijaisesti ohjeistuksella ja neuvonnalla motivoimaan ja kannustamaan tiekuntia jatkuvaan hyvään tienpitoon ja yksityisteitä koskevan lainsäädännön noudattamiseen.					
Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Avustettavat yksityistiekilometrit (km)	516	516	516	516	516
Mittarit					
Avustusten piirissä oleva osuus yksityisteistä, %	65	65	65	65	65
Avustus/avustettava km, * 1. luokan tie n. €	490	490	490	490	490

^{*)} Yksityistiet jaettu luokkiin 1-5 ja luokkakohtainen avustus pienenee luokan alentuessa.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

- Järjestäytyneiden yksityisteiden kunnossapitoavustushakemukset valmistellaan päätettäväksi voimassa olevien avustusperiaatteiden mukaisesti.**
- Täydellisenä jätetyt perusparannusavustushakemukset valmistellaan päätettäväksi kuuden kuukauden kuluessa siitä kun kaikki hakemuksen käsittelyssä tarvittavat asiakirjat liitteineen on jätetty kaupungille.**
- Seurataan yksityistieverkon kuntoa pääosin vuotuisin tarkastuksin sekä tarvittaessa ilmoitusten perusteella.**
- Tiekunnille ja yksityisteiden käyttäjille annetaan ohjausta ja neuvontaa ympäri vuoden.**

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	308	200	310	300
Toimintakulut	-203 518	-231 520	-233 830	-233 800
Toimintakate	-203 210	-231 320	-233 520	-233 500
Sisäiset kulut	-243	-700	0	-200

Rakennusvalvonta

Kustannuspaikat tai vastualueet: 9111					
Tilivelvolliset: Rakennustarkastaja					
Toiminta-ajatus					
Rakennusvalvonnan tavoitteena on turvata hyvän ja viihtyisän rakennetun ympäristön säilyminen sekä edistää hyvää rakennustapaa ja ympäristöönsä sopivan rakennuskannan syntymistä.					
Rakennusvalvonnan toimintaa säätelee maankäyttö- ja rakennuslaki ja -asetus, Suomen rakentamismääräyskokoelma ja kunnan rakennusjärjestys. Rakennetun ympäristön ja maiseman suojelua koskevat myös esimerkiksi rakennussuojelulaki ja luonnonsuojelulaki.					
Somerolla rakennusvalvontaviranomaisena toimii kaupungin ympäristölautakunta. Sen alaisena toimii rakennusvalvontatoimisto.					
Haasteet ja epävarmuustekijät					
Haasteena on jatkuvasti muuttuva lainsäädäntö. Yhden viranhaltijan on hallittava päätöksentekoon liittyvä juridiikka kokonaisuudessaan päätöksenteon oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi.					
Organisaatiossa ei ole erityislainsäädännön lakiasiantuntijaa, josta johtuen päätöksentekoon liittyvä juridiikka on hallittava kokonaisuudessaan päätöksenteon oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi.					
Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet					
Rakennusvalvonnan palvelutaso ja asiakastyytyväisyys pyritään säilyttämään. Muuttuvan normiston ja lainsäädännön osalta päivitetään tietoja.					
Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2017	2018	2019	2020	2021
Rakennuslupahakemukset, kpl	70	80	80	80	80
Toimenpidelupahakemukset, kpl	28	40	40	40	40

Rakentamiseen johtavat ilmoitukset, kpl	92	100	100	100	100
Rakentamiseen liittyvät katselmukset, kpl	166	250	250	250	250
Mittarit					
Rakennusluvan keskimääräinen käsittelyaika, pv	12	21	21	21	21
Toimenpideluvan keskimääräinen käsittelyaika, pv	7	21	21	21	21
Rakentamiseen johtavan ilmoituksen keskimääräinen käsittelyaika, pv	6	14	14	14	14
Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa					
Rakennustarkastajalle ei ole nimetty sijaista / varahenkilöä.					

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

- Rakennuslupahakemukset käsitellään neljän viikon aikana siitä, kun hakemus on täydellisenä liiteasiakirjoineen jätetty rakennustoimistoon ja pyydyt katselmukset suoritetaan viikon kuluessa katselmuksen tilaamisesta lukien.***
- Rakentamisen yleistä ohjausta ja neuvontaa annetaan kahtena päivänä viikossa osan päivästä.***

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	46 797	66 800	58 540	58 400
Toimintakulut	-126 332	-129 820	-131 860	-95 970
Toimintakate	-79 535	-63 020	-73 320	-37 570
Sisäiset kulut	-24 947	-24 500	-11 100	-24 500

Olellaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille

Yleisesti lisääntynyt rakentamisen määrä Suomessa ei ole samassa suhteessa nähtävissä Some-ron rakentamisen määrässä.

Ympäristönsuojelu

Kustannuspaikat tai vastuualueet: 9211, 9213
Tilivelvolliset: Ympäristönsuojelusihteeri
Toiminta-ajatus Ympäristölautakunta toimii kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena, jonka tehtävänä on huolehtia eri lainsäädännössä sille määrätystä tehtävistä. Lisäksi sen tulee mm. huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä, ympäristön tilan seurannasta ja siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista ja ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta, valituksesta ja koulutuksesta. Sen tulee osallistua ympäristönsuojelua koskevan ohjauksen ja neuvonnan järjestämiseen, antaa lausuntoja sekä tehdä esityksiä ja aloitteita muille viranomaisille ja edistää kunnan yhteistyötä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa.
Haasteet ja epävarmuustekijät Ympäristönsuojelua koskeva lainsäädäntö ja hallinto ovat jatkuvassa muutostilassa. Aluehallintovirastolta on siirretty joitakin ympäristölupa-asioita kunnille ja kehitys saattaa jatkua. Nykyisten Ely-keskusten henkilöstön vähentäminen saattaa myös lisätä kuntien ympäristönsuojelutehtäviä ja heikentää valtion viranomaisilta saatavaa neuvontaa. Uusittu YSL edellyttää ympäristöluvanvaraisten laitosten järjestelmällistä valvontaa, mikä on lisännyt osaltaan merkittävästi työmäärää.

Ympäristönsuojelullinen näkökulma on huomioitava kaikilla toimialoilla, koska useimmat kaupunkia koskevat ympäristökysymykset, kuten esim. kaavoitus, rakentaminen, kaupungin metsien käsittely, viemäröinti, hankinnat jne. ratkaistaan muualla kuin ympäristötoimen alla.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Ympäristönsuojelun erityslaeissa määrätyt lupa- ja valvontatehtävät säilyvät toiminnan ensisijaisena painopisteenä. Ympäristöluvanvaraisten säännöllinen valvonta aloitettiin 2018.

Someron kaupungin voima on arvokkaassa ympäristössä: luonnossa, vesistöissä ja pohjavesissä ja ympäristön viihtyvyys on tärkeää esim. markkinoitaessa Someroa uusille asukkaille. Meidän tulee ottaa huomioon luontoarvot ja kehittää luonnonsuojelua kaupungin omilla mailla, kannustaa järvien rannoilla asuvia ja lomailevia työhön järviensä vesienlaadun parantamiseksi ja varmistaa, että pohjavesiä ei pilata. Luontoa on myös suojeltava liialliselta pohjaveden ottamiselta. Hyppärän harjualueen metsäjärvien vedenkorkeus on laskenut huolestuttavasti Salon kaupungin aloitettua alueelta vedenoton ja myös rehevöityminen näyttää joissakin järvissä lisääntyneen.

Paimionjoki on keskeinen vesistöalue Somerolla ja sen vesiensuojelullista tilaa ja virkistyskäyttöä tullaan edelleen edistämään yhteistyössä Paimionjoki-yhdistyksen kanssa ja Varsinais-Suomen Ely-keskuksen kanssa.

Jätehuollossa olisi runsaasti kehittämistarvetta ja tavoitteena tulee olla jätemäärän vähentäminen ja jätteen kierrätysmahdollisuuksien parantaminen.

Viemäroimättömillä alueilla olevien vanhojen asuinkiinteistöjen jätevesien käsittelyä on pohjavesialueilla ja vesistöjen lähistöllä tehostettava muutaman vuoden kuluessa. Valvonnan kannalta jätevesijärjestelmien uusimisvelvoite on merkityksellinen. Paras ratkaisu olisi mahdollisuuksien mukaan johtaa jätevedet kaupungin puhdistamolle, mutta esimerkiksi Länsi-Someron jätevesiosuuskunnan kohdalla viemärin rakentaminen osoittautui mahdottomaksi. Viemärin laajentaminen myös Somerniemen suuntaan olisi tarpeellista, mutta epärealistista. Kaupungin roolia viemäriverkon rakentamisessa tulee uudelleen harkita. Vesihuollon toiminta-alueisiin on tehty muutoksia ja uudet viemäröntialueet on saatava toteutetuksi suunnitellussa aikataulussa. Toisaalta kaupungin viemäriverkostoon pääsee runsaasti sade- ja sulamisvesiä, jotka aiheuttavat ylivuotoja suoraan vesistöön ja heikentävät puhdistamon toimivuutta. Verkosto on saatava kuntoon ja tarkoituksella viemäriverkostoon kiinteistöiltä johdetut sadevedet on saatava johdetuksi muualle.

Ilmastonmuutos on koko maapallolla keskeinen ongelma ja kaikkien tulee tehdä voitavansa sen hallitsemiseksi. Someron kaupungin ilmasto-ohjelma on hyväksytty. Kaupungin kaikkien hallintokuntien tulee ottaa huomioon vuoden 2019 toiminnassa toimenpiteet, jotka ilmasto-ohjelmaan on merkitty. Uusiakin toimenpiteitä on kartoitettava ja toteutettava.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Ympäristöluvat ja lupaehtojen tarkistaminen, (kpl)	2	7	2	2	2
Yhteisluvat/Mal ja YSL	3		3	3	3
Valvonta- ym. käynnit erilaisissa kohteissa, kpl.	60	70	70	70	70
Valvontakäynnit ympäristöluvanvaraisissa laitoksissa (kpl)		16	16	16	16
Mittari					
Ympäristöluvan keskimääräinen käsittelyaika, kk	3	3	3	3	3

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

- Ympäristölupahakemukset käsitellään rutiininomaisissa tapauksissa kolmen kuukauden kuluessa hakemusten jättämisestä. Yhteisluvat käsitellään vastaavasti kahdeksan kuukauden kuluessa.**

2. **Toteutetaan ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaa mm. tekemällä tarkastuskäynti 16-17 ympäristöluvanvaraisella laitoksella.**
3. **Ympäristölautakunnan alainen viranhaltija on omalla työpanoksellaan mukana edistämässä ympäristönsuojeluun tehtävää toimintaa toimimalla yhteistyössä Paimionjokiyhdistyksen, Valonian, Varsinais-Suomen –ELY-keskuksen, järvien hoitoyhdistysten ja vastaavien sekä kaupungin oman organisaation kanssa.**
4. **Ilmasto-ohjelman energiatavoitteiden toteutuminen/seuranta.**

Mittari: Energian kokonaiskulutuksen lasku 25 % 2012 → 2018 kaupungin toimipisteissä)

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	24 293	4 000	4 000	4 000
Toimintakulut	-87 389	-99 510	-97 690	-97 510
Toimintakate	-63 096	-95 510	-93 690	-93 510
Sisäiset kulut	-10 290	-10 300	-2 900	-10 400

Lupahakemusta Hovirinnankosken säännöstelypadon purkamiseksi. Luonnonmukaisen pohjapadon rakentamiseksi Hovirinnankoskeen ja Palikaisiin, Rautelankosken kunnostamiseksi sekä vedenjohtamista Paimionjoesta koskevien määräysten muuttamiseksi alettaneen käsitellä vuoden 2018-19 aikana. Hanketta on valmisteltu yhteistyössä Turun ja Someron kaupungin, Turun Seudun Vesi Oy:n, Turun Vesihuolto Oy:n ja Varsinais-Suomen Ely-keskuksen kanssa. Tarkkoja kaupungille tulevia kustannuksia ja ajankohtaa, jolloin kustannukset tulevat maksettaviksi ei voida tässä vaiheessa vuoden 2019 osalta arvioida, mutta talousarvioon on esitetty tätä varten määrärahaa, josta mahdollisuuksien mukaan ja oletettavasti jää jonkin verran käytettäväksi myös joihinkin muihinkin välttämättömiin asiantuntijapalveluihin.

Yhdyskuntasuunnittelu

Kustannuspaikat tai vastuualueet: 9311, 9312, 9314, 9315

Tilivelvolliset: Maankäyttöinsinööri

Toiminta-ajatus

Kaavoitus

Kaavoituksessa tuotetaan toimivaa, taloudellista ja ympäristöön sopivaa yhdyskuntarakenteen suunnittelua Someron kaupungin, sekä maankäyttösopimuksiin perustuvien järjestelyin myös yksityisten maanomistajien tarpeisiin. Lisäksi annetaan kaavoitukseen liittyvää neuvontaa ja ohjausta sekä hoidetaan kaavoitukseen liittyviä viranomaistehtäviä.

Mittaus- ja kiinteistötoimi

Mittaus- ja kiinteistötoimissa tuotetaan ja ylläpidetään kartta- ja paikkatietoaineistoja sekä toimitetaan edellä mainittuja aineistoja kaupungin oman organisaation ohella muidenkin tarpeisiin. Lisäksi toimitaan kaupungin edunvalvojana Maanmittauslaitoksen suorittamissa maanmittaustoimituksissa sekä annetaan yleistä neuvontaa ja ohjausta kiinteistöihin liittyvissä maankäyttöön liittyvissä kysymyksissä.

Pohjakartta

Ylläpidetään kaavan pohjakarttaa.

Maa-ainesvalvonta

Maa-ainesvalvontaan sisältyvät erilaiset maa-ainelain mukaiset maa-ainesten ottoon liittyvät

viranomaistehtävät, kuten lupien ja ilmoitusten käsittely ja valmistelu sekä aineiden valvonta. Lupiin liittyvää valvontaa suoritetaan ensisijaisesti vuotuisin tarkastuskierroksin. Muuta maa-ainesten ottamiseen liittyvää valvontaa suoritetaan saatujen ilmoitusten ja muiden maastokäyntien yhteydessä tehtävien havaintojen perusteella.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Kaavoitus

Suurimmat haasteet kohdistuvat riittävien henkilöresurssien ohjaamiseen vireillä oleviin hankkeisiin. Toisena haasteena on asemakaavojen ajanmukaisuus. Kunnan on lain mukaan jatkuvasti suoritettava asemakaavojen ajanmukaisuuden arviointia ja tarvittaessa kunnan on ryhdyttävä toimenpiteisiin vanhentuneiden asemakaavojen uudistamiseksi, mikäli kaava on merkittävältä osalta toteuttamatta.

Mittaus- ja kiinteistötoimi

Edelleen paineita kohdistuu asemakaavassa yhteiseen käyttöön osoitettujen, mutta yksityisomistuksessa olevien yleisten alueiden lunastamiseen kaupungille. Lunastustarve koskee erityisesti katualueita. Tarvittavien toimenpiteiden aiheuttama työmäärä sekä niiden edellyttämät taloudelliset ja henkilöresurssit huomioiden asian kuntoon saattaminen kestää vuosia.

Pohjakartta

Jatkuva ylläpito omalla henkilöstöllä ei ole vallinneessa toimintaympäristössä ollut mahdollista.

Maa-ainesvalvonta

Suurena haasteena on laajemmassa kuvassa mm. maa-ainesresurssien järkevän ja kestävä käytön ohjaaminen ja maa-ainesten oton jälkeisten ennallistamistöiden onnistuminen. Maa-ainesten oton lupakohteita on Somerolla ollut viime aikoina vajaat parisenkymmentä ja kotitarveottoilmoitukseen perustuvia kohteita lähes yhtä paljon, joten erityisesti jälkimmäisten kattava ja säännöllinen valvonta ei nykyresurssien ole mahdollista.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Kaavoitus

Kärkihankkeena on edelleen keskustajaman osayleiskaavoitus, jonka eteenpäin viemiseen tulee varautua lisäpanostuksin myös tulevina vuosina kaavoitustoimen resursoinnissa. Hankkeen yhteydessä laaditaan koko Someron maankäytön kehityskuvaa sekä selvitetään samalla asemakaavamuutosten tarpeita. Muita kaavahankkeita viedään eteenpäin tarpeiden ja kulloinkin käytettävissä olevien resurssien mukaan.

Kuntakaavoituksen toinen tärkeä tehtävä on kaupungin asuin- ja teollisuuskäyttöön tarkoitetun tonttivarannon turvaaminen. Kaupungin omien asuintonttien supistunutta tarjontaa täydennetään kaupunginhallituksen hyväksymän kaavoitusohjelman mukaisesti. Vaikka tilanne yritysten tarpeeseen kaavoitetun rakennusmaan osalta Ruunalan uuden yritysalueen myötä on parantunut, tulee käyttöön sopivia maa-alueita jatkossa saada myös elinkeinoelämän tarpeisiin. Painopiste tulevassa yritysalueiden kaavoittamisessa tulee olla kaavoitettavan alueen sopivuudella käyttötarkoitukseensa maan rakennusominaisuuksien, kulkuyhteyksien ja sijainnin kannalta.

Yhtenä tulevaisuuden kehittämistehtävänä on haja-asutusalueen järkevän maankäytön turvaaminen. Maankäytön suunnittelun keinoin tulee tarvittaessa pyrkiä ohjaamaan pysyvää asutusta hallitusti toimiviin kylätaajamiin.

Mittaus- ja kiinteistötoimi

Jatkuvasti ylläpidettävä, nykyaikainen mittauskalusto ja sen monipuolisen käytön hallitseva ammattihenkilö mahdollistavat maastomittausten tuottamisen tehokkaasti. Mittaustoimen tulevaisuuden haasteet liittyvät olemassa olevien kaupungin tuottamien kartta-aineiston päivittämiseen ja ylläpitämiseen, kaupungin ulkopuolelta tulevien velvoitteiden ja tehtävien hoitamiseen, sekä tarvittavien resurssien ohjaamiseen mainittuihin tehtäviin.

Maa-ainesvalvonta					
Maa-aineslupiin liittyvistä haasteista lähitulevaisuudessa korostuvat ottoalueiden määrittely ja ottamistoimintaa koskevaan suunnitteluun kohdistuvien vaatimusten kasvu. Someron alueella tulevat harkittavaksi käytettävien maa-ainesresurssien paikantaminen ja luokittelu lupaharkinnan ja valvonnan toimintaedellytyksien turvaamiseksi sekä olemassa olevien maa-ainesresurssien taloudellisen ja järkevän käytön varmistamiseksi - luonnonarvoja ja kestävää kehitystä kunnioittaen. Myös kotitarveottamiseen kohdistuva ohjeistuksen ja ohjauksen tarve saattaa tulevaisuudessa lisääntyä, jotta ottaminen saataisiin kohdistumaan siihen parhaiten soveltuviin alueisiin.					
Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Kaavoitetut uudet rakennuspaikat, kpl	20	-	15	15	15
Valmisteltavat kirjaamisasiat (lainhuudot jne), kpl	5	10	5	5	5
Voimassa olevat maa-ainesluvut, kpl*	16	16	15	15	15
Mittarit ja tunnusluvut					
Kaupungin vapaa kaavatonttivaranto**					
- omakotitontit, kpl	14	30	20	40	50
- rivitalotontit, kpl	6	6	8	10	12
- kerrostalotontit, kpl	-	-	-	-	-
- teollisuustontit, kpl	10	15	10	10	15
Vireillä olevat maa-aineslupahakemukset 31.12., kpl (vain lyhyen aikavälin seuranta)	7	7	2	2	2

* Lukumäärään sisältyvät luvat, jotka ovat olleet edes osan vuotta voimassa.

** Kaikki eivät ole kaavassa. Omakotitonttien luvuissa eivät ole mukana Somerniemen määräalat. Teollisuustonttien luvuissa ovat mukana liiketontit.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

Kaavoitus

- Tavanomaista rakentamista koskevat ja täydellisenä jätetyt suunnittelutarveratkaisuhakemukset valmistellaan päätettäväksi kahden kuukauden kuluessa siitä kun kaikki hakemuksen käsittelyssä tarvittavat asiakirjat liitteineen on jätetty kaupungille.***
- Maankäytön kehityskuvan valmistuminen***
- Keskustaaajaman osayleiskaavoituksen perusselvitysten laatiminen.***
- Mäkelän alueen asemakaavoituksen eteneminen.***

Mittari: Asemakaavoituksen valmistuminen.

Mittaus- ja kiinteistöpalvelut

- Kaupungin omat mittaustarpeet täytetään.***

Pohjakartta

- Kaavan pohjakartan (kantakartta) uudistaminen.***

Maa-ainesvalvonta

7. Maa-aineslupahakemukset valmistellaan päätettäväksi yhdeksän kuukauden kuluessa siitä, kun tarvittavin tiedoin varustettu hakemus on toimitettu.

Mittari: Käsittelyaika (alkaan siitä kun tarvittavin tiedoin varustettu hakemus on toimitettu luvan valmistelijalle.

8. Dokumentoidaan maa-aineslupahakemusten käsittelyvaiheet.

Mittari: Toteutunut / ei toteutunut.

	TP 2017	TA 2018	LTK:n esitys	TA 2019
Ulkoiset				
Toimintatuotot	4 447	6 900	6 000	6 100
Toimintakulut	-204 516	-376 320	-379 450	-329 350
Toimintakate	-200 069	-369 420	-373 450	-323 250
Sumupoistot	-2 780	2 900	-2 800	-2 800
Sisäiset kulut	-40 250	-40 200	-18 600	-45 100

Ympäristötoimen hallinto

Kustannuspaikat tai vastualueet: 9411					
Tilivelvolliset: Tekninen johtaja					
Toiminta-ajatus Ympäristötoimen yleishallinnollisten palvelujen ja avustavien tehtävien tuottaminen.					
Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet Kaupungin ja verottajan välisten kiinteistörekisteritietojen ajantasaistaminen.					
Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2017	TA 2018	Taloussuunnitelma		
			2019	2020	2021
Mittarit - Toiminnan arvioidut vaikutukset kiinteistöverotulojen kehitykseen (tavoitteet tässä vaiheessa täysin alustavia arvioita)	-	-	-	+35 000 € vs. edellinen vuosi	+35 000 € vs. edellinen vuosi
Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa Uuteen tehtäväalueeseen on siirretty teknisen johtajan resursseja (n. 15 %) teknisen toimen hallinnosta, maanmittausteknikko yhdyskuntasuunnittelusta ja toimistosihteri rakennusvalvonnasta.					

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2019

1. Kaupungin ja verottajan välisten kiinteistörekisteritietojen ajantasaistaminen

7. INVESTOINTIOSA

	TP 2017	TA 2018	TA 2019 LTK/KH	TA 2019
KIINTEÄ OMAISUUS				
Kaupunginhallitus				
Maa-alueiden/rakennusten myynti	122 536	2 050 000	2 360 000	2 360 000
Maa-alueiden/rakennusten osto	-199 473	-50 000	-50 000	-50 000
Netto	-76 937	2 000 000	2 310 000	2 310 000
AINEETON KÄYTTÖOMAISSUUS				
Kaupunginhallitus				
Osakkeiden myynti	3 395	5 000 000	4 800 000	4 800 000
Osakkeiden osto	0	-50 000	-50 000	-50 000
Netto	3 395	4 950 000	4 750 000	4 750 000
IRTAIN OMAISUUS				
Perusturvalautakunta				
Menot yhteensä	-85 260	-42 000	-81 000	-81 000
Tekninen lautakunta				
Menot yhteensä	-211 480	-355 000	-352 000	-287 000
(sisältää siv.ltk:n ehdotuksesta)			47 000	
Sivistyslautakunta				
Menot yhteensä			-66 200	
Ympäristölautakunta				
Menot yhteensä		-30 000		
Netto yhteensä	-296 740	-427 000	-452 200	-368 000
TALONRAKENNUS				
Tekninen lautakunta				
Tulot yhteensä	30 000	0	273 000	234 000
Menot yhteensä	-7 167 230	-3 725 000	-1 780 000	-1 855 000
Netto yhteensä	-7 137 230	-3 725 000	-1 507 000	-1 621 000
JULKINEN KÄYTTÖOMAISSUUS				
Tekninen lautakunta				
Tulot yhteensä	10 190	0	141 000	141 000
Menot yhteensä	-342 362	-3 645 000	-2 110 000	-2 110 000
Netto yhteensä	-332 172	-3 645 000	-1 969 000	-1 969 000
TULOT YHTEENSÄ	166 121	7 050 000	7 574 000	7 535 000
MENOT YHTEENSÄ	-8 005 805	-7 897 000	-4 442 200	-4 433 000
NETTO	-7 839 684	-847 000	3 131 800	3 102 000

IRTAIMISTON HANKINTAOHJELMA 2019 - 2021

	2019	2020	2021
PERUSTURVALAUTAKUNTA			
Hammashuoltoyksikkö	26 000	26 000	
Ultraäänilaite	10 000		
Kuntouttavan työtoiminnan auto	15 000		
Kotihoito/avainten hallinta	30 000	40 000	
Yhteensä	81 000	66 000	
TEKNINEN LAUTAKUNTA			
Suun terveyd.huollon uusi versio	35 000		
Lifecare 2.0	35 000	35 000	
eArkisto 2. vaihe	35 000		
Lifecare GDPR		23 000	
Lifecare itseilmoittautuminen	15 000		
Lifecare kansalaisen ajanvaraus	15 000		
Lifecare Omahaito labrojen lähetykseen	20 000		
Lifecare SMS-muistutukset	15 000		
Lifecare Puheentunnistus		12 000	
Taloushallinto -ohjelmisto	50 000		
Palkka- ja henkilöstöhallinnon -ohjelmisto		85 000	
Opetuksen digitalisaatio (esiopetus, perusopetus, lukio Somero-opisto)	47 000		
Sähköiset ylioppilaskirjoitukset	20 000		
Sähköinen arkistointi		60 000	60 000
Toiminnanohjausjärjestelmä		25 000	
Yhteensä	287 000	240 000	60 000
IRTAIMISTO YHTEENSÄ	368 000	306 000	60 000

KIINTEÄ OMAISUUS JA OSAKKEET 2019 - 2021

	2019	2020	2021	Lisäinformaatio
MENOT				
Kiinteä omaisuus				
Rakennusten /maa-alueiden osto	50 000	50 000	50 000	
Osakkeet				
Osakkeiden osto	50 000	50 000	50 000	
Yhteensä	100 000	100 000	100 000	
TULOT				
Kiinteä omaisuus				
Maa-alueiden myynti	50 000	75 000	75 000	Tonttien myynti
Rakennusten myynti	2 310 000			Palvelutalo Tervaskannon myynti
Osakkeet				
Osakkeiden myynti		50 000	50 000	mm. Asunto-osakkeiden myynti
Ktö Oy Someron Lamminniemi	4 800 000			Ktö Oy Someron Lamminniemen osakkeiden myynti
Yhteensä	7 160 000	125 000	125 000	
NETTO	7 060 000	25 000	25 000	

TALONRAKENNUSINVESTOINNIT 2019 - 2022

	Kust.arvio	2019	2020	2021	2022	Lisäinformaatio
MENOT	alv 0 %					
Joensuun koulu	1 545 000			45 000	1 500 000	Keittiö-/ruokailutila peruskorjaus/laajennus *) ***)
Oinasjärven koulu	480 000	60 000		30 000	390 000	KV-putk.uusim. Koulurak.peruskorj.,luokat,keittiö/ruokala/liikuntasali/tekn.työ ***)
Pitkäjärven koulu	1 310 000	310 000	1 000 000			Vanhan koulukiint.peruskorjaus, keittiö, yhdistetty ruokailu-/liikuntatila ***)
Kirkonmäen koulu	615 000		25 000	590 000		Keittiö ja ruokasali ***)
Oinasjärven päiväkot	590 000				590 000	Leppäkertun siirtyminen, päiväkot ***)
Leivonpesän päiväkot	1 900 000	20 000	80 000	1 800 000		Peruskorjaus ja laajennus ***)
Tuulihatun päiväkot	70 000	70 000				IV-jäähdytys
Hammashoitola	380 000	30 000	350 000			IV-järjestelmän uusiminen ****)
Neuvola	485 000	35 000	450 000			Peruskorjaus
Kaupungintalo	1 650 000			50 000	1 600 000	Varavoima ja peruskorjaus (suunn., rakent. IV, putki, sähkö)
Ahola	140 000	30 000	110 000			Suunnittelu, lv-peruskorj. Ulkomaalaus, ikkunoiden ja ovien kunnostus
Kiiruun talo	30 000	30 000				Ikkunoiden ja ovien kunnostus
Nuppulinna	80 000	80 000				Ulkomaalaus, ikkunoiven kunnostus
Monitoimihalli	730 000	730 000				Ns. kevyt peruskorjaus (0,7 M€) **) ja tulevaisuuden hallin suunnittelu (n. 30 000 €)
Urheilukenttä	1 570 000	80 000	600 000	890 000		Keskusurheilukentän saneeraus **)
Kiint. kulunvalv./työajanseur./hoivakutsujärj.	130 000	130 000				TK, päiväkodit
Esteettömyyskorjaukset	195 000	150 000	45 000			mm. kirjasto, Sairaalatien rivitalot
Kiinteistöjen muut korjaukset	400 000	100 000	100 000	100 000	100 000	Varaus (ennalta-arvaamaton)
YHTEENSÄ	12 300 000	1 855 000	2 760 000	3 505 000	4 180 000	
TULOT						
Monitoimihalli peruskorjaus	210 000	210 000				Valtionavustus 30 %
Keskusurheilukentän saneeraus	471 000	24 000	180 000	267 000		Valtionavustus
YHTEENSÄ	681 000	234 000	180 000	267 000	0	
						*) edellyttää sote/maakuntauudistuksen huomioivaa keittiöverkkoselvitystä
						**) edellyttää valtionavustusta
						***) edellyttää laajaa oppimisympäristöselvitystä. Lisärakentaminen vain selvityksen tukemilla perusteilla. Vaihtoehtona väestö-/sintyyys-ennusteiden perusteella on toimipisteverkon tiivistäminen edelleen.
						****) selvitetään laajempi peruskorjaustarve

JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS 2019 - 2022

	2019	2020	2021	2022	Lisäinformaatio
MENOT					
Kaavateiden kestopäällystys	90 000	90 000	90 000	90 000	Teiden päällystystä
Teiden rakentaminen ja peruskorjaus	300 000	300 000	350 000	350 000	Teiden rakentaminen, peruskorjaus, liikenneturv. parant.
Kevyenliikenteenväylät	400 000	350 000	160 000	350 000	Klv suunnittelu ja toteutus
Keskustaajaman liikenneturvallisuuden parant.	100 000	45 000			Mm. Joensuuntien liikennevalot, valtion valvontakamera
Joensuuntien esteettömyyskorjaukset	35 000				Suunnittelu ja toteutus
Katuvalaistus	70 000	70 000	120 000	120 000	Laajentamista ja uudistamista
Puistot ja yleiset alueet	65 000	30 000	30 000	30 000	Puistojen rakent., suunnittelu. Tieyhteys venelaituri
Uimarantojen peruskorjaus	10 000	10 000	10 000	10 000	Kyyrän tie matonpesupaikka
Skeittiparkki/-puisto	10 000	90 000			edellyttää ulkopuolista rahoitusta (50-70 %)
Lasten leikki- ja liikennepuisto			200 000		edellyttää valtionavustusta (30-50 %)
Mäkelän alueen kunnallistekniikka	50 000	300 000	350 000		Suunnittelu ja toteutus
Hyyppäkiven alueen kunnallistekniikka			35 000	800 000	Suunnittelu ja toteutus
Kultelan kaavatiet					Toteutus alueen yhdysk.rak. mukaan. Kust. arvio 2,5 m€
Hulevesiverkoston perusparannus ja laajennus	980 000	350 000	350 000	200 000	Kaislaranta, Turuntie
Paimionjoen yläosan säännöstelyn kehitt./toteutus		30 000	30 000	30 000	
Yhteensä	2 110 000	1 665 000	1 725 000	1 980 000	
TULOT					
Skeittiparkki/-puisto	5 000	45 000			Ulkopuolinen rahoitus
Lasten leikki- ja liikennepuisto			200 000		Valtionavustus 60 t€, testamenttiraha 140 t€
Kaislaranta jätevesi ja vesijohto	136 000				Someron Vesihuollon osuus
Ihamäentien klv (Hämeen Härkätie - Pärnämäentie)				3 000	Valtionavustus (ELY)
YHTEENSÄ	141 000	45 000	200 000	3 000	

8. RAHOITUSOSA

	TP 2017	TA 2018	TA 2019
Verotulot			
Tulovero	24 047 043	24 000 000	25 050 000
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 361 747	1 355 000	1 370 000
Kiinteistövero	1 788 165	1 814 000	1 800 000
Verotulot yhteensä	27 196 955	27 169 000	28 220 000
Valtionosuudet	25 967 439	25 200 000	25 180 000
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	1 070	700	700
Muut rahoitustuotot	123 458	103 400	151 500
Rahoitustuotot yhteensä	124 527	104 100	152 200
Korkokulut	-84 959	-110 000	-135 000
Muut rahoituskulut	-20 283	-18 200	-24 500
Rahoituskulut yhteensä	-105 242	-128 200	-159 500
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	19 285	-24 100	-7 300
RAHOITUSTUOTOT YHTEENSÄ	53 288 921	52 473 100	53 552 200
RAHOITUSKULUT YHTEENSÄ	-105 242	-128 200	-159 500
NETTO	53 183 679	52 344 900	53 392 700
Tavoitteet			
Vuosikate €/asukas	576	49	58
Lainat €/asukas	2 126	2 657	2 797

TULOSLASKELMA (sisäiset ja ulkoiset erät)	TP 2017	TA 2018	TA 2019
Toimintatuotot:			
Myyntituotot	6 866 271	5 670 900	6 414 250
Maksutuotot	4 239 183	4 244 100	3 933 000
Tuet ja avustukset	539 262	287 300	453 400
Muut toimintatuotot	7 598 217	9 212 300	8 058 000
Toimintatuotot yhteensä	19 242 932	19 414 600	18 858 650
Toimintakulut:			
Henkilöstökulut	-24 710 745	-25 566 170	-25 974 750
Palkat ja palkkiot	-19 424 734	-20 055 650	-20 635 600
Henkilösivukulut	-5 286 011	-5 510 520	-5 339 150
Palvelujen ostot	-29 381 422	-31 224 450	-31 334 930
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 815 738	-4 008 580	-4 011 170
Avustukset	-2 935 150	-2 897 380	-3 267 700
Muut toimintakulut	-6 450 422	-7 622 350	-7 144 200
Toimintakulut yhteensä	-67 293 477	-71 318 930	-71 732 750
TOIMINTAKATE	-48 050 545	-51 904 330	-52 874 100
Verotulot	27 196 955	27 169 000	28 220 000
Valtionosuudet	25 967 439	25 200 000	25 180 000
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	1 070	700	700
Muut rahoitustuotot	123 458	103 400	151 500
Korkokulut	-84 959	-110 000	-135 000
Muut rahoituskulut	-20 283	-18 200	-24 500
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	19 285	-24 100	-7 300
VUOSIKATE	5 133 134	440 570	518 600
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 042 980	-3 153 000	-3 330 900
Satunnaiset tuotot		3 700 000	3 500 000
Satunnaiset kulut	-202 288	-1 000 000	-600 000
TILIKAUDEN TULOS	1 887 866	-12 430	87 700
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 887 866	-12 430	87 700
RAHOITUSLASKELMA			
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	5 133 134	440 570	518 600
Satunnaiset tuotot		3 700 000	3 500 000
Satunnaiset kulut	-202 288	-1 000 000	-600 000
Tulorahoituksen korjauserät	-53 258	-2 700 000	-2 900 000
Toiminnan rahavirta yhteensä	4 877 588	440 570	518 600
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-8 005 805	-7 897 000	-4 433 000
Rahoitusosuudet inv.menoihin	40 190	0	375 000
Pys.vast. hyödykk. luovutustulot	125 931	7 050 000	7 160 000
Investoinnit netto	-7 839 685	-847 000	3 102 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 962 097	-406 430	3 620 600
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	15 496	15 500	15 500
Lainakannan muutokset			
Pitkäaik. lainojen lisäys	6 000 000	5 000 000	5 000 000
Pitkäaik. lainojen vähennys	-1 338 371	-1 990 000	-2 073 000
Muut maksuvalmiuden muutokset *	-597 196	-2 870 000	-2 870 000
Vaikutus maksuvalmiuteen	1 117 832	-250 930	3 693 100

* 3 milj. uusia kauppahintasaamisia
130 000 € Vesihuollon kauppahintasaam. lyh.

TALOUSARVIOASETELMA 2019

	Toimielin		Tehtäväalue (Kvalt)		Vastuualue (Ltk)		Tulosyksikkö (Viranhalt.)		Kustannuspaikka
10	Keskusvaali	100	Vaalit	1000	Valtiolliset vaalit	1010	Valtiolliset vaalit	1011	Eduskuntavaalit
						1011	Valtiolliset vaalit	1012	Presidentinvaalit
						1012	Valtiolliset vaalit	1013	Eu-vaalit
						1013	Valtiolliset vaalit	1014	Maakuntavaalit
				1100	Kunnallisvaalit	1110	Kunnallisvaalit	1111	Kunnallisvaalit
20	Tarkastuslautakunta	200	Tilintarkastus	2000	Tilintarkastus	2010	Tilintarkastus	2011	Tilintarkastus
30	Kaupunginhallitus	300	Yleishallinto	3000	Keskushallinto	3010	Keskushallinto	3011	Kaupunginvaltuusto
								3012	Kaupunginhallitus
								3013	Toimikunnat
				3100	Käyttövarausmäärärahat	3110	Käyttövarausmäärärahat	3111	Kaupunginvaltuuston kvmr
								3112	Kaupunginhallituksen kvmr
								3113	Kaupunginjohtajan kvmr
						3120	Työllisyysmäärärahat	3122	Kaupungin työllisyysmäärärahat
				3200	Toimistopalvelut	3210	Toimistopalvelut	3211	Keskustoimisto
								3212	Monistamo
				3300	Taloushallinto	3310	Taloushallinto	3311	Taloustoimisto
				3400	Muu yleishallinto	3410	Muu yleishallinto	3411	Verotus
								3414	Joukkoliikenne
								3416	Muu Toiminta
		310	Henkilöstöhallinto	3500	Henkilöstöhallinto	3510	Henkilöstöhallinto	3511	Henkilöstön yhteistyöryhmä
								3512	Työsuojelutoimikunta
								3513	Yhteistyötoimikunta
								3514	TYHY-toiminta
								3515	Muu henkilöstöhallinto

Toimielin		Tehtäväalue (Kvalt)		Vastuualue (Ltk)		Tulosyksikkö (Viranhalt.)		Kustannuspaikka
		320	Einkeinoelämän kehittäminen	3600	Einkeinotoimi	3610	Einkeinotoimi	3611 Einkeinotoimi
		330	Maataloustoimi	3800	Maataloustoimi	3810	Maataloustoimi	3811 Maataloustoimi
		340	Lomatoimi	3850	Lomatoimi	3820	Lomatoimi	3851 Lomatoimen hallinto
		350	Maa- ja metsätilat	3860	Maa- ja metsätilat	3830	Maa- ja metsätilat	3861 Maa- ja metsätilat
50	Perusturvalautak.	500	Perusturvat. hallinto ja huolto	5100	Perusturvatoimen hallinto	5110	Perusturvalautakunta ja toimisto	5111 Perusturvalautak. ja -toimisto
								5113 Varahenkilöstö
								5115 Edunvalvonta
				5200	Perusturvatoimen huolto	5210	Perusturvatoimen huolto	5211 Vaatehuolto
								5212 Kiinteistöhuolto
		510	Ympäristöterveydenhuolto	5300	Ympäristöterveydenhuolto	5310	Ympäristöterveydenhuolto	5311 Terveysvalvonta
								5312 Eläinlääkintähuolto
		520	Kansanterveystyö	5350	Avohoito	5320	Avohoito	5321 Terveysneuvonta
								5322 Työterveyshuolto
								5323 Sairaanhoidon vastaanottotoiminta
								5324 Mielenterveystyö
								5325 Hammashuolto
				5450	Täydentävät palvelut	5420	Täydentävät palvelut	5421 Laboratorio
								5422 Röntgen
								5423 Kuntoutus
								5425 Erityistyöntekijät
		530	Erikoissairaanhoito	5500	Erikoissairaanhoito	5510	Erikoissairaanhoito	5511 Erikoissairaanhoito
		540	Sosiaalityö	5550	Sosiaalitoimisto	5520	Sosiaalitoimisto	5521 Sosiaalitoimisto
				5600	Sosiaalipalvelut	5610	Sosiaalipalvelut	5611 Perhepalvelut
								5612 Lastensuojelu

Toimielin	Tehtäväalue (Kvalt)	Vastuualue (Ltk)	Tulosyksikkö (Viranhalt.)	Kustannuspaikka
				5613 Päihdehuolto
				5614 Asumispalvelut
				5615 Vammaispalvelut
			5620 Kuntouttava työtoiminta	5621 Kuntouttava työtoiminta
			5630 Palveluliikenne	5631 Palveluliikenne
		5600 Toimeentuloturva	5640 Toimeentuloturva	5641 Toimeentulotuki
	550 Vanhustyö	5700 Vanhustyö	5710 Kotihoito	5711 Kotihoito
				5712 Omaishoidon tuki
			5730 Ryhmäkodit	5733 Palvelutalo Tervaskanto
				5734 Yksityiset asumispalvelut
				5735 Perhehoito
				5736 Katajakoti
				5738 Palveluasum. Lamminniemi
				5739 Mäntykoti
			5740 Vuodeosastot	5741 Terveyskeskuksen osasto
			5750 Päiväkuntoutus	5751 Kuntouttava päivätoiminta
	560 Kehitysvammatyö	5800 Kehitysvammatyö	5810 Kehitysvammatyö	5811 Toimintakeskus
				5812 Autettu asuminen
				5813 Muu kehitysvammatyö
60 Sivistyslautakunta	600 Sivistystoimen hallinto	6000 Sivistystoimen hallinto	6010 Sivistystoimen hallinto	6011 Sivistystoimen hallinto
				6012 Psykologi ja kuraattori
				6013 Hyte-koordinaattori
	610 Peruskoulutus	6100 Peruskoulutus	6110 Peruskoulutus	6112 Joensuu
				6113 Kirkonmäki
				6114 Oinasjärvi

Toimielin	Tehtäväalue (Kvalt)	Vastuualue (Ltk)	Tulosyksikkö (Viranhalt.)	Kustannuspaikka
				6117 Pitkäjärvi
				6119 Yläkoulu
				6120 Koulut yhteisesti
	620 Toisen asteen koulutus	6200 Toisen asteen koulutus	6210 Lukio	6211 Someron lukio
		6300 Ammatillinen koulutus	6310 Ammatillinen koulutus	6311 Ammatillinen koulutus
		6400 Musiikkikoulutus	6410 Musiikkikoulutus	6411 Musiikkikoulutus
	630 Vapaa sivistystyö	6500 Kansalaisopisto	6510 Kansalaisopisto	6511 Somero-opisto
	640 Kirjastoimi	6600 Kirjastoimi	6610 Kirjastoimi	6611 Kirjasto
	650 Vapaa-aikatoimi	6690 Vapaa-aikatoimen hallinto	6701 Vapaa-aikatoimen hallinto	6709 Vapaa-aikatoimen hallinto
		6700 Liikuntatoimi	6710 Liikuntatoimi	6711 Liikuntatoimi
		6800 Nuorisotoimi	6810 Nuorisotoimi	6811 Nuorisotoimi
				6812 Nuorisovaltuusto
				6813 Etsivä nuorisotyö
		6900 Kulttuuritoimi	6910 Kulttuuritoimi	6911 Kulttuuritoimi
	660 Varhaiskasvatus	6910 Varhaiskasvatus	6930 Päivähoitotoimisto	6931 Päivähoitotoimisto
			6940 Päiväkodit	6941 Leivonpesä
				6942 Leppäkerttu
				6943 Sammuhiitty
				6944 Tuulihattu
				6945 Tervapääskyt
			6950 Perhepäivähoito	6951 Perhepäivähoito
			6970 Kotihoidon tuki	6971 Lasten kotihoidon tuki

	Toimielin		Tehtäväalue (Kvalt)		Vastuualue (Ltk)		Tulosyksikkö (Viranhalt.)		Kustannuspaikka
80	Tekninen ltk.	800	Tekninen hallinto	8000	Tekninen hallinto	8010	Tekninen hallinto	8011	Tekninen hallinto
								8021	Tietohallinto
		810	Tilahallinto	8100	Tilahallinto	8110	Tilakeskuksen hallinto	8111	Tilakeskuksen hallinto
						8120	Kiinteistöjen kunnossapito	8121	Kiinteistöjen kunnossapito
						8130	Siivouspalvelut	8131	Siivous
						8140	Ruokahuolto	8141	Ruokahuolto
						8150	Laskutettavat työt	8151	Laskutettavat työt
		820	Liikennealueet ja yleiset alueet	8200	Liikennealueet	8210	Kunnossapito	8211	Katujen kunnossapito
								8212	Ulkovalaistus
				8300	Puistot ja leikkipaikat	8310	Puistot ja leikkipaikat	8311	Puistot ja leikkipaikat
				8400	Torit ja muut yl. alueet	8410	Torit ja muut yl. alueet	8411	Torit ja muut yl. Alueet
				8500	Jätehuolto	8510	Jätehuolto	8511	Jätehuolto
		830	Viemärlaitos	8700	Viemärlaitos	8710	Viemärlaitos	8712	Viemäriverkosto
		840	Suojelutoimi	8800	Suojelutoimi	8810	Palo- ja pelastustoimi	8811	Palo- ja pelastustoimi
90	Ympäristöltk.	900	Tietoimi	9000	Tietoimi	9010	Tietoimi	9011	Tietoimi
		910	Rakennusvalvonta	9100	Rakennusvalvonta	9110	Rakennusvalvonta	9111	Rakennusvalvonta
		920	Ympäristönsuojelu	9200	Ympäristönsuojelu	9210	Ympäristönsuojelu	9211	Ympäristönsuojelu
								9213	Projektit
		930	Yhdyskuntasuunnittelu	9300	Yhdyskuntasuunnittelu	9310	Yhdyskuntasuunnittelu	9311	Kaavoitus
								9312	Mittaus ja kiinteistötietop.
								9314	Pohjakartta
								9315	Maa-ainesvalvonta
		940	Ympäristötoimen hallinto	9400	Ympäristötoimen hallinto	9410	Ympäristötoimen hallinto	9411	Ympäristötoimen hallinto